

Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2004/05:72 Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och bedömningar i propositionen som syftar till att inom ramen för nuvarande tillsynsorganisation stärka den lokala djurskydds- och livsmedelstillsynen.

Livsmedelsverkets och Djurskyddsmyndighetens ansvar för att leda och samordna tillsynen bör tydliggöras och stärkas. I myndigheternas centrala tillsynsuppgifter bör ingå att med bindande föreskrifter styra hur den operativa tillsynen skall bedrivas och att med rådgivning och utbildningsinsatser stödja samt följa upp länsstyrelsernas och kommunernas tillsyn. För att ytterligare förbättra förutsättningarna för en effektiv kommunal tillsyn skall bestämmelser införas som underlättar samverkan mellan kommuner. Om en kommun grovt eller under en längre tid har åsidosatt sina tillsynsskyldigheter när det gäller en viss verksamhet skall regeringen, på ansökan av Livsmedelsverket eller en länsstyrelse, kunna besluta att tillsynen över verksamheten skall föras över till Livsmedelsverket eller länsstyrelsen. När det gäller livsmedelstillsynen skall kommunerna ges möjlighet att använda den årliga tillsynsavgiften för att finansiera andra kostnader för tillsynen än sådana som avser provtagning och undersökning.

I samband med propositionen behandlas fem följdmotioner med sammanlagt 35 yrkanden. Utskottet behandlar även 125 motionsyrkanden från allmänna motionstiden åren 2002, 2003 och 2004 om livsmedelskontroll samt 90 motionsyrkanden om djurskydd från allmänna motionstiden 2004. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden. Av motionerna om djurskydd rör 67 yrkanden förslag som utskottet behandlat och avstyrkt i tidigare betänkanden under mandatperioden. Dessa motioner avstyrks i förenklad form.

I betänkandet finns 60 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Redogörelse för ärendet.....	13
Ärendet och dess beredning.....	13
Bakgrund.....	13
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	14
Utskottets överväganden.....	16
Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn.....	16
Kommunal samverkan.....	16
Tillsynsmyndigheternas ansvarsfördelning.....	18
Förbättrat centralt och regionalt stöd.....	22
Lokal tillsyn.....	24
Rapporteringsskyldighet m.m.....	27
Möjligheter till ingripanden mot kommuner vid brister i tillsynen.....	31
Finansieringen av den lokala livsmedelstillsynen m.m.....	36
Livsmedelskontroll.....	42
Livsmedelsfrågor i Sverige och internationellt.....	42
Information till konsumenterna.....	48
Märkning av livsmedel.....	48
Livsmedel och hälsa.....	54
Cider.....	59
Säkra livsmedel.....	60
Giftfria livsmedel.....	61
Salmonella m.m.....	65
Dricksvatten.....	69
Hantering av livsmedel m.m.....	71
Djurskydd m.m.....	73
Allmänna djurskyddspolitiska frågor och lagstiftningsfrågor.....	73
Djurhållning och djurskötsel.....	79
Djurskyddsfrågor som har behandlats tidigare under mandatperioden.....	83
Reservationer.....	85
1. Djurskyddsmyndigheten, punkt 2 (m, c).....	85
2. Tillsyn enligt djurskyddslagen, punkt 3 (m, c).....	85
3. Tillsynsmyndigheternas ansvarsfördelning, punkt 4 (m).....	86
4. Tillsynsmyndigheternas ansvarsfördelning, punkt 4 (fp).....	86
5. Djurföbudsregister m.m., punkt 5 (m, fp, kd, c, mp).....	87
6. Förbättrat centralt och regionalt stöd, punkt 6 (fp).....	88
7. Förbättrat centralt och regionalt stöd, punkt 6 (kd).....	89
8. Resurser till länsveterinärer, punkt 7 (fp, kd).....	89
9. Den lokala tillsynen, punkt 8 (m).....	90
10. Den lokala tillsynen, punkt 8 (kd, c).....	91
11. Rapporteringsskyldighet, punkt 10 (m).....	91
12. Rapporteringsskyldighet, punkt 10 (fp).....	92
13. Rapporteringsskyldighet, punkt 10 (kd).....	92
14. Ett europeiskt regelverk för tillsyn, punkt 11 (m, kd, c).....	93
15. Ett europeiskt regelverk för tillsyn, punkt 11 (fp).....	93

16. Information om tillsynsresultat, punkt 12 (m, fp).....	94
17. Samrådsgrupper m.m., punkt 13 (fp).....	95
18. Föreläggande, punkt 14 (c).....	95
19. Frivillig överflyttning av tillsynsansvar, punkt 15 (fp).....	96
20. Frivillig överflyttning av tillsynsansvar, punkt 15 (c).....	96
21. Finansiering av tillsyn m.m., punkt 18 (m, kd).....	97
22. Tillsynsavgifter, punkt 19 (m).....	98
23. Tillsynsavgifter, punkt 19 (fp).....	98
24. Tillsynsavgifter, punkt 19 (kd).....	99
25. Tillsynsavgifter, punkt 19 (c).....	100
26. Småskalig livsmedelsproduktion, punkt 20 (m).....	101
27. Internationellt samarbete om livsmedelsfrågor, punkt 21 (kd, mp).....	101
28. Internationellt samarbete om livsmedelsfrågor, punkt 21 (fp).....	102
29. Europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten, punkt 22 (fp).....	102
30. Kontroll av livsmedelsmärkning, punkt 23 (fp).....	103
31. Konsumtion av kött, punkt 24 (v).....	103
32. Globala märkningsregler, punkt 28 (fp).....	104
33. Märkning av livsmedel, punkt 29 (mp).....	105
34. Märkningssystem för kött, punkt 30 (v, mp).....	105
35. Märkning av kött på restauranger, punkt 31 (mp).....	106
36. Livsmedel framställda med traditionella metoder, punkt 32 (fp, mp).....	106
37. Deklaration av livsmedels innehåll, punkt 34 (kd).....	107
38. Deklaration av livsmedels innehåll, punkt 34 (mp).....	107
39. Nyckelhålmärkning, punkt 35 (kd).....	108
40. Hälsopåståenden om livsmedel, punkt 36 (mp).....	108
41. Livsmedel med allergener, punkt 38 (fp, mp).....	109
42. Richterskala för matlarm, punkt 39 (kd).....	109
43. Cider, punkt 41 (fp, kd).....	110
44. Cider, punkt 41 (m).....	110
45. Begränsning av miljögifter i livsmedel, punkt 42 (v, mp).....	111
46. Bekämpningsmedelsrester i livsmedel, punkt 43 (v, mp).....	111
47. Dioxin i fisk, punkt 44 (kd, c).....	112
48. Dioxin i fisk, punkt 44 (v).....	112
49. Dioxin i fisk, punkt 44 (mp).....	113
50. Azofärgämnen, punkt 45 (v, mp).....	114
51. Salmonella, punkt 46 (m, fp, kd, c, mp).....	114
52. Användning av skolkök, punkt 53 (m).....	115
53. Tillagning av livsmedel till allmänheten, punkt 54 (m).....	115
54. Skydd för näringsidkare som arbetar med djurhållning, punkt 58 (m, fp, kd, c).....	116
55. Godkännande av hovslagare, punkt 59 (m, fp, kd).....	116
56. Levande djur och varors fria rörlighet, punkt 60 (v).....	117
57. Djur i fångenskap, punkt 61 (mp).....	117
58. Höns, punkt 62 (mp).....	118
59. Nötkreatur, punkt 63 (v, mp).....	119
60. Jakt- och fångstmetoder, punkt 65 (v, mp).....	119
Särskilt yttrande.....	121
Djurskyddsfrågor som har behandlats tidigare under mandatperioden, punkt 66 (m, fp, kd, c).....	121

<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över avslagna motionsyrkanden.....	122
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 66.....	122
<i>Bilaga 2</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	124
Propositionen.....	124
Följdmotioner.....	124
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002.....	126
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003.....	129
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004.....	133
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens lagförslag.....	147

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn

1. Kommunal samverkan

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511) såvitt avser 24 a §,
  2. lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534) såvitt avser 24 a §.
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:72 i denna del och avslår motionerna 2004/05:MJ499 yrkande 12, 2004/05:MJ506 yrkande 21 och 2004/05:MJ519.

2. Djurskyddsmyndigheten

Riksdagen avslår motion 2004/05:MJ16 yrkande 4.

Reservation 1 (m, c)

3. Tillsyn enligt djurskyddslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534) såvitt avser 24 §. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:72 i denna del och avslår motion 2004/05:MJ16 yrkande 3.

Reservation 2 (m, c)

4. Tillsynsmyndigheternas ansvarsfördelning

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:L319 yrkande 8, 2002/03:MJ221, 2002/03:MJ275 yrkande 2, 2002/03:MJ422 yrkande 10, 2002/03:N340 yrkande 6, 2003/04:MJ389, 2003/04:MJ432 yrkande 15, 2004/05:MJ17 yrkandena 2, 3 och 5, 2004/05:MJ18 yrkande 5 och 2004/05:MJ506 yrkande 24.

Reservation 3 (m)

Reservation 4 (fp)

5. Djurförbudsregister m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:MJ234, 2004/05:MJ235 yrkande 4, 2004/05:MJ456 och 2004/05:MJ513 yrkande 2.

Reservation 5 (m, fp, kd, c, mp)

6. Förbättrat centralt och regionalt stöd

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:MJ17 yrkande 8, 2004/05:MJ19 yrkande 1, 2004/05:MJ235 yrkande 3 och 2004/05:MJ533.

Reservation 6 (fp)

Reservation 7 (kd)

7. Resurser till läsveterinärer

Riksdagen avslår motion 2004/05:MJ506 yrkande 23.

Reservation 8 (fp, kd)

8. Den lokala tillsynen

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:MJ15 yrkande 4, 2004/05:MJ18 yrkande 1 och 2004/05:MJ19 yrkande 3.

Reservation 9 (m)

Reservation 10 (kd, c)

9. Kompetenskrav för livsmedelshantering

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ408 och 2003/04:MJ343.

10. Rapporteringsskyldighet

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:MJ17 yrkande 9, 2004/05:MJ18 yrkande 2, 2004/05:MJ19 yrkande 2 och 2004/05:MJ508 yrkande 13.

Reservation 11 (m)

Reservation 12 (fp)

Reservation 13 (kd)

11. Ett europeiskt regelverk för tillsyn

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:MJ16 yrkande 1, 2004/05:MJ17 yrkande 4 och 2004/05:MJ19 yrkande 4.

Reservation 14 (m, kd, c)

Reservation 15 (fp)

12. Information om tillsynsresultat

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ428, 2003/04:MJ432 yrkande 16 och 2004/05:MJ17 yrkande 11.

Reservation 16 (m, fp)

13. Samrådsgrupper m.m.

Riksdagen avslår motion 2004/05:MJ17 yrkande 7.

Reservation 17 (fp)

14. Föreläggande

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511) såvitt avser 24 c §,

2. lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534) såvitt avser 24 c §.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:72 i denna del och avslår motion 2004/05:MJ15 yrkande 6.

Reservation 18 (c)

15. Frivillig överflyttning av tillsynsansvar

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511) såvitt avser 24 b §,

2. lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534) såvitt avser 24 b §. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:72 i denna del och avslår motionerna 2004/05:MJ15 yrkande 5, 2004/05:MJ17 yrkandena 6 och 10 samt 2004/05:MJ243.

Reservation 19 (fp)

Reservation 20 (c)

16. Tvångsöverflyttning av tillsynsansvar

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534) såvitt avser 24 d §. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:72 i denna del och avslår motion 2004/05:MJ506 yrkande 19.

17. Lagförslagen i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511) i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan,
2. lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534) i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:72 i denna del.

18. Finansiering av tillsyn m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:MJ18 yrkande 3, 2004/05:MJ19 yrkandena 5–7 och 2004/05:MJ513 yrkande 5.

Reservation 21 (m, kd)

19. Tillsynsavgifter

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:L319 yrkande 9, 2003/04:MJ310 yrkandena 1 och 2, 2003/04:MJ431 yrkande 7, 2004/05:MJ15 yrkandena 1–3, 2004/05:MJ16 yrkande 2, 2004/05:MJ17 yrkande 12, 2004/05:MJ18 yrkande 4 och 2004/05:MJ506 yrkandena 20 och 22.

Reservation 22 (m)

Reservation 23 (fp)

Reservation 24 (kd)

Reservation 25 (c)

20. Småskalig livsmedelsproduktion

Riksdagen avslår motion 2002/03:MJ268 yrkande 9.

Reservation 26 (m)

*Livsmedelskontroll***21. Internationellt samarbete om livsmedelsfrågor**

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:K432 yrkande 17 i denna del, 2003/04:K419 yrkande 13 i denna del, 2003/04:MJ375 yrkande 2, 2003/04:MJ432 yrkande 12, 2004/05:MJ332 yrkande 1 och 2004/05:MJ499 yrkande 7.

Reservation 27 (kd, mp)

Reservation 28 (fp)

22. Europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:K432 yrkande 17 i denna del, 2002/03:L319 yrkande 7, 2002/03:MJ422 yrkande 11, 2003/04:K419 yrkande 13 i denna del, 2003/04:MJ432 yrkande 14 och 2004/05:MJ17 yrkande 1.

Reservation 29 (fp)

23. Kontroll av livsmedelsmärkning

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:K432 yrkande 17 i denna del, 2002/03:L319 yrkande 6, 2002/03:MJ422 yrkande 14 i denna del, 2003/04:K419 yrkande 13 i denna del och 2003/04:MJ432 yrkande 4 i denna del.

Reservation 30 (fp)

24. Konsumtion av kött

Riksdagen avslår motion 2004/05:MJ277 yrkandena 1 och 4.

Reservation 31 (v)

25. Marknadsföring av svenska livsmedel

Riksdagen avslår motion 2004/05:MJ263 yrkande 2.

26. Folkhälsoarbetet i Sverige

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ274 och 2004/05:MJ499 yrkande 5.

27. Svensk livsmedelsforskning

Riksdagen avslår motion 2004/05:MJ499 yrkande 8.

28. Globala märkningsregler

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ422 yrkandena 12 och 14 i denna del och 2003/04:MJ432 yrkande 5 i denna del.

Reservation 32 (fp)

29. Märkning av livsmedel

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ374, 2002/03:MJ422 yrkande 14 i denna del, 2002/03:MJ424 yrkande 17, 2002/03:MJ487 yrkandena 11 och 15, 2003/04:MJ344, 2003/04:MJ399 yrkandena 32

och 33, 2003/04:MJ432 yrkande 5 i denna del, 2003/04:MJ455, 2004/05:MJ263 yrkande 1, 2004/05:MJ331 yrkande 1, 2004/05:MJ353, 2004/05:MJ412, 2004/05:MJ419, 2004/05:MJ499 yrkandena 15 i denna del och 16 samt 2004/05:MJ515.

Reservation 33 (mp)

30. Märkningssystem för kött

Riksdagen avslår motion 2004/05:MJ322 yrkande 2.

Reservation 34 (v, mp)

31. Märkning av kött på restauranger

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ268 och 2004/05:MJ499 yrkande 15 i denna del.

Reservation 35 (mp)

32. Livsmedel framställda med traditionella metoder

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:K432 yrkande 17 i denna del, 2003/04:K419 yrkande 13 i denna del och 2003/04:MJ432 yrkande 13.

Reservation 36 (fp, mp)

33. Avståndsmärkning

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ328, 2004/05:MJ308 och 2004/05:MJ331 yrkande 3.

34. Deklaration av livsmedels innehåll

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ298, 2003/04:MJ364, 2003/04:MJ425 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Ub323 yrkande 5, 2004/05:MJ291, 2004/05:MJ296, 2004/05:MJ461 yrkandena 1, 3 och 4, 2004/05:MJ472, 2004/05:MJ499 yrkandena 1 och 18, 2004/05:MJ514, 2004/05:MJ521 och 2004/05:MJ538.

Reservation 37 (kd)

Reservation 38 (mp)

35. Nyckelhålmärkning

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ276, 2004/05:MJ331 yrkande 2 och 2004/05:MJ499 yrkande 17.

Reservation 39 (kd)

36. Hälsopåståenden om livsmedel

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ432 yrkande 4 i denna del.

Reservation 40 (mp)

37. Aspartam

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ396.

38. Livsmedel med allergener

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ375 yrkande 1, 2003/04:MJ432 yrkande 6 och 2004/05:MJ461 yrkande 2.

Reservation 41 (fp, mp)

39. Richterskala för matlarm

Riksdagen avslår motion 2004/05:MJ499 yrkande 9.

Reservation 42 (kd)

40. Produktstandard för snus

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ462.

41. Cider

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So345 yrkande 10, 2003/04:MJ219 och 2003/04:MJ291.

Reservation 43 (fp, kd)

Reservation 44 (m)

42. Begränsning av miljögifter i livsmedel

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ419 yrkande 10 och 2003/04: MJ410 yrkande 10.

Reservation 45 (v, mp)

43. Bekämpningsmedelsrester i livsmedel

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ410 yrkande 8.

Reservation 46 (v, mp)

44. Dioxin i fisk

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ202 yrkande 1, 2002/03: MJ266, 2002/03:MJ487 yrkande 36, 2002/03:MJ489 yrkande 9, 2004/05:MJ224 yrkande 1 och 2004/05:MJ500 yrkande 2.

Reservation 47 (kd, c)

Reservation 48 (v)

Reservation 49 (mp)

45. Azofärgämnen

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ452.

Reservation 50 (v, mp)

46. Salmonella

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ261, 2002/03:MJ388, 2002/03:MJ487 yrkande 16, 2002/03:MJ490 yrkande 4, 2003/04: MJ456, 2004/05:MJ230 och 2004/05:MJ499 yrkande 10.

Reservation 51 (m, fp, kd, c, mp)

47. Antibiotika

Riksdagen avslår motion 2002/03: MJ487 yrkande 17.

48. Nationell strategi för rent dricksvatten

Riksdagen avslår motion 2002/03: MJ394.

49. Föreskrifter för dricksvatten

Riksdagen avslår motion 2004/05: MJ373.

50. Dricksvatten från brunnar

Riksdagen avslår motion 2004/05: MJ431.

51. Kvaliteten på skolmaten

Riksdagen avslår motion 2004/05: MJ499 yrkande 3.

52. Matlagning i förskolan

Riksdagen avslår motion 2002/03: MJ397.

53. Användning av skolkök

Riksdagen avslår motion 2004/05: MJ276.

Reservation 52 (m)

54. Tillagning av livsmedel till allmänheten

Riksdagen avslår motion 2004/05: MJ358.

Reservation 53 (m)

55. Livsmedelslokaler och toaletter

Riksdagen avslår motion 2003/04: MJ373.

*Djurskydd***56. Tillsyn över hund och katt m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2004/05: MJ350 yrkandena 2 och 3, 2004/05: MJ455 yrkandena 1–3 och 2004/05: MJ516.

57. Hetsning av djur m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2004/05: MJ268 yrkandena 1 och 2 samt 2004/05: MJ438 yrkande 3.

58. Skydd för näringsidkare som arbetar med djurhållning

Riksdagen avslår motion 2004/05: MJ513 yrkande 3.

Reservation 54 (m, fp, kd, c)

59. Godkännande av hovslagare

Riksdagen avslår motion 2004/05: MJ328.

Reservation 55 (m, fp, kd)

60. Levande djur och varors fria rörlighet

Riksdagen avslår motion 2004/05:MJ349 yrkande 1.

Reservation 56 (v)

61. Djur i fångenskap

Riksdagen avslår motion 2004/05:MJ323.

Reservation 57 (mp)

62. Höns

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:MJ214, 2004/05:MJ394 och 2004/05:MJ506 yrkande 6.

Reservation 58 (mp)

63. Nötkreatur

Riksdagen avslår motion 2004/05:MJ350 yrkande 7.

Reservation 59 (v, mp)

64. Avlivning av djur

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:MJ248 och 2004/05:MJ447.

65. Jakt- och fångstmetoder

Riksdagen avslår motion 2004/05:MJ350 yrkande 11.

Reservation 60 (v, mp)

66. Djurskyddsfrågor som har behandlats tidigare under mandatperioden

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 22 mars 2005

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Catharina Elmsäter-Svärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Catharina Elmsäter-Svärd (m), Åsa Domeij (mp), Alf Eriksson (s), Lennart Fremling (fp), Rune Berglund (s), Rolf Lindén (s), Sven Gunnar Persson (kd), Christina Axelsson (s), Carina Ohlsson (s), Jan Andersson (c), Jan-Olof Larsson (s), Bengt-Anders Johansson (m), Ann-Kristine Johansson (s), Cecilia Widegren (m), Anita Brodén (fp), Sven-Erik Sjöstrand (v) och Hans Stenberg (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2004/05:72 Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn. I propositionen föreslår regeringen att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i livsmedelslagen (1971:511) och djurskyddslagen (1988:534). Propositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna. Lagrådet har yttrat sig över förslagen. Lagförslagen återges i *bilaga 3*.

Med anledning av propositionen har fem motioner väckts med sammanlagt 35 yrkanden. Utskottet behandlar även 125 motionsyrkanden om livsmedelskontroll från allmänna motionstiden åren 2002, 2003 och 2004 samt 90 motionsyrkanden om djurskydd från allmänna motionstiden 2004. För 67 av de motionsyrkanden som rör djurskydd föreslås förenklad behandling. Samtliga motioner återfinns i *bilaga 2*.

Utskottet har i ärendet informerats av representanter för Livsmedelsverket om småskalig livsmedelsproduktion och av företrädare för Jordbruksverket om bl.a. uppföljning av det senaste salmonellautbrottet.

Bakgrund

Behovet av en bättre, effektivare och mer likriktad tillsyn inom djurskydds- respektive livsmedelsområdet har uppmärksammats i olika utredningar och sammanhang under de senaste åren. När det gäller djurskyddstillsynen har bl.a. Riksdagens revisorer i en rapport från år 1994 (1993/94:RR8) Tillsyn av djurskydd pekat på en mängd olika problem med tillsynen och konstaterat att de resurser som avsätts till djurskydd i kommunerna verkar vara otillräckliga. I ett betänkande från samma år uttalade jordbruksutskottet (bet. 1994/95:JoU1) att om djurskyddslagstiftningen skall få genomslag i det praktiska arbetet, krävs det bl.a. en effektiv och målmedveten djurskyddstillsyn. Utskottet anförde att regeringen bör återkomma med förslag till riksdagen om de ytterligare åtgärder som kan anses erforderliga om handläggningen i djurskyddsärenden inte kan anses uppfylla de grundläggande kraven och ambitionerna i djurskyddslagen. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets hemställan (rskr. 1994/95:32).

Mot bakgrund av riksdagens beslut gav regeringen en utredare i uppdrag att redovisa och utvärdera hur tillsynen enligt djurskyddslagen fungerar. Utredningens (Offentlig djurskyddstillsyn, SOU 1996:13) slutsats var att djurskyddstillsynen fortfarande var otillfredsställande på en rad punkter. Det gällde bl.a. tillsynsintervall, register, kompetensen hos kommunernas

personal och samarbete mellan kommuner och veterinärer. Utredningen föreslog bl.a. att vissa tillsynsobjekt som kräver särskild kompetens av tillsynspersonalen skulle föras över från kommun till länsstyrelse.

Även Riksrevisionen har granskat djurskyddstillsynen. I en rapport år 2003 (Hur effektiv är djurskyddstillsynen? RiR 2003) uppmärksammas framför allt brister i Jordbruksverkets samordning av tillsynen.

När det gäller livsmedelstillsynen har en utredning i ett betänkande år 1998 (Livsmedelstillsynen i Sverige, SOU 1998:61) lämnat ett antal konkreta förslag om hur livsmedelstillsynen kan förbättras. Bland annat lämnas förslag om kommunal samverkan samt en förändring av avgiftssystemet. I en rapport från Livsmedelsverket år 2000 (rapport nr 9), vilken huvudsakligen handlar om finansieringen av tillsynen, föreslås att tillsynen bör förstatligas. Riksdagens revisorer riktar i en rapport år 2001 (2001/02:07 Hur styr staten livsmedelstillsynen?) kritik mot bl.a. Livsmedelsverkets styrning av tillsynen. I rapporten föreslås bl.a. att ett särskilt sanktionsmedel bör införas som kan riktas mot kommuner som inte sköter sina tillsynsuppgifter samt att kommunernas rapportering bör förbättras.

Med anledning av förslagen från Riksdagens revisorer gjorde riksdagen ett antal tillkännagivanden till regeringen om statens styrning av livsmedelstillsynen. Bland annat uttalades att livsmedelslagen bör ändras för att främja samarbete mellan kommunerna, att tillsynsansvaret i en kommun skall kunna föras över till Livsmedelsverket samt att regeringen bör utreda lämpliga sanktionsmöjligheter för att kommunerna skall bli bättre på att rapportera om livsmedelstillsynen (bet. 2001/02: MJU22, rskr. 2001/02:319, 2001/02:320). Även i Riksrevisionsverkets rapport (2001:133 Livsmedelsverkets stöd till den lokala livsmedelstillsynen), som publicerades kort därefter, lämnas förslag om hur den statliga styrningen av livsmedelstillsynen kan förbättras, särskilt genom råd och stöd till lokala myndigheter.

Mot bakgrund av dessa betänkanden, rapporter och tillkännagivanden har Jordbruksdepartementet utarbetat en promemoria, Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn (Ds 2004:11). Promemorian har remissbehandlats.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas förslag och görs bedömningar som syftar till att inom ramen för nuvarande tillsynsorganisation stärka den lokala djurskydds- och livsmedelstillsynen. Livsmedelsverkets och Djurskyddsmyndighetens ansvar för att leda och samordna tillsynen bör tydliggöras och stärkas. I myndigheternas centrala tillsynsuppgifter bör ingå att med bindande föreskrifter styra hur den operativa tillsynen skall bedrivas och att med rådgivning och utbildningsinsatser stödja samt följa upp länsstyrelsernas och kommunernas tillsyn. För att ytterligare förbättra förutsättningarna för en effektiv kommunal tillsyn skall bestämmelser införas som underlättar samverkan mellan kommuner. Om en kommun grovt eller under en längre tid har åsidosatt sina tillsynsskyldigheter när det gäller en viss verksamhet skall

regeringen, på ansökan av Livsmedelsverket eller en länsstyrelse, kunna besluta att tillsynen över verksamheten skall föras över till Livsmedelsverket eller länsstyrelsen. När det gäller livsmedelstillsynen skall kommunerna ges möjlighet att använda den årliga tillsynsavgiften för att finansiera andra kostnader för tillsynen än sådana som avser provtagning och undersökning. Dessutom bör tillsynsmyndigheternas kostnader för att följa upp inspektion eller provtagning som påvisat avvikelser från regelverket finansieras med en avgift som motsvarar kostnaderna för myndighetens uppföljningsinsatser.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2005.

Utskottets överväganden

Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn

Kommunal samverkan

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och föreslår att motioner om ökat kommunalt samarbete inom tillsynsområdet (kd, s) lämnas utan vidare åtgärd med hänvisning till att de har blivit tillgodosedda med förslaget.

Propositionen

Kommuner skall kunna träffa avtal om att tillsynsuppgifter som en kommun har skall fullgöras av en annan kommun och att en person som är anställd av en kommun skall få fatta beslut på en annan kommuns vägnar.

Motionerna

Regeringen bör enligt motion 2004/05:MJ499 (kd) yrkande 12 lägga fram förslag om ändring av livsmedelslagen så att livsmedels- och djurskyddstillsynen i Sverige kan stärkas i enlighet med vad som anförs i motionen. För att förbättra förutsättningarna för en effektiv kommunal tillsyn bör bestämmelser införas som underlättar samverkan kommuner emellan. Även enligt motion 2004/05:MJ506 (kd) yrkande 21 bör regeringen återkomma med förslag till lagändring så att kommunernas samarbete om djurskyddstillsynen underlättas. Djurskyddslagen bör ändras så att det i likhet med vad som gäller för tillsyn enligt miljöbalken blir möjligt för kommunerna att samarbeta om tillsynen enligt lagen. Om behovet av förstärkt och samordnad salmonellakontroll anförs i motion 2004/05:MJ519 (s) att det är viktigt att stärka kommunernas möjligheter till tillfredsställande kontroller. Länsstyrelserna bör ta ett större ansvar för att stärka samordning och informationsspridning mellan kommuner. Därtill bör en årlig uppföljning göras av hur salmonellakontrollen förbättras.

Utskottets ställningstagande

Som anförs i propositionen har inom en del lagområden möjligheter skapats för kommuner att anlita en annan kommun för att utföra vissa uppgifter. När det gäller samverkan om tillsyn ger exempelvis miljöbalken sådana möjligheter. Enligt 26 kap. 7 § miljöbalken får en kommun träffa avtal med en annan kommun om att tillsynsuppgifter som kommunen har enligt balken skall skötas helt eller delvis av den andra kommunen. Kommunen får

dock inte överlåta befogenheten att meddela beslut i ett ärende. Kommunen får vidare, efter överenskommelse med en annan kommun, uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden. Uppdraget kan inte avse ärenden som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen, dvs. ärenden som exempelvis avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet.

Utskottet instämmer med regeringen i att en möjlighet till samverkan genom avtal kan vara av betydelse framför allt för mindre och resurssvaga kommuner. Ett utökat samarbete skulle kunna minska sårbarheten i den enskilda kommunen och samtidigt ge inspektörerna samma möjligheter att specialisera sig som inspektörer i större kommuner. Det kan många gånger, framför allt i kommuner med ett mindre antal ärenden, framstå som mer praktiskt att anlita en annan kommun för att utföra vissa uppgifter än att använda sig av kommunallagens samarbetsformer. Det kan också antas att möjligheten att samverka i denna form blir mer attraktiv om den kan användas mer generellt oberoende av vilken verksamhet som tillsynen gäller.

Sammantaget anser utskottet att kommunerna bör få samma möjligheter att anlita andra kommuner för att utföra uppgifter inom djurskydds- och livsmedelstillsynen som de i dag har på miljötillsynsområdet.

När det gäller den närmare innebörden av de föreslagna samverkansmöjligheterna kan följande sägas. En utgångspunkt för förslaget är att varje kommun skall behålla ansvaret för sin verksamhet även om kommunen anlitar en person som är anställd i en annan kommun. Den föreslagna möjligheten att delegera själva beslutanderätten till andra kommuners personal innebär att den anställde ges rätt att handlägga vissa ärenden eller ärendetyper och fatta beslut i ärendena i den delegerande kommunens namn. Delegeringen medför inte att arbetsgivarförhållandena ändras utan delegaten är fortfarande formellt sett anställd i den andra kommunen. I sekretesshänseende kommer den anställde dock att betraktas som en del av den delegerande kommunen, jämför 1 kap. 6 § och 15 kap. 6 § sekretesslagen. Delegeringen skiljer sig till sin natur i princip inte från den delegering av beslutsrätt som en kommunal nämnd enligt kommunallagens bestämmelser har rätt att lämna till anställda i den egna kommunen. Därutöver innebär förslaget att kommunerna ges möjlighet att genom avtal lämna över vissa uppgifter till en annan kommun utan att beslutanderätten överlämnas. Det kan exempelvis röra sig om inspektioner, provtagningar eller andra utredningar av betydelse för tillsynen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om kommunal samverkan. Motionerna 2004/05:MJ499 (kd) yrkande 12, 2004/05:MJ506 (kd) yrkande 21 och 2004/05:MJ519 (s) kan enligt utskottets uppfattning anses i huvudsak tillgodosedda med vad som anförts och bör lämnas utan vidare åtgärd.

Tillsynsmyndigheternas ansvarsfördelning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motioner om bl.a. att Djurskyddsmyndigheten bör avvecklas (m), att Djurskyddsmyndigheten inte bör tillföras ytterligare uppgifter (m), om de centrala myndigheternas ansvar för kontroll i hela landet (fp), om förbättrad styrning av djurskyddsarbetet (kd), om samordning av livsmedelssäkerhet (fp) och om djurförbudsregister (s, m, fp). Motionerna avstyrks bl.a. med hänvisning till vad som anförts i propositionen.

Jämför reservationerna 1 (m, c), 2 (m, c), 3 (m), 4 (fp) och 5 (m, fp, kd, c, mp).

Propositionen

Det finns ett tydligt behov av förbättringar inom såväl djurskydds- som livsmedelstillsynen. Den lokala tillsynen bör generellt sett förstärkas och bli mer likvärdig över landet. De centrala tillsynsmyndigheternas ansvar för tillsynen bör tydliggöras och stärkas.

Livsmedelsverkets ansvar för samordning av tillsynsverksamheten skall komma till uttryck redan i livsmedelslagen. Begreppen ”central tillsyn”, ”närmare tillsyn inom länet” och ”tillsyn inom kommunen” skall utmönstras ur lagen. Den närmare ansvarsfördelningen mellan tillsynsmyndigheterna skall anges av regeringen.

Motionerna

Djurskyddsmyndigheten bör enligt motion 2004/05: MJ16 (m) yrkande 3 inte tillföras ytterligare uppgifter. Myndigheten har en budget för innevarande år som närmar sig 100 miljoner kronor. I propositionen finns förslag att utöka befogenheter och uppgifter för Djurskyddsmyndigheten. För djurskyddet och djurtillsynen skulle det vara betydligt bättre om dessa medel i stället kom den direkta tillsynen till del. Förslagen bör inte genomföras. Enligt motionens yrkande 4 bör Djurskyddsmyndigheten avvecklas. Antalet olika myndigheter som har ansvar för tillsynen bör minska och resurserna bör föras över till de praktiska inspektörerna.

Folkpartiet anför i motion 2004/05: MJ17 (fp) yrkande 2 att en förbättrad beredskap och tydligare beslutsvägar bör gälla vid hantering av utbrott av smittsamma sjukdomar länkade till mat. Behovet av att tydliggöra de centrala myndigheternas huvudansvar för en likvärdig kontroll i hela landet framhålls i motionens yrkande 3. Oberoende av vem som utför kontrollen bör Livsmedelsverket ha ansvaret för en likvärdig tillsyn i hela landet.

Moderata samlingspartiet anför i motion 2004/05: MJ18 (m) yrkande 5 att regeringen bör återkomma med en ny proposition om djurskydds- och livsmedelstillsyn som uppföljning inom ett par tre år. Det är viktigt att tillsynsverksamheten fungerar kostnadseffektivt. Motionärerna är skeptiska till om kostnadseffektiviteten kommer att öka men kan stödja huvuddragen i propositionen under förutsättning att de endast är temporära.

I flera motioner framhålls att livsmedelstillsynen bör förstärkas. I motion 2002/03: MJ221 (m) anföras att det är ett viktigt led i arbetet för en god folkhälsa att livsmedelshandling och tillsyn fungerar effektivt och med tillräckliga resurser. I fråga om att öka den statliga kontrollen över livsmedelstillsynen i landet anföras i motion 2003/04: MJ389 (s) att kommunernas kontroller av hygien blir alltmer sällsynta. Regeringen bör se över möjligheten att öka den statliga kontrollen över livsmedelstillsynen i landet. Enligt motion 2004/05: MJ506 (kd) yrkande 24 bör regeringen uppmärksamma behovet av en förbättrad styrning och en väl fungerande uppföljning av djurskyddsarbetet.

Enligt motion 2002/03: MJ275 (fp) yrkande 2 framhålls betydelsen av en stark central myndighet för livsmedelshandling för att personer överkänsliga mot födoämnen skall ha tillgång till säker mat. En stark central myndighet behöver bevaka och utveckla regelverket när det gäller livsmedelshandling. Enligt motionerna 2002/03: MJ422 (fp) yrkande 10, 2002/03: L319 (fp) yrkande 8 och 2003/04: MJ432 (fp) yrkande 15 bör livsmedelssäkerhet i Sverige samordnas under en nationell myndighet. Även enligt motion 2004/05: MJ17 (fp) yrkande 5 bör ansvaret på central nivå för säker mat – från jord till bord – ligga hos en myndighet. Livsmedelsverket bör ges ansvar för hela ledet när det gäller livsmedelssäkerhet, också de delar som t.ex. berör djurfoder, som i dag ligger på Jordbruksverket. Ett livsmedelsinstitut bör enligt motion 2002/03: N340 (c) yrkande 6 skapas i Kävlinge.

Ett centralt register innehållande uppgifter på personer som belagts med djurhållningsförbud bör övervägas enligt motionerna 2004/05: MJ235 (s) yrkande 4, 2004/05: MJ456 (fp) och 2004/05: MJ513 (m) yrkande 2. I dag finns det inte något centralt register med uppgifter om personer belagda med djurhållningsförbud. Därmed finns det en risk att personer som blivit dömda för vanskötsel av djur har möjlighet att fortsätta djurrelaterad verksamhet på andra orter i landet, där de inte blivit dömda, trots att förbudet gäller för hela landet. Uppmärksammade reportage har visat på hur kriminella djurägare med djurförbud kontinuerligt skaffar sig nya djur genom att flytta till annan ort eller låta annan familjemedlem stå som ägare till djuren. Djur hos lantbrukare kan fara illa medan man utreder vanvård.

En särskild utredare bör enligt motion 2004/05: MJ234 (mp) utses för att utreda ett system med djurskyddssanktionsavgift. Systemet med miljöskänkionsavgifter har fungerat bra för att man får en, under förutsättning att förseelsen upptäcks, mer eller mindre automatisk sanktion utan en långdragen domstolsprocess.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer med regeringen i att det är angeläget att djurskydds- och livsmedelstillsynen i framtiden håller en hög och likvärdig kvalitet i hela landet. Konsumenterna har rätt att förvänta sig säkra livsmedel oberoende av var i landet de bor, och djur skall ha samma starka skydd oavsett i vilken kommun de finns. Det finns enligt regeringens uppfattning ett tydligt behov av förändringar av såväl djurskydds- som livsmedelstillsynen. Den lokala tillsynen måste generellt sett förstärkas, och det är dessutom nödvändigt att tillsynen blir mer likvärdig över landet.

Förutsättningarna för att bedriva en effektiv tillsyn skiljer sig åt i kommunerna. Det är framför allt i de mindre kommunerna som tillsynen inte fungerar tillfredsställande. Detta kan ha sin grund i t.ex. svårigheter att rekrytera personal, otillräckliga resurser eller i att tillsynsverksamheten inte prioriteras särskilt högt i kommunen. Ett sätt för kommunerna att höja tillsynens kvalitet kan vara att i större utsträckning samverka över kommungränserna. Som regeringen anför behöver de centrala myndigheternas styrande och samordnande insatser stärkas. För att åstadkomma en effektivare och mer likvärdig tillsyn bör dels de instrument som i dag finns på central nivå förstärkas, dels nya verktyg tillhandahållas på central och regional nivå.

Som anförs i propositionen har de centrala och regionala tillsynsmyndigheterna i dag ett övergripande ansvar för att tillsynen är effektiv och likvärdig inom landet respektive inom länet. Tillsynens kvalitet påverkas i hög grad av de centrala och regionala myndigheternas insatser. Utredningar och granskningar, framför allt på livsmedelsområdet men även på djurskyddsområdet, visar entydigt att det finns ett behov av ett förbättrat stöd och en effektivare styrning framför allt från centralt håll.

I livsmedelslagen beskrivs de olika tillsynsmyndigheternas ansvarsområden som "central tillsyn", "den närmare tillsynen inom länet" och "tillsyn inom kommunen". I djurskyddslagen talas om "central tillsyn" och "tillsyn inom kommunen". Det är inte helt klart vad som avses med de olika begreppen eller vilka uppgifter som ingår i de utpekade myndigheternas tillsynsansvar. Livsmedelsverket utövar t.ex. både vad som brukar gå under benämningen tillsynsvägledning, dvs. samordning och normgivning, och egen operativ tillsyn, medan Djurskyddsmyndigheten endast bedriver tillsynsvägledning.

Utskottet instämmer i att de begrepp som används i de båda lagarna bör slopas. De myndigheter som har uppgifter inom tillsynen bör – i likhet med vad som gäller på miljöbalkens område – pekats ut i lagen, medan den närmare ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör föreskrivas av regeringen. Avsikten är dock inte att detta skall leda till någon förändring i myndigheternas nuvarande tillsynsansvar.

Djurskyddsmyndighetens ansvar för att samordna tillsynsverksamheten framgår av djurskyddslagen. Livsmedelsverkets samordningsansvar kommer däremot till uttryck i förordningen (2001:1259) med instruktion för

Livsmedelsverket. I syfte att lyfta fram och tydliggöra Livsmedelsverkets stödjande och samordnande funktion bör den uppgiften enligt regeringens mening – i likhet med vad som gäller i fråga om Djurskyddsmyndighetens samordningsansvar – följa direkt av livsmedelslagen. Den närmare ansvarsfördelningen mellan tillsynsmyndigheterna skall bestämmas av regeringen.

Det anförda innebär att utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och förslag. Utskottet avstyrker därmed motion 2004/05:MJ16 (m) yrkande 3. Som anføres i propositionen avser regeringen att löpande följa utvecklingen de närmaste åren. Utskottet föreslår att motionerna 2002/03:MJ221 (m), 2003/04:MJ389 (s), 2004/05:MJ17 (fp) yrkandena 2 och 3, 2004/05:MJ18 (m) yrkande 5 och 2004/05:MJ506 (kd) yrkande 24 lämnas utan vidare åtgärd i den mån de inte tillgodosetts med vad som anförts.

Utskottet anser inte att Djurskyddsmyndigheten bör avvecklas och avstyrker motion 2004/05:MJ16 (m) yrkande 4. Utskottet har ingen annan uppfattning än den som framförs i motionerna 2002/03:MJ275 (fp) yrkande 2, 2002/03:MJ422 (fp) yrkande 10, 2002/03:L319 (fp) yrkande 8, 2002/03:N340 (c) yrkande 6, 2003/04:MJ432 (fp) yrkande 15 och 2004/05:MJ17 (fp) yrkande 5 om vikten av att ha en stark central myndighet för livsmedelssäkerhet. Motionerna bör lämnas utan vidare åtgärd i den mån de inte tillgodosetts med vad utskottet anförts ovan.

Frågan om ett register över djurhållningsförbud uppmärksammas i motionerna 2004/05:MJ235 (s) yrkande 4, 2004/05:MJ456 (fp) och 2004/05:MJ513 (m) yrkande 2. Vid riksdagsbehandlingen av regeringens förslag om att inrätta den nya djurskyddsmyndigheten (prop. 2001/02:189, bet. 2002/03:MJU5) uttalade utskottet att en effektiv djurskyddstillsyn fordrar tillgång till uppgifter om olika typer av djurhållare. Utskottet anförde att ett djurskyddstillsynsregister bör upprättas och förutsatte att regeringen skulle komma att behandla frågan i samband med inrättandet av den nya djurskyddsmyndigheten. Utskottet har nu erfarit att Djurskyddsmyndigheten i arbetet med att införa ett dylikt register även undersöker möjligheten att införa ett djurförbudsregister. Utskottet har även inhämtat att en utredning om en djurskyddssanktionsavgift förbereds inom Regeringskansliet. Motionerna 2004/05:MJ234 (mp), 2004/05:MJ235 (s) yrkande 4, 2004/05:MJ456 (fp) och 2004/05:MJ513 (m) yrkande 2 bör i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår lämnas utan vidare åtgärd.

Förbättrat centralt och regionalt stöd

Utskottets förslag i korthet

Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning och avstyrker motioner om utbildningssituationen för inspektörer (s, fp), resurser till lokal nivå och resurser till länsveterinärer (kd) m.m.

Jämför reservationerna 6 (fp), 7 (kd) och 8 (fp, kd).

Propositionen

De centrala myndigheternas stöd till de lokala myndigheterna bör förbättras.

Länsstyrelserna har i dag ett övergripande ansvar för att på regional nivå medverka till att upprätthålla och förbättra djurhälsa, djurskyddet och livsmedelskvaliteten.

Inom djurskyddstillsynen har särskilda s.k. nationella tillsynsprojekt tidigare drivits av Jordbruksverket. Arbetet, som numera har tagits över av Djurskyddsmyndigheten, har visat sig vara ett särskilt effektivt medel för att höja kvaliteten på tillsynen. Projekten inbegriper, förutom den centrala myndigheten, både länsstyrelserna och kommunerna och kan på grund av detta antas få särskilt stor genomslagskraft. De nationella tillsynsprojekten är enligt regeringens mening ett värdefullt instrument för att uppnå en bättre och mer likvärdig tillsyn i landet. Liknande projekt skulle med fördel kunna användas även inom livsmedelstillsynen.

Motionerna

Utbildningssituationen för inspektörer uppmärksammas i motionerna 2004/05:MJ17 (fp) yrkande 8 och 2004/05:MJ235 (s) yrkande 3. Det är angeläget att samtliga djurskyddsinspektörer och livsmedelskontrollanter har adekvat utbildning samt att vidareutbildning ges till samtliga aktörer inom djurskyddsområdet.

Det centrala stödet bör enligt motion 2004/05:MJ19 (kd) yrkande 1 kombineras med en resurstilldelning till den lokala nivån som står i proportion till dess uppgifter. De centrala myndigheternas stöd till de lokala myndigheterna bör förbättras.

Djurskyddstillsynen av hästar enligt 5 och 17 §§ djurskyddslagen bör kvalitetssäkras enligt motion 2004/05:MJ533 (s). Hästar som omfattas av dessa paragrafer bör genomgå någon form av mer omfattande besiktning någon eller några dagar före en tävling så att banveterinären på tävlingsdagen bara behöver bekymra sig om nytillkommande problem och kontroll av bana och arrangemang.

Regeringen bör enligt motion 2004/05:MJ506 (kd) yrkande 23 återkomma till riksdagen med förslag om hur tillräckliga resurser till länsveterinärerna kan säkerställas. Länsveterinären har det övergripande ansvaret för länsstyrelsens arbete med djurskydd. Riksrevisionen understryker att läns-

styrelsernas resurser inte varit i nivå med de uppgifter som regeringen och Jordbruksverket lagt på dem. Länsveterinärerna menar att länsstyrelserna väljer bort uppgifter inom djurskyddet på grund av bristande resurser.

Utskottets ställningstagande

Som anförs i propositionen har Livsmedelsverket vidtagit åtgärder för att tydliggöra stödet till kommunerna sedan rapporterna från Riksrevisionsverket och Riksdagens revisorer lagts fram. Enligt propositionen kan dock en del ytterligare förstärkningar ske, framför allt när det gäller det aktiva stödet till kommunerna. Mot bakgrund av den kritik som riktats mot arbetet med tillsynen på djurskyddsområdet vill utskottet även framhålla vikten av att Djurskyddsmyndigheten i framtiden prioriterar den stödjande verksamheten.

Åtgärder som särskilt efterfrågas från de lokala och regionala myndigheterna och som därför bör prioriteras av de båda myndigheterna är bl.a. utökade utbildningsinsatser och förbättrad rådgivning och vägledning. En viktig aspekt i det löpande stödarbetet mot inspektörer och andra aktörer är tillgängligheten hos de centrala myndigheternas personal. Andra insatser som enligt utskottets mening bör utgöra ett prioriterat inslag i tillsynen är stöd i form av centralt framtagen tillsynsmetodik, malldokument och checklistor. Utarbetande och spridning av lättillgänglig information om tillämpningen av sanktionsbestämmelserna och andra väsentliga delar av livsmedels- och djurskyddslagstiftningen är andra åtgärder som kan bidra till en mer enhetlig tillsyn. Enligt utskottets bedömning är syftet med motionerna 2004/05:MJ17 (fp) yrkande 8, 2004/05:MJ19 (kd) yrkande 1 och 2004/05:MJ235 (s) yrkande 3 med det anförda i allt väsentligt tillgodosett. Yrkandena bör lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller de i motion 2004/05:MJ533 (s) framförda synpunkterna om tävlingsveterinärer, vill utskottet hänvisa till att regeringen till följd av riksdagens tillkännagivande genom beslut den 20 juni 2001, uppdrag åt Jordbruksverket att se över regelverket för att kartlägga problem och vid behov föreslå förändringar utan att detta innebär försämringar för djurskyddet (jfr bet. 2003/04:MJU15 s. 22). Jordbruksverket redovisade detta uppdrag den 23 oktober 2001. Genom beslut den 22 juli 2004 uppdrag regeringen åt Djurskyddsmyndigheten att se över nuvarande bestämmelser och konsekvenserna av dessa beträffande djurskyddstillsynen i samband med tävlingar med djur. Uppdraget, som omfattade såväl tävlings- som banveterinärer, redovisades i en rapport den 29 oktober 2004 (22-2058/04). I rapporten anförs att djurskyddstillsynen och dopningskontrollen på trav- och galoppbanor fungerar bra. På övriga tävlingar med hundar och hästar uppvisar dagens system flera brister såsom höga kostnader, i vissa fall bristande tillgänglighet och kompetens hos veterinärer, ingen veterinär tillsyn på vissa tävlingar och bristande dopningskontroll. För att förbättra situationen föreslås att en fast tillsynsavgift införs vid tävling. Vidare föreslås att tävlingsveterinärer tillsvidareanställs för tjänstgöring vid behov, att stick-

provskontroller införs på de tävlingar som i dag inte kräver veterinärmedverkan och att dopningskontrollen utökas. Utskottet har inhämtat att Djurskyddsmyndighetens rapport har varit föremål för sedvanligt remissförfarande som avslutades den 1 mars 2005 och att frågan nu är föremål för fortsatt beredning inom Regeringskansliet. I avvaktan på resultatet av de överväganden som pågår föreslår utskottet att motion 2004/05: MJ533 (s) lämnas utan vidare åtgärd.

Som anförs i propositionen har länsstyrelserna i dag ett övergripande ansvar för att på regional nivå medverka till att upprätthålla och förbättra djurhälsan, djurskyddet och livsmedelskvaliteten. Tillsynsansvaret åvilar länsveterinärfunktionen. Det är enligt utskottets mening angeläget att länsstyrelsernas och länsveterinärens breda kompetens utnyttjas fullt ut i tillsynsarbetet. Behovet av samordnade insatser varierar, både till omfattning och inriktning, i de olika länen. Det bör därför enligt regeringens och utskottets uppfattning komma an på den enskilda myndigheten att närmare bestämma hur tillsynsarbetet skall utformas. Länsstyrelserna har av naturliga skäl större kunskaper om förhållandena inom det egna länet än vad den centrala myndigheten har. Rent generellt kan det därför konstateras att länsstyrelserna har en viktig uppgift att fylla när det gäller att genom direkt rådgivning och kommunbesök stödja och påverka kommunerna inom länet. Det anförda torde i allt väsentligt tillgodose syftet med motion 2004/05: MJ506 (kd) yrkande 23. Motionen kan därmed lämnas utan vidare åtgärd.

Lokal tillsyn

Utskottets förslag i korthet

Utskottet instämmer i regeringens bedömning och avstyrker motioner om stöd och råd till kommunerna (c), balansen mellan kontroller och eget ansvar (m), balansen i myndigheternas föreskrifter (kd) och om kompetenskrav för livsmedelshantering (mp) m.m. Motionerna avstyrks bl.a. i avvaktan på utredningsresultat.

Jämför reservationerna 9 (m) och 10 (kd, c).

Propositionen

Djurskyddsmyndigheten bör i likhet med Livsmedelsverket ges rätt att utföra s.k. normerande inspektioner i syfte att styra och vägleda de myndigheter som utövar operativ tillsyn. De centrala myndigheterna bör utnyttja möjligheten att meddela föreskrifter om hur tillsynen konkret skall bedrivas på lokal nivå.

Motionerna

I motion 2004/05:MJ15 (c) yrkande 4 anförs att stöd i den lokala tillsynen i form av centralt framtagen tillsynsmetodik, mallar och checklistor är bra om det ges i nära samverkan och dialog med kommunerna. Checklistor och andra stödjande åtgärder bör inte bli tvingande. Även i motion 2004/05:MJ19 (kd) yrkande 3 anförs att de centrala myndigheternas föreskrifter bör göra en harmonisering möjlig så att de lokala variationerna inte blir för stora, samtidigt som det lokala tillsynsarbetet bör kunna anpassas efter lokala förhållanden. Om balansen mellan kontroller och eget ansvar anförs i motion 2004/05:MJ18 (m) yrkande 1 att om den offentliga kontrollen upplevs som alltför styrande finns risk för ett minskat engagemang och ansvarstagande hos dem som kontrolleras.

Enligt motion 2002/03:MJ408 (s) bör kontrollen skärpas av frysdiskar med livsmedel. En översyn bör göras av egenkontrollsystemet. Riksdagen bör enligt motion 2003/04:MJ343 (mp) begära att regeringen tillsätter en utredning om kompetenskrav för livsmedelshantering. Efter rapporter från flera av landets kommuner och även efter Livsmedelsverkets egna inspektioner framgår att det råder stora brister i företagens egentillsyn då det gäller hantering av livsmedel.

Utskottets ställningstagande

Som anförs i propositionen är de s.k. normerande inspektionerna ett viktigt verktyg i Livsmedelsverkets samordnande tillsynsarbete. Erfarenheterna tyder på att de normerande inspektionerna utgjort ett effektivt medel för att påverka kommunerna. Utskottet instämmer i att möjligheten att utföra normerande inspektioner bör införas även på djurskyddssidan. Det är av stor vikt att de normerande inspektionerna genomförs och dokumenteras på ett sådant sätt att inspektionerna kan fungera som ett verktyg för att utveckla och kvalitetssäkra kommunernas tillsynsverksamhet. Detta betyder bl.a. att kommunerna alltid – liksom hittills när det gäller Livsmedelsverkets inspektioner – bör få en återkoppling från den inspekterande myndigheten. De rapporter som upprättas från den inspekterande myndigheten bör innehålla konkreta rekommendationer om hur kommunen kan förbättra sin verksamhet. Inspektionerna kan självfallet också användas för att ge råd och stöd till de lokala myndigheterna. Som anförs bör länsstyrelserna fortlöpande få del av inspektionsrapporterna och vid behov också ges tillfälle att aktivt medverka i inspektionsarbetet.

Syftet med de normerande inspektionerna är som regeringen anför framför allt att öka likriktningen i tillsynen. Bedrivandet av normerande inspektioner medför enligt utskottets bedömning inte något behov av en permanent lokal eller regional tillsynsorganisation. De eventuella kostnader som kan uppkomma för Djurskyddsmyndigheten till följd av den nya befogenheten bör som regeringen anfört rymmas inom ramen för det resurstillskott myndigheten tilldelats genom 2005 års budgetproposition.

Ett sätt att öka likvärdigheten inom den operativa tillsynen är att utfärda bindande föreskrifter om hur tillsynen konkret skall bedrivas. Såväl Livsmedelsverket som Djurskyddsmyndigheten har i dag rätt att meddela sådana föreskrifter. Utskottet instämmer i att det är av stor betydelse att de centrala myndigheterna utnyttjar sin föreskriftsrätt för att styra upp och öka likvärdigheten i tillsynen i kommunerna.

Livsmedelsverkets föreskrifter och allmänna råd (SLVFS 1990:10) om tillsyn m.m. och Djurskyddsmyndighetens allmänna råd (DFS 2004:9) om tillsyn m.m. utgör bra riktmärken för vad föreskrifterna bör innehålla. I råden finns bl.a. rekommendationer om tillsynsmål, tillsynsplaner, rapporteringskrav, tillsynsfrekvens och tillsynens genomförande. Det är enligt utskottets mening viktigt att de båda myndigheterna beaktar varandras föreskrifter och i möjligaste mån samordnar innehållet i föreskrifterna eftersom alltför olika regler kan medföra onödiga bördor eller problem för den enskilde företagaren.

Det kan i sammanhanget nämnas att EG:s regelverk om offentlig kontroll på livsmedels- och djurskyddsområdet m.fl. områden, som träder i kraft den 1 januari 2006, ställer krav på långtgående samordning mellan tillsynsmyndigheterna inom närliggande tillsynsområden 2005 (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd, 852-854/2004, 183/2005 m.fl.). Utskottet har inhämtat att Jordbruksdepartementet förbereder en departementspromemoria som kommer att remissbehandlas under våren eller sommaren 2005. De nya reglerna, som kommer att börja gälla fr.o.m. den 1 januari 2006, kommer att innebära stora förändringar. Från Livsmedelsverket har inhämtats att branschorganisationerna i Sverige utarbetar riktlinjer till företagen om de nya föreskrifterna och att Livsmedelsverket anordnar utbildning för landets miljöinspektörer.

Samarbete kring föreskriftsarbetet kan lämpligen ske i de samrådsgrupper som beskrivs senare i detta betänkande. Utskottet instämmer till stora delar i vad som anförs i motionerna 2004/05: MJ15 (c) yrkande 4, 2004/05: MJ18 (m) yrkande 1 och 2004/05: MJ19 (kd) yrkande 3 om att det bör vara en balans mellan kontroll och eget ansvar i tillsynsarbetet. Det ovan anförda innebär enligt utskottets mening att motionerna i allt väsentligt kan anses tillgodosedda och därmed bör lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller kompetenskrav för livsmedelshandtering konstaterar utskottet att regeringen genom beslut den 10 mars 2005 har uppdragit åt Livsmedelsverket att, med utgångspunkt i en bedömning av nuvarande utbildnings- och kompetensnivå inom livsmedelsföretagen i Sverige, lämna förslag till åtgärder för att höja den livsmedelshygieniska kompetensen hos den som hanterar livsmedel yrkesmässigt. Uppdraget skall redovisas senast den 15 juni 2006. Utskottet anser att en behandling av de frågor som tas

upp i motionerna 2002/03:MJ408 (s) och 2003/04:MJ343 (mp) bör anstå i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår. Motionerna bör lämnas utan vidare åtgärd.

Rapporteringskyldighet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och ansluter sig till regeringens bedömningar. Motioner om återkoppling av information (fp), rapportering (m, kd), likvärdiga villkor för tillsyn inom EU (m, fp, kd) och information rörande tillsynsresultat vid restaurangbesök (m, fp) avstyrks i huvudsak med hänvisning till vad som anförts i propositionen.

Jämför reservationerna 11 (m), 12 (fp), 13 (kd), 14 (m, kd, c), 15 (fp), 16 (m, fp) och 17 (fp).

Propositionen

I såväl livsmedelslagen som djurskyddslagen skall det införas uttryckliga bemyndiganden för de centrala och regionala tillsynsmyndigheterna att ålägga de myndigheter som utövar operativ tillsyn att lämna den information som kan behövas i de centrala respektive regionala tillsynsmyndigheternas tillsynsarbete.

De lokala tillsynsmyndigheterna bör upprätta tillsynsplaner i syfte att leva upp till tillsynsverksamhetens mål.

I varje län bör det inrättas samrådsgrupper, bestående av representanter från länsstyrelsen och kommunerna, som regelbundet skall träffas och följa upp tillsynen inom länet.

Motionerna

I motion 2004/05:MJ16 (m) yrkande 1 anfördes om tillsynen inom EU att det är viktigt att regelverken för djurhållning är stabila och att de i möjligaste mån inte avviker från dem som finns i övriga EU. Tillsynen bör enligt motion 2004/05:MJ19 (kd) yrkande 4 vara likvärdig inom EU så att tillsynen inte leder till snedvridande konkurrens mellan medlemsstaterna. Villkoren måste även överensstämja med övriga EU-länders. Kommunala och landstingskommunala anläggningar bör enligt motion 2004/05:MJ17 (fp) yrkande 4 följa Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 882/2004. Dessa anläggningar står för produktion och distribution av mat till bl.a. barn, gamla och sjuka.

Frågor om återkoppling och rapportering tas upp i fyra motioner. Enligt motion 2004/05:MJ17 (fp) yrkande 9 är det viktigt att en god återkoppling äger rum när centrala myndigheter begär in information från fältet. Det är viktigt att det sker en återkoppling så att insamlad information i bearbetad

form återförs till fältet. Enligt motion 2004/05:MJ18 (m) yrkande 2 föreslås i propositionen en omfattande rapporteringsverksamhet från de lokala tillsynsnivåerna till de centrala. Det är värdefullt med god kunskap om de verksamheter som kontrolleras. Rapporterna får dock inte bli ett självändamål utan skall fylla ett rimligt syfte. Kraven på lokala och regionala myndigheters rapportering bör enligt motion 2004/05:MJ19 (kd) yrkande 2 bli mindre detaljreglerad. Regeringen och de centrala myndigheterna bör undvika att detaljreglera de lokala myndigheternas arbete utöver vad som krävs av gemensamma EU-regler. Enligt motion 2004/05:MJ508 (fp) yrkande 13 om förenklingar och återkopplingar av avrapporteringar till EU angående djurskydd bör samverkan mellan olika parter, myndigheter och kommuner gentemot EU utvecklas för att säkerställa ett gott djurskydd. Det finns fortfarande problem främst beträffande avrapporteringar till EU. Regeringen bör snarast ta ansvar för att hindren beträffande avrapportering till EU undanröjs samt att återkopplingen från EU förbättras.

Det bör enligt motion 2004/05:MJ17 (fp) yrkande 7 inte vara tvingande krav på samrådsgrupper. Ofta kan samrådsgrupper vara ett bra verktyg. Det bör dock inte vara ett politiskt beslut att styra över hur myndigheterna lägger upp sin verksamhet.

I fråga om öppenhet och tillgänglighet vad gäller resultaten av tillsynen anförs i motion 2003/04:MJ428 (m) att restauranggäster bör ha möjlighet att få information om resultatet av livsmedelstillsynen. I arbetet med livsmedelssäkerhet måste enligt motion 2004/05:MJ17 (fp) yrkande 11 finnas ett tydligt konsumentperspektiv. Även enligt motion 2003/04:MJ432 (fp) yrkande 16 bör konsumenterna få tillgång till ökad och enkel information om resultaten från livsmedelskontrollen. Regeringen bör få i uppdrag att utreda hur ett bra system skall utformas för att ge allmänheten möjlighet till information om myndigheternas åsikt om det hygieniska tillståndet i restauranger och matbutiker.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ingen annan uppfattning än den som framförs i motionerna 2004/05:MJ17 (fp) yrkande 9, 2004/05:MJ18 (m) yrkande 2, 2004/05:MJ19 (kd) yrkande 2 och 2004/05:MJ508 (fp) yrkande 13 om att information från de centrala myndigheterna bör återföras till lokala tillsynsmyndigheter. Som redovisats i propositionen har de centrala och regionala myndigheterna ett ansvar att leda och samordna djurskydds- och livsmedelstillsynen i landet respektive i länet. Detta arbete förutsätter att de samordnande myndigheterna har tillgång till tillförlitlig och jämförbar information från de operativa myndigheterna. Även regeringen har ett stort behov av att få tillgång till information om tillsynen, bl.a. för att kunna följa tillsynsverksamheten och för att få insyn i hur tillsynen fungerar i landet. På ett antal verksamhetsområden inom såväl livsmedelstillsynen som djurskyddstillsynen ställer också EU krav på rapportering från medlemsländerna. Vidare kommer EG:s regelverk om offentlig kontroll (Europaparla-

mentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd), som träder i kraft den 1 januari 2006, att ställa ytterligare krav på Sverige som medlemsstat att rapportera till kommissionen om tillsynen på livsmedels-, djurskydds- och djurhälsoområdet. De operativa myndigheternas rapportering och uppgiftslämnande utgör således ett viktigt inslag i tillsynsverksamheten.

I skilda sammanhang har konstaterats att kommunernas rapportering om livsmedelstillsynen och djurskyddstillsynen många gånger är bristfällig. Detta gäller framför allt rapporteringen till de centrala myndigheterna. Bristerna består bl.a. i att efterfrågade uppgifter inte lämnas i tid och att väsentliga uppgifter saknas i materialet. För att inskräpa vikten av att efterfrågade uppgifter lämnas bör de samordnande myndigheterna kunna sätta kraft bakom orden genom att förelägga de kommuner som inte uppfyller sin rapporteringsskyldighet att avhjälpa bristen.

Det är också, som nyss framhållits, av stor vikt att de centrala myndigheterna rapporterar resultatet av främst den kommunala tillsynen till regeringen. Regeringen vill särskilt framhålla betydelsen av att de centrala myndigheterna i samband med rapporteringen gör fördjupade analyser av resultatet. Resultatet bör självfallet också återrapporteras till kommunerna. Återrapporteringen bör med fördel kunna användas som ett instrument för att styra och följa upp verksamheten i den enskilda kommunen. För att underlätta de rapporterade myndigheternas arbete bör de centrala myndigheterna i så god tid som möjligt meddela vilka uppgifter som kommer att efterfrågas. System för enkel rapportering av data bör också utvecklas genom de centrala myndigheternas försorg dels i syfte att effektivisera rapporteringen, dels för att underlätta sammanställningen av de rapporterade uppgifterna.

Det är Djurskyddsmyndigheten som är s.k. behörig myndighet och sköter rapporteringen av djurskyddstillsynen till EU. I regleringsbrevet anges att Djurskyddsmyndigheten skall rapportera till EG-kommissionen om resultaten av de inspektioner som utförts beträffande skydd av djur inom animalieproduktionen i enlighet med kommissionens beslut (2000/50/EG). Utskottet förutsätter att Djurskyddsmyndigheten har de kontakter med andra myndigheter som krävs för att dessa uppgifter på ett korrekt sätt skall kunna rapporteras till EU.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och föreslår att motionerna 2004/05:MJ17 (fp) yrkande 9, 2004/05:MJ18 (m) yrkande 2, 2004/05:MJ19 (kd) yrkande 2 och 2004/05:MJ508 (fp) yrkande 13 lämnas utan vidare åtgärd i den mån de inte tillgodosetts med vad som anförts.

Utskottet har tidigare i detta betänkande redovisat att det inom Regeringskansliet och branschorganisationerna pågår arbete för att förbereda ikraftträdandet av EG:s nya regelverk om offentlig kontroll på livsmedels- och djurskyddsområdet m.fl. områden den 1 januari 2006. Utskottet före-

slår att de i motionerna 2004/05:MJ16 (m) yrkande 1, 2004/05:MJ17 (fp) yrkande 4 och 2004/05:MJ19 (kd) yrkande 4 framförda yrkandena om likvärdig tillsyn inom EU lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår.

Utskottet instämmer i vad som framförs i motionerna 2003/04:MJ428 (m), 2003/04:MJ432 (fp) yrkande 16 och 2004/05:MJ17 (fp) yrkande 11 om att det är viktigt att konsumenterna informeras om resultaten av tillsynen. Genom beslut den 28 oktober 2004 uppdrog regeringen åt en särskild utredare att göra en analys av olika metoder för att delge konsumenterna relevant information om resultatet av livsmedelstillsynen. I direktiven anförs (dir. 2004:147) att regelmässigt offentliggörande av tillsynsresultatet skulle kunna tjäna syftet att förbättra livsmedelshantering och egenkontroll inom livsmedels- och restaurangnäringarna. Utredaren skall föreslå om, och i sådana fall hur, ett sådant förfarande bör utformas. Uppdraget skall vara avslutat senast den 1 juni 2005. Utskottet föreslår att motionerna lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår.

Utskottet instämmer i att länsstyrelser och kommuner bör åläggas en skyldighet att samarbeta i samrådsgrupper bestående av representanter från länsstyrelsen och kommunerna i varje län. En bestämmelse om detta kan lämpligen tas in i livsmedelsförordningen respektive djurskyddsförordningen.

På nationell nivå bör bildas en samrådsgrupp eller ett liknande samarbetsforum, bestående av framför allt representanter från de båda centrala tillsynsmyndigheterna och länsstyrelserna. En sådan grupp kan lämpligen inrikta sig bl.a. på samordning i föreskriftsarbetet, framför allt i syfte att underlätta för de enskilda företagen. Även utskottet anser att ett sådant samarbete inte bör författningsregleras utan får ske på frivillig basis i de former som myndigheterna finner lämpligast. Utskottet avstyrker motion 2004/05:MJ17 (fp) yrkande 7 i den mån yrkandet inte tillgodosetts med vad som anförts.

Möjligheter till ingripanden mot kommuner vid brister i tillsynen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag. En motion (c) om övertagande av kommunernas tillsynsansvar avstyrks. Vidare avstyrker utskottet motioner om föreläggande (c), överflyttning av tillsynsansvaret från små kommuner (fp), om överflyttning av tillsynsansvaret i de fall kommunen inte fullgör sina skyldigheter (kd) samt om mobila tillsynsobjekt (m, fp). Motionerna avstyrks i huvudsak med hänvisning till att de är tillgodosedda med vad som anförts i propositionen.

Jämför reservationerna 18 (c), 19 (fp) och 20 (c).

Propositionen

Livsmedelsverket eller, när det gäller tillsynsskyldigheter enligt djurskyddslagen, en länsstyrelse skall ges befogenhet att förelägga en kommun som inte uppfyller de skyldigheter som följer av dess tillsynsuppdrag att avhjälpa bristen. Ett föreläggande skall innehålla uppgifter om de åtgärder som myndigheten anser vara nödvändiga för att den påtalade bristen skall kunna avhjälpas.

Livsmedelsverket, alternativt länsstyrelsen i det län där en kommun är belägen, skall i samråd med en kommun få besluta att tillsyn över en viss verksamhet som kommunen annars har skall flyttas över till Livsmedelsverket alternativt länsstyrelsen. Ett sådant beslut skall få fattas om verksamheten har särskilt stor omfattning, är komplicerad eller om det finns andra särskilda skäl.

Om en kommun grovt eller under en längre tid har åsidosatt sina tillsynsskyldigheter när det gäller en viss verksamhet, skall regeringen på ansökan av Livsmedelsverket, eller en länsstyrelse, kunna besluta att tillsynen över verksamheten skall flyttas över till Livsmedelsverket eller länsstyrelsen.

Den myndighet som tagit över tillsynen över en viss verksamhet skall ha rätt att uppbära den avgift som kommunen tidigare kunnat ta ut för tillsynen.

Motionerna

Riksdagen bör enligt motion 2004/05:MJ15 (c) yrkande 5 avslå 24 b § livsmedelslagen samt 24 b § djurskyddslagen i regeringens proposition som möjliggör att Livsmedelsverket respektive länsstyrelserna övertar kommunernas tillsynsansvar enligt dessa lagar. Centerpartiet motsätter sig denna inskränkning i det kommunala självstyret. Enligt motionens yrkande 6 bör regeringen följa upp konsekvenserna av att möjliggöra förelägganden enligt 24 c § livsmedelslagen och 24 c § djurskyddslagen i regeringens proposi-

tion. Regeringen bör vid behov återkomma med ett nytt förslag. Regeringen bör återkomma med en uppföljning av vilka effekter förelägganden ger i praktiken. Först därefter kan eventuella andra åtgärder utredas.

I fråga om överflyttning av tillsynsansvaret från små kommuner anförs i motion 2004/05:MJ17 (fp) yrkande 6 att man bör ha möjlighet att flytta över tillsynsverksamheten till en högre nivå. Denna möjlighet bör göras än tydligare i det stycke som handlar om tillsynsansvaret. Ett sådant skäl kan vara problemet för små kommuner att upprätthålla tillräcklig kompetens inom tillsynsområdet. I fråga om tillsyn av icke stationär verksamhet, t.ex. cirkusverksamhet, anförs i motionens yrkande 10 att det bör vara länsstyrelsen som har ansvaret för tillsynen för sådan verksamhet och inte kommunerna. Även i motion 2004/05:MJ243 (m) behandlas frågan om mobila tillsynsobjekt. Motionären anför att ett problem med dagens tillsynsorganisation är att den inte är anpassad för att hantera mobila tillsynsobjekt, dvs. objekt som rör sig över kommungränserna. Dit kan djurcirkusar och djurtransporter räknas. Det krävs en bättre kommunikation mellan kedjorna i tillsynsorganisationen.

Regeringen bör enligt motion 2004/05:MJ506 (kd) yrkande 19 lägga fram förslag till ändring i djurskyddslagen så att regeringen ges möjlighet att besluta om att tillsynen över djurskyddet skall flyttas över från kommunen till länsstyrelsen i de fall kommunen ej fullgör sina tillsynsskyldigheter.

Utskottets ställningstagande

Föreläggande

Som anförs i propositionen bör det införas en möjlighet för en statlig myndighet att rikta ett föreläggande med krav på åtgärder mot en kommun som brister i tillsynen. För att ett sådant föreläggande skall kunna utfärdas måste det stå klart att kommunen i fråga inte fullgjort en förpliktelse som åligger den enligt livsmedelslagen eller djurskyddslagen alternativt enligt föreskrifter utfärdade av regeringen eller berörd myndighet.

Genom att utfärda ett föreläggande kan den statliga myndigheten klargöra för en kommun i vilka avseenden som kritik kan riktas mot dess tillsyn eller tillsynsanknutna uppgifter och därigenom ge kommunen möjlighet att åtgärda bristerna. Exempel på situationer då föreläggandemöjligheten kan användas är en kommuns upprepade underlåtenhet att rapportera om tillsynsverksamheten till den centrala myndigheten eller underlåtenhet att efter anmodan upprätta en tillsynsplan.

De nya instrument och förbättrade åtgärder som nu föreslås, t.ex. ökad kommunal samverkan, bättre samordning och vägledning från centrala och regionala myndigheter samt striktare tillsynsplanering, bör tillsammans kunna skapa förutsättningar för en förbättring. Som en yttersta åtgärd vill utskottet i likhet med regeringen även göra det möjligt att med tvång över-

föra tillsynsansvaret från en kommun till Livsmedelsverket och när det gäller djurskyddstillsynen till länsstyrelsen. Utskottet återkommer till denna fråga senare i detta betänkande.

Regeringen avser enligt propositionen att löpande följa utvecklingen de närmaste åren. Skulle det visa sig att många kommuner fortfarande uppvisar stora brister ser utskottet i likhet med regeringen det som nödvändigt att överväga mer kraftfulla åtgärder i form av särskilda sanktionsmedel. Befogenheter i den riktningen har förordats av Riksdagens revisorer i fråga om kommunernas underlåtenhet att uppfylla kravet på rapportering till Livsmedelsverket (se Rapporten 2001/02:7 Hur styr staten livsmedelstillsynen?). Ett tänkbart sanktionsmedel är att förena ett föreläggande med vite under förutsättning att det föreligger särskilda skäl. Detta bör betraktas som en yttersta åtgärd när tillsynsvägledning, dialog och föreläggande har prövats utan framgång.

När det gäller frågan vilka statliga myndigheter som bör tilldelas den beskrivna befogenheten kan följande sägas. Länsstyrelserna har en mycket god kännedom om hur tillsynen fungerar inom det egna länet. Arbetet i samrådsgrupperna medför att länsstyrelserna har ett naturligt forum för en regelmässig uppföljning och utvärdering av den tillsyn som kommunerna i det egna länet bedriver. I bedömningen skall dock vägas in att de båda ingripandemöjligheter som regeringen nu föreslår, dvs. föreläggande och överflyttning av tillsynsansvar, bör ligga på en och samma myndighet. När det gäller livsmedelstillsynen finns det, vilket redovisas nedan, skäl för att organisatoriskt behålla den ordning som gäller i dag och som innebär att Livsmedelsverket under vissa omständigheter kan ta över en kommuns tillsyn. Mot den bakgrunden anser regeringen att även den nu föreslagna möjligheten att förelägga en kommun att vidta en viss åtgärd skall ligga hos Livsmedelsverket. På djurskyddsområdet bör dock befogenheten tilldelas länsstyrelserna.

Som framgått ovan avser regeringen att följa utvecklingen de närmaste åren. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker därmed motion 2004/05: MJ15 (c) yrkande 6.

Överflyttning av tillsynsansvaret

Det finns enligt livsmedelslagstiftningen en möjlighet för Livsmedelsverket att ta över ansvaret för tillsynen över ett visst objekt. Enligt 46 § livsmedelsförordningen (1971:807) får Livsmedelsverket sålunda, efter samråd med en sådan kommunal nämnd som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet, i det enskilda fallet besluta att den tillsyn som nämnden har över en viss anläggning skall flyttas över till verket. Ett överflyttande förutsätter att verksamheten har särskilt stor omfattning, är komplicerad eller att det finns andra särskilda skäl. Motsvarande möjlighet finns inte i djurskyddslagstiftningen.

Möjligheten att flytta över ansvaret har använts främst i fråga om större anläggningar vid vilka det bedrivs verksamhet med hög risk från hälsosynpunkt. Åtgärden har aldrig utnyttjats tvångsvis mot en kommun som ett medel för att komma till rätta med konstaterade problem inom den kommunala tillsynsverksamheten, även om livsmedelsförordningen teoretiskt sett medger detta. Livsmedelslagstiftningen ger även utrymme för en överflyttning av tillsynen för en viss verksamhet från Livsmedelsverket till kommunerna. Den möjligheten har däremot utnyttjats i stor utsträckning, framför allt i de större kommunerna.

De centrala och regionala myndigheterna kommer, med det förslag som nu läggs fram, att ha ett fortsatt ansvar för att djurskydds- och livsmedelstillsynen i landet och det egna länet fungerar på ett fullgott sätt. Trots att de förslag som lämnas i promemorian syftar till en bättre kvalitet och ökad likformighet kan det inte bortses från att det även fortsättningsvis kan komma att uppstå brister i tillsynen. Detta kan inte anses tillfredsställande från folkhälso- eller djurskyddssynpunkt. Som nämnts tidigare ställer Sveriges medlemskap i EU också allt högre krav på en nationellt samordnad och likvärdig tillsyn.

Utskottet anser i likhet med regeringen, mot bakgrund av vad som nu har sagts, att en statlig myndighet i vissa situationer bör kunna ha möjlighet att för en tid ta över en kommuns ansvar för tillsynen över en viss verksamhet, även om kommunen motsätter sig detta. Det samhällliga ansvaret för att upprätthålla en väl fungerande djurskydds- och livsmedelstillsyn väger enligt regeringens mening således så tungt att det får anses vara motiverat att i såväl livsmedelslagen som djurskyddslagen införa regler som gör det möjligt att mot en kommuns vilja överföra ansvaret för tillsynen över en viss verksamhet från kommunen till staten. En sådan tvångsöverflyttning av tillsynsansvaret bör emellertid komma i fråga endast som en sista utväg vid mycket allvarliga eller långvariga brister i en kommuns tillsyn. Redan det förhållandet att det finns en möjlighet för staten att tillgripa en sådan åtgärd torde ha en avsevärd preventiv verkan.

Utskottet instämmer i att det på djurskyddssidan dessutom – i likhet med vad som i dag gäller på livsmedelsområdet – bör öppnas en möjlighet för en statlig myndighet att i samråd med en kommun ta över tillsynen för en viss anläggning i sådana fall då verksamheten exempelvis har särskilt stor omfattning eller är komplicerad. En sådan frivillig överflyttning av tillsynsansvaret kan antas komma att aktualiseras framför allt när det gäller anläggningar över vilka tillsynen kräver särskild kompetens hos inspektören, såsom försöksdjursanläggningar, cirkusar m.m.

Utskottet delar regeringens uppfattning att Livsmedelsverket även fortsättningsvis bör vara den myndighet som på livsmedelsområdet har rätt att överta en kommuns tillsynsuppgifter. När det gäller djurskyddstillsynen är dock förhållandena annorlunda. Djurskyddsmyndigheten utövar i dag inte någon egen operativ tillsyn över djurskyddslagstiftningen och har således i dagsläget inte den tillsynsorganisation som krävs för att bedriva en effek-

tiv tillsynsverksamhet i kommunerna. Regeringen anser därför att tillsynen på djurskyddssidan bör tas över av länsstyrelsen i det län där kommunen är belägen. Om tillsynsansvaret för en viss anläggning flyttas till en länsstyrelse bör även, i förekommande fall, befogenheten att besluta i frågor om tillstånd för viss djurhållning i den aktuella anläggningen flyttas över till länsstyrelsen.

Den myndighet som har tagit över tillsynen över ett visst objekt bör också ha rätt att uppbära den avgift som kommunen tidigare kunnat ta ut för tillsynen.

Beslut om överflyttande av en kommuns ansvar för tillsynen över en viss anläggning bör, i de fall då kommunen och berörd statlig myndighet inte är överens, fattas av regeringen efter ansökan av den berörda statliga myndigheten. Om kommunen i fråga är överens med Livsmedelsverket, alternativt behörig länsstyrelse, om att ansvaret för en viss verksamhet bör flyttas från kommunen bör det däremot liksom i dag vara tillräckligt att den myndighet som skall ta över tillsynsuppgiften fattar beslut om övertagandet. Initiativ till en sådan frivillig överflyttning kan komma från Livsmedelsverket, alternativt behörig länsstyrelse, eller från berörd kommun.

Som förutsättning för att tillsynsansvaret över en anläggning skall kunna flyttas mot en kommuns vilja bör enligt regeringens mening gälla att det kan konstateras att kommunen grovt eller under en längre tid har brutit mot gällande tillsynskrav rörande anläggningen. Såväl en enstaka grov överträdelse som upprepade försummelser eller brister av mindre allvarlig karaktär som sträcker sig över en längre tidsperiod bör kunna utgöra grund för en överflyttning av tillsynsansvaret.

Det bör självfallet vara möjligt att, om förhållandena ändras, lämna tillbaka tillsynsansvaret till kommunen. Beslut om detta bör fattas av den myndighet som har beslutat i frågan om överflyttning av tillsynsansvaret. Om den centrala respektive regionala tillsynsmyndigheten anser att ett övertaget tillsynsansvar kan lämnas tillbaka till kommunen och myndigheten själv inte är behörig att besluta i frågan, skall den alltså överlämna frågan till regeringen för prövning. Även en kommun kan hos regeringen ansöka om att få tillbaka tillsynsansvaret.

Teoretiskt sett är det tänkbart att en kommun kan komma att agera medvetet för att bli av med tillsynsansvaret över en eller flera anläggningar. Risken för ett sådant agerande bör dock enligt regeringens mening inte överdrivas. Remissutfallet – liksom andra utredningar och betänkanden inom de aktuella tillsynsområdena – visar att en helt övervägande majoritet av kommunerna är angelägna om att behålla ansvaret för tillsynen inom kommunen. Regeringen utgår från att de fåtal fall där en kommun kommer att vilja befrias från sitt tillsynsansvar i ett visst avseende i normalfallet kommer att kunna lösas inom ramen för en frivillig överflyttning. Det förtjänar i sammanhanget återigen att framhållas att staten i grunden har ett ansvar för att tillsynen i landet fungerar på ett fullgott sätt. Med den utgångspunkten bör det enligt regeringens mening finnas en möjlighet för

staten att – antingen i samråd med en kommun, eller i undantagsfall mot kommunens vilja – överta ansvaret för tillsynen och se till att den bedrivs på ett godtagbart sätt. Det är inte tillfredsställande att bibehålla den ordning som i dag finns på djurskyddsområdet och som innebär att en kommun som av skilda orsaker inte anser sig ha möjlighet att utöva tillsyn i ett visst avseende ändå har skyldighet att göra detta. I dag innebär regleringen på djurskyddsområdet att en sådan kommun inte kan bli av med sitt ansvar, och det finns heller ingen möjlighet för staten att framtvunga en efterlevnad av tillsynsskyldigheterna. Konsekvensen blir en bristande tillsyn och ett otillräckligt djurskydd.

Det är enligt utskottets mening naturligt att i första hand rikta ett föreläggande med krav på åtgärder mot en kommun som inte uppfyller sina åligganden. Först när det kunnat konstateras att ett föreläggande inte följts bör det i normalfallet komma i fråga att överväga möjligheten att tvångsvis ta över tillsynsansvaret för ett enskilt objekt. Det kan dock inte uteslutas att det kan uppkomma behov av att flytta tillsynsansvaret över en viss anläggning även om det tidigare inte funnits anledning eller möjlighet att förelägga kommunen att fullgöra en tillsynsskyldighet som rör den aktuella anläggningen. Enligt utskottets uppfattning bör det därför inte vara ett absolut krav att ett beslut om flyttning av tillsynsansvaret skall föregås av ett föreläggande.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker härmed motionerna 2004/05:MJ15 (c) yrkande 5, 2004/05:MJ17 (fp) yrkandena 6 och 10 och 2004/05:MJ243 (m). Enligt utskottets bedömning är syftet med motion 2004/05:MJ506 (kd) yrkande 19 med det anförda i allt väsentligt tillgodosett. Motionen bör lämnas utan vidare åtgärd.

Finansieringen av den lokala livsmedelstillsynen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och instämmer i regeringens överväganden under avsnitt 9–12 i propositionen. Utskottet avstyrker motioner om vikten av kommunalt självstyre och konkurrensneutrala tillsynsavgifter (c) och om likvärdiga avgifter för djurskyddstillsyn (m, fp). Vidare avstyrks motioner om att myndighetsutövning bör bekostas av allmänna medel (m, kd), att endast förnyade inspektioner bör avgiftsbeläggas (m, kd, fp) och om resursbehovet inom djurskyddet (kd) m.m. Motionerna avstyrks i huvudsak i avvaktan på resultat av pågående utredningsarbete.

Jämför reservationerna 21 (m, kd), 22 (m), 23 (fp), 24 (kd), 25 (c) och 26 (m).

Propositionen

Kommunerna får möjlighet att använda den årliga tillsynsavgiften för att finansiera även andra kostnader för tillsynen än sådana som avser provtagning och undersökning. Tillsynsmyndighetens kostnader för att följa upp inspektion o.d. som påvisat avvikelser från regelverket skall finansieras med en avgift, vilken motsvarar kostnaderna för myndighetens uppföljningsinsatser.

Genom en ändring i livsmedelslagen införs en möjlighet att förbjuda återutförelse av livsmedel som förvaras på en gränskontrollstation.

Tillsynsmyndigheternas rätt att meddela föreläggande eller förbud med eller utan vite skall inte längre begränsas till fall då behovet av åtgärden är uppenbart.

I livsmedelslagen skall en ny bestämmelse föras in som innebär att den som överträder ett vitesföreläggande inte skall dömas till ansvar för den gärning som omfattas av vitesföreläggandet.

Motionerna

Flera motioner behandlar frågan om kostnader för tillsynen. Centerpartiet framhåller i motion 2004/05:MJ15 (c) yrkande 1 vikten av kommunalt självstyre. Kommunerna har olika sätt att lösa sitt tillsynsansvar. En del kommuner arbetar med differentierade avgifter som kan gynna en god lagefterlevnad inom närliggande områden, som t.ex. miljöskydd. Kommunalt självstyre möjliggör lokala lösningar och en helhetssyn på tillsynen. Det är enligt motionens yrkande 2 positivt att underlaget till den årliga tillsynsavgiften breddas, men man bör avvakta förslaget från den pågående utredningen (dir. 2004:140) innan man gör förändringar av avgiften. Konkurrensneutrala tillsynsavgifter bör gälla inom EU. Vidare bör enligt yrkande 3 den årliga tillsynsavgiften finansiera rådgivning och stöd särskilt till små och medelstora företag. Den årliga tillsynsavgiften enligt livsmedelslagen bör höjas för dem som missköter sig.

I motion 2004/05:MJ16 (m) yrkande 2 anförs att tillsynsavgifterna för djurskyddstillsynen bör vara likvärdiga mellan landets kommuner, men detta är inte tillräckligt. Tillsynsavgifterna bör även vara likvärdiga mellan de olika EU-länderna för att konkurrensen inte skall snedvridas.

Enligt Folkpartiets motion 2004/05:MJ17 (fp) yrkande 12 bör grundtillsynen vara lika för samma typ av företag. När kraven visat sig uppfylla vid inspektion skall det leda till färre inspektioner och lägre avgift. Avgifterna för djurskyddstillsynen bör dels vara skäliga, dels likställas i större utsträckning över landet. Ett avgiftssystem har flera funktioner och bör t.ex. gynna skötsamma företag samt ge samma möjligheter åt såväl stora som små företag. De företag som sköter sin verksamhet och egenkontroll bör gynnas ekonomiskt.

Moderata samlingspartiet anför i motion 2004/05: MJ18 (m) yrkande 3 att myndighetsutövning skall bekostas av allmänna medel. Däremot är det rimligt att kontroller föranledda av brister betalas av den felande. Tillsynsavgifter bör enligt motionens yrkande 4 inte få användas för andra kostnader än tillsynsrelaterade kostnader.

Kristdemokraterna anför i motion 2004/05: MJ19 (kd) yrkande 5 att endast förnyade inspektioner till följd av tidigare anmärkningar bör avgiftsbeläggas. Inspektioner som inte föranleds av anmärkningar bör inte avgiftsbeläggas, eftersom detta innebär att man straffar ett kollektiv där de flesta är skötsamma. Enligt motionens yrkande 6 bör avgifterna för de förnyade inspektionerna fastställas på central nivå och de bör inte överstiga kommunernas självkostnader. Om principerna för finansiering av tillsynen anför i motionens yrkande 7 att Kristdemokraterna inte delar regeringens bedömning att avgifterna bör höjas. Kostnaden för livsmedelstillsyn och djurskydd bör inte belasta producenten och därmed konsumenten, utan bör finansieras genom skatter. Kommunerna bör kompenseras för sina ökade kostnader. Även i motion 2004/05: MJ513 (m) yrkande 5 framhålls att myndighetsutövning skall bekostas av allmänna medel och att kontroller föranledda av brister bör betalas av den felande.

Enligt motion 2003/04: MJ310 (kd) yrkande 1 bör kommunerna snarast få frihet att besluta om avgifter för tillsyn av livsmedelshygien och livsmedelshandtering. Det är rimligt att taxorna kan beslutas nära den verksamhet som utövas. Åtgärder bör enligt motionens yrkande 2 vidtas för att, som ett kortvarigt interimistiskt förfarande i avvaktan på annan ordning, anpassa tillsynstaxan till kommunernas reala kostnader.

Regeringen bör enligt motion 2004/05: MJ506 (kd) yrkande 20 senast i samband med vårpropositionen år 2005 redovisa hur resursbehovet inom djurskyddet skall tillgodoses samt om uppgifterna eller regelverket till någon del behöver omprövas. Kristdemokraterna anser att resurserna till det lokala och regionala djurskyddet inte står i relation till uppgifterna. Regeringen bör enligt motionens yrkande 22 överväga om det behövs förändringar i regleringen av hur det lokala djurskyddsarbetet finansieras, varvid förutom finansiella aspekter även bör beaktas vikten av att djurhållare i olika delar av landet behandlas på ett så långt möjligt likvärdigt sätt.

I fråga om rättvisa slakteriavgifter anför i motionerna 2002/03: L319 (fp) yrkande 9 och 2003/04: MJ431 (fp) yrkande 7 att dagens regelverk för tillsynsavgifter drabbar de minsta slakterierna och gör det omöjligt att konkurrera på liknande villkor. Det bör därför ses över. Ett avgiftssystem bör ha flera funktioner, nämligen att finansiera säkerhetssystemet, gynna de skötsamma samt slutligen ge såväl små som stora slakterier samma möjligheter. I motion 2002/03: MJ268 (m) yrkande 9 framhålls vikten av småskalig livsmedelsproduktion.

Utskottets ställningstagande

För att kommunerna skall kunna bedriva en effektiv tillsyn är det, som anförs i propositionen, nödvändigt att de ges resursmässiga förutsättningar att utföra sitt tillsynsuppdrag. Det är också viktigt att det råder en enighet bland kommunerna om vilka kostnader som den årliga avgiften kan användas för, inte minst för att garantera en enhetlig tillsyn över landet. Den årliga avgiften måste också kunna anpassas till skilda behov så att tillsynsverksamheten får den omfattning och inriktning som krävs.

Det är tydligt att den nuvarande konstruktionen av den årliga tillsynsavgiften inte uppfyller nämnda krav. Utskottet anser därför att det är angeläget att den begränsning som finns i fråga om vilka tillsynskostnader som kan finansieras med den årliga avgiften nu tas bort. Att inskränkningen tas bort innebär att den bas som Livsmedelsverket använder för att beräkna avgifternas storlek blir större. Utskottet förutsätter i likhet med regeringen att detta leder till att Livsmedelsverket höjer avgifterna i syfte att ge kommunerna ökad kostnadstäckning för inspektion m.m.

Tillsynsmyndigheterna har betydande kostnader för arbete med uppföljning av prov eller inspektion som orsakas av en verksamhetsutövers bristande efterlevnad av regelverket. Som regeringen anför bör det tydliggöras att alla kostnader, inklusive de som härrör från personal, laboratorieanalyser, provtagning m.m. skall inkluderas i avgiften för uppföljning av prov som lett till anmärkning. Således bör såväl förnyad provtagning som förnyad inspektion, som föranleds av sådan provtagning eller inspektion som lett till anmärkning finansieras med en avgift. Att en verksamhetsutövers drabbas av kostnader till följd av förnyad provtagning eller inspektion som orsakats av att tillsynsmyndigheten funnit brister vid den årliga eller annan inspektion torde utgöra ett incitament för livsmedelsföretagare att i högre grad efterleva regelverket. En avgift för förnyad inspektion torde således ha en preventiv verkan. För att denna verkan skall bli tillräcklig anser regeringen att det bör vara tvingande för tillsynsmyndigheten att ta ut denna avgift.

Ny EG-lagstiftning kommer att få effekter på avgiftssystemet. Denna lagstiftning kommer att tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2007. Regeringen beslutade den 14 oktober 2004 (dir. 2004:140) att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag till ett avgiftssystem för foder-, djurskydds- och livsmedelstillsyn samt i relevanta fall tillsyn över lagstiftningen om djurhälsa. I uppdraget ingår att lämna förslag till en avgiftskonstruktion som baseras dels på de kriterier som återfinns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd, dels på principen att varje tillsynsmyndighet (i tillämpliga fall kommunfullmäktige) själv beslutar om avgiftens storlek för sina respektive tillsynsobjekt. Utredaren skall även lämna förslag till ett system som ger kommunerna möjlighet att i sin helhet avgiftsfinansiera livsmedelstillsyn-

nen, samt ta ställning till hur behovet att styra avgifternas storlek för att både säkerställa en likvärdig tillsyn och att företag i olika delar av landet behandlas likvärdigt kan balanseras mot grundprincipen att varje tillsynsmyndighet skall kunna nå full kostnadstäckning för sina tillsynsverksamheter. Utredaren skall föreslå de författningsändringar som bedöms vara nödvändiga. Vidare skall utredaren även bl.a. lämna förslag till ändringar i det nuvarande systemet för avgifter för offentlig kontroll av livsmedel av animaliskt ursprung (köttbesiktning vid slakterier m.m.).

Enligt utredningsdirektiven skall avgifternas storlek baseras på en fullgod ambitionsnivå för tillsynen så att denna bedrivs på ett tillfredsställande sätt och tar hänsyn till relevanta riskfaktorer. I detta ligger att avgiftssystemet skall skapa förutsättningar för en likvärdig och effektiv tillsyn i hela landet så att konsumenternas säkerhet tryggas och konkurrensförhållanden blir rättvisa. Ytterligare en utgångspunkt för det nya avgiftssystemet är att å ena sidan skall respektive tillsynsmyndighet själv (i fråga om kommunerna ankommer detta på kommunfullmäktige) besluta om avgiftens storlek, å andra sidan skall den principen beaktas att lika företag i olika delar av landet i möjligaste mån bör behandlas lika i avgiftshänseende. Uppdraget skall vara avslutat senast den 1 april 2005. Regeringen har således för avsikt att återkomma i avgiftsfrågan.

Utskottet föreslår att motionerna 2002/03:L319 (fp) yrkande 9, 2003/04: MJ310 (kd) yrkandena 1 och 2, 2003/04: MJ431 (fp) yrkande 7, 2004/05: MJ15 (c) yrkandena 1–3, 2004/05: MJ16 (m) yrkande 2, 2004/05: MJ17 (fp) yrkande 12 och 2004/05: MJ18 (m) yrkande 4 samt motion 2004/05: MJ506 (kd) yrkandena 20 och 22 lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av den utredning som pågår. Även motionerna 2004/05: MJ18 (m) yrkande 3, 2004/05: MJ19 (kd) yrkandena 5–7 och 2004/05: MJ513 (m) yrkande 5 bör i avvaktan på den pågående beredningen av dessa frågor lämnas utan vidare åtgärd.

Som anförs i propositionen (s. 43) syftar huvuddelen av de förslag som läggs fram till att åstadkomma en förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn. En sådan förbättring är i hög grad av intresse inte minst för livsmedelsföretagen och företag som har ansvar för djurhållning. En väl fungerande tillsyn främjar en produktion av varor av hög kvalitet och en god och därmed också lönande djurhållning. Vidare leder en effektiv tillsyn till en rättvis konkurrenssituation för företagen. Av stor betydelse i sammanhanget, inte minst för småföretagen, är den rådgivning som innefattas i tillsynen. Generellt sett bör propositionens förslag följaktligen vara till fördel för både små och stora företag.

I propositionen anförs vidare att det i olika sammanhang har framförts att det är angeläget att statsmakterna stimulerar och underlättar driften av småskaliga företag. Resonemanget har främst gällt livsmedelsproduktion och då framför allt småskaliga slakterier. Mot den bakgrunden får det förutsättas att Livsmedelsverket tar erforderlig hänsyn till de småskaliga företagens särskilda villkor vid fastställandet av nya avgifter för livsme-

delstillsynen. Det bör i sammanhanget framhållas att de småskaliga slakterierna betalar en särskild köttbesiktningsavgift och därför inte berörs av de ändringar som nu föreslås i fråga om den årliga tillsynsavgiften.

Riksdagen anförde i ett tillkännagivande år 2001 (bet. 2000/01:MJU12) att regeringen i det fortsatta arbetet bör ägna särskild uppmärksamhet åt den småskaliga livsmedelsproduktionen. Utskottet anförde att regeringen bör redovisa förslag till åtgärder som bl.a. syftar till en förenkling av regelverket och skapar bättre förutsättningar för lokal och småskalig livsmedelsproduktion och främjar etablering av nya företag inom området.

Vid riksdagsbehandlingen av 2004 års statsbudget (bet. 2003/04:MJU2, rskr. 2003/04:104 och 105) beslutades att fr.o.m. år 2004 öka Livsmedelsverkets resurser med 7 miljoner kronor för att bl.a. främja den småskaliga slakten, främja det fortsatta EU-arbetet inom livsmedelsområdet samt förstärka det viktiga forsknings- och utvecklingsarbetet. Vid behandlingen av 2005 års budgetproposition beslutade riksdagen (bet. 2004/05:MJU2, rskr. 2004/05:128 och 129) att Livsmedelsverket fr.o.m. år 2005 skall tillföras 10 miljoner kronor för pilotprojekt rörande närslakt samt att anslag 43:16 Åtgärder inom livsmedelsområdet för år 2005 förstärks med 10 miljoner kronor för projekt rörande nationella och regionala resurscentrum för småskalig livsmedelsförädling. Vidare har Miljö- och landsbygdsprogrammet förstärkts med drygt 100 miljoner kronor för att bl.a. stimulera investeringar inom områdena djurvälfärd och småskalig livsmedelsförädling samt för införandet av det obligatoriska systemet för jordbruksrådgivning (jfr bet. 2004/05:MJU2 s. 56).

Miljö- och jordbruksutskottet beslutade den 24 oktober 2004 att genomföra en uppföljning inom politikområdet Livsmedelspolitik. Uppföljningen skall avse dels en uppföljning och analys av regeringens redovisning av resultat i budgetpropositionerna för åren 2005 och 2006, dels en tematisk uppföljning av en avgränsad del av politikområdet, nämligen småskalig livsmedelsproduktion.

Regeringen uppdrog genom beslut den 29 april 2004 åt Jordbruksverket och Livsmedelsverket att tillsammans utreda behov av och ge förslag på åtgärder för att främja och underlätta för lantbruks- och landsbygdsföretagare att utveckla sina företag med ekonomiskt bärkraftig småskalig livsmedelsförädling samt för redan etablerade landsbygdsföretag inom den småskaliga livsmedelsförädlingen att bibehålla och öka antalet sysselsatta. Vidare skulle myndigheterna lämna förslag till hur och av vilka aktörer sådana åtgärder kan vidtas eller hur sådan verksamhet kan bedrivas på ett effektivt sätt. Uppdraget redovisades den 31 januari 2005 i en rapport till regeringen. I rapporten föreslås bl.a. förbättrad branschsamverkan, kompetenscentrum för småskalig livsmedelsförädling samt ökad samverkan mellan tillsynsmyndigheterna. Utskottet har inhämtat att rapporten övervägs i Jordbruksdepartementet. Utskottet föreslår att motion 2002/03:MJ268 (m) yrkande 9 i avvaktan på resultatet av de överväganden som pågår lämnas utan vidare åtgärd.

Livsmedelskontroll

Livsmedelsfrågor i Sverige och internationellt

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett antal motionsyrkanden (fp, kd) om internationellt arbete på livsmedelsområdet med hänvisning till Sveriges och EU:s politik på området. Motionsyrkanden (fp) om Europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten och kontroll av livsmedelsmärkningen avstyrks med hänvisning till berörda myndigheters ansvarsområden och EU:s nya kontrollförordning. Med hänvisning till vad regeringen anför i budgetpropositionen för år 2005 avstyrks motionsyrkanden (m, kd, v, c) om konsumtion av kött, marknadsföring av svenska livsmedel, folkhälsoarbetet i Sverige och svensk livsmedelsforskning.

Jämför reservationerna 27 (kd, mp), 28 (fp), 29 (fp), 30 (fp) och 31 (v).

Motionerna

Enligt motionerna 2002/03:K432 (fp) yrkande 17 delvis, 2003/04:MJ432 (fp) yrkande 12 och 2003/04:K419 (fp) yrkande 13 delvis bör målet vara att utforma en gemensam europeisk livsmedelspolitik som gör det möjligt för människor att känna trygghet med vad de äter, oavsett var de befinner sig. Enligt motion 2003/04:MJ375 (fp) yrkande 2 behövs mer gränsöverskridande samarbete på livsmedelsområdet, t.ex. inom EU, för att stärka konsumenternas och särskilt födoämnesallergikernas situation. Den svenska livsmedelslagstiftningen är i princip reglerad på EU-nivå och Sverige kan inte på egen hand reglera livsmedelshanteringen, påpekar motionären. I motion 2004/05:MJ332 (fp) yrkande 1 anförs att med ökad import och export av livsmedel krävs nya vägar för att stärka konsumentinflytandet och livsmedelssäkerheten. Sverige bör verka internationellt i dessa frågor. För det första bör Sverige inom ramen för demokratibiståndet bl.a. stödja framväxten av oberoende konsumentorganisationer i nya demokratier. För det andra bör Sverige, på egen hand eller via t.ex. EU eller FAO, stödja en förbättrad livsmedelssäkerhet och livsmedelskontroll i utvecklingsländerna. Enligt motion 2004/05:MJ499 (kd) har Sveriges möjligheter att subventionera och stödja försäljning av hälsosamma och miljövänliga produkter starkt begränsats genom EU-medlemskapet. Sverige bör verka för en förändring av detta. Praxis för vad som betraktas som statsstöd måste ändras och folkhälsoaspekterna ges en starkare ställning på den inre marknaden (yrkande 7).

Sverige bör verka för ett breddat mandat för den europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet, anser motionärerna bakom motion 2004/05:MJ17 (fp) yrkande 1. Myndigheten har hittills inte fått det fulla ansvar som den borde ha när det gäller kontroll och möjligheten att föreslå sanktioner.

Motionärerna framhåller att rättssystemet i princip är en nationell angelägenhet, men att det finns fall då sanktionsmöjligheter på EU-nivå är nödvändigt. Som exempel nämns när ett livsmedelsproblem uppstår och landets egna myndigheter saknar förmåga eller vilja att ta itu med det. Den europeiska myndighetens mandat tas även upp i motionerna 2002/03: MJ422 (fp) yrkande 11, 2002/03: L319 (fp) yrkande 7, 2002/03: K432 (fp) yrkande 17 delvis och 2003/04: K419 (fp) yrkande 13 delvis. För att kunna garantera att den nationella kontrollen uppfyller uppställda krav måste en kontroll av kontrollanterna göras. Därför behövs en europeisk livsmedelsmyndighet som kan agera inom ett medlemsland, både för att kontrollera livsmedelssäkerheten i sig och hur den nationella myndigheten sköter sina åligganden. Även dessa motioner framhåller möjligheten till sanktioner på EU-nivå och att myndigheten bör ha juridisk rätt att ingripa. Enligt motion 2003/04: MJ432 (fp) yrkande 14 bör myndigheten, utöver det som redan nämnts, ha en kunskapsuppbyggande roll när det gäller livsmedelssäkerhet och vara en förmedlande länk mellan de nationella myndigheterna.

Ett system för kontroll av livsmedelsmärkningen behövs enligt motion 2002/03: MJ422 (fp) yrkande 14 delvis. Producenten och försäljaren måste kunna bevisa att alla påståenden som görs om en vara är korrekta. Enligt motionerna 2002/03: K432 (fp) yrkande 17 delvis, 2002/03: L319 (fp) yrkande 6 och 2003/04: K419 (fp) yrkande 13 delvis bör ett sådant system utvecklas inom EU. Systemet måste vara lika för alla producenter i alla led i livsmedelskedjan inom hela unionen. På så sätt innebär det inga handels hinder eller skillnad i konkurrenskraft mellan företag. Enligt motion 2003/04: MJ432 (fp) krävs ett tydligt ansvarstagande från dem som producerar och säljer livsmedelsprodukter eller andra varor. Ytterst är det dock en myndighetsuppgift att säkerställa att konsumenterna får rätt information. Därför behövs ett väl fungerande system för kontroll av märkningen. Vidare bör höga skadestånd kunna utdömas för felaktig märkning (yrkande 4 delvis).

Regeringen bör enligt motion 2004/05: MJ277 (v) yrkande 1 ta fram ett nationellt program för en minskad köttkonsumtion. En grundläggande åtgärd i detta bör vara information och utbildning i livsmedelsfrågor. Motionärerna hävdar att det är vetenskapligt fastställt att en överdriven köttkonsumtion leder till hälsoproblem. Vidare leder en ökad efterfrågan på animalier i sin tur till ökad efterfrågan på fodergrödor, vilket skapar konkurrens med fattiga länders efterfrågan på spannmål. Att minska köttkonsumtionen i högkonsumerande länder är följaktligen också en fråga om internationell rättvisa. Ett sätt att minska köttkonsumtionen är enligt motionens yrkande 4 att styra efterfrågan via den offentliga upphandlingen. Motionärerna hänvisar till att i Miljömålskommitténs betänkande ”Framtidens miljö” (SOU 2000:52) föreskrivs att den offentliga sektorn i sin upphandling bör eftersträva en minskad konsumtion av köttprodukter och främja en ökad vegetarisk konsumtion. Regeringen bör därför tydliggöra hur t.ex. kommuner och landsting kan få stöd för att bidra till en minskad köttkonsumtion.

Motion 2004/05:MJ263 (c) yrkande 2 framhåller vikten av att i olika sammanhang presentera och marknadsföra svenska livsmedel. När representanter för Sverige besöker andra länder borde det enligt motionärerna vara naturligt att marknadsföra svenska produkter och svenskproducerad mat. Detta kan leda till en ökad export av svenska livsmedel och därmed fler arbetstillfällen i Sverige.

Motion 2002/03:MJ274 (m) tar upp länsstyrelsernas framtida roll i folkhälsoarbetet. I motion 2004/05:MJ499 (kd) yrkande 5 framhålls behovet av samordning inom folkhälsoarbetet, framför allt mellan Livsmedelsverket, Läkemedelsverket, Socialstyrelsen, livsmedelsindustrin, ideella föreningar, lekmanagrunder och andra aktörer inom skola och samhälle.

Svensk livsmedelsforskning befinner sig enligt motion 2004/05:MJ499 (kd) i en bekymmersam situation. Motionärerna hänvisar till att regeringen i sitt förslag till nationellt forskningsprogram för livsmedel konstaterar att detta är allvarligt om Sverige vill behålla en konkurrenskraftig livsmedelsindustri och råvaruproduktion. Enligt motionärerna har forskarna ibland svårt att veta var de skall söka pengar på grund av att de statliga finansierarna har olika ansvarsområden. Flera utredare har sedan EU-inträdet påtalat att det behövs mer pengar och en mer genomtänkt organisation. Formas bör därför ges ett övergripande ansvar och anvisas relevanta resurser för att säkerställa livsmedelsforskningen i Sverige (yrkande 8).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har nyligen redovisat (bet. 2003/04:MJU2 och 2003/04:MJU10) att regeringen prioriterar de pågående reformerna inom EU och WTO med syfte att uppfylla målsättningarna vad gäller ökad frihandel, global livsmedelssäkerhet, efterfrågestyrd produktion av jordbruksvaror och livsmedel, lägre budgetkostnader för jordbrukspolitiken samt en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar livsmedelsproduktion. Utskottet har också redovisat (bet. 2004/05:MJU2) att utgångspunkten för regeringens arbete med EU:s gemensamma jordbrukspolitik är de principer som riksdagen antog vid behandlingen av propositionen Riktlinjer för Sveriges arbete med jordbruks- och livsmedelspolitiken inom Europeiska unionen (prop. 1997/98:142, bet. 1997/98:JoU23, rskr. 1997/98:241). Riksdagen beslutade tre övergripande mål för regeringens arbete med att förändra jordbruks- och livsmedelspolitiken inom EU, nämligen att jordbruks- och livsmedelsföretagens produktion skall styras av konsumenternas efterfrågan, att produktionen skall vara långsiktigt hållbar både från ekologiska och ekonomiska utgångspunkter samt att EU skall medverka till global livsmedelssäkerhet, bl.a. genom att hävda frihandelns principer även på jordbruks- och livsmedelsområdet.

När det gäller utformandet av en gemensam europeisk livsmedelspolitik framgår det av vitboken om livsmedelssäkerhet (KOM (1999) 719 slutlig) att konsumenterna bör erbjudas ett stort utbud med säkra produkter av hög kvalitet från alla medlemsstater och att detta är en av den inre marknadens

centrala uppgifter. Vidare påpekas att livsmedlens produktionskedja blir alltmer komplex och att varje länk måste vara lika stark för att konsumenternas hälsa skall kunna skyddas tillräckligt. Denna princip bör enligt vitboken gälla oberoende av om livsmedlen produceras i Europeiska gemenskapen eller importeras från tredjeland. En effektiv politik för livsmedels-säkerhet bör beakta de kopplingar som finns mellan de olika stadierna i livsmedelsproduktionen. De risker för konsumenters hälsa som förekommer i samband med råmaterial, jordbruksmetoder och förädling av livsmedel bör bedömas och övervakas. För att hantera riskerna krävs effektiv reglering och inrättande av kontrollsystem som övervakar att bestämmelserna efterlevs. Utskottet har även inhämtat att enligt Europeiska kommissionen skall EU:s integrerade strategi för säkra livsmedel se till att livsmedelssäkerheten, djurhälsan, djurskyddet och växtskyddet i Europeiska unionen är på en hög nivå. Detta sker genom enhetliga från-jord-till-bord-åtgärder och övervakning, samtidigt som man ser till att den inre marknaden fungerar väl. Genomförandet av denna politik inbegriper enligt kommissionen utveckling av lagstiftningen och andra insatser såsom att säkerställa effektiva kontrollsystem och att utvärdera hur EU-standarderna följs i fråga om säkra livsmedel och livsmedelskvalitet, djurs hälsa och välfärd, foder och växtskydd i EU och i länder utanför EU med avseende på deras export till EU. Vidare framhålls vikten av internationella förbindelser med tredjeländer och med internationella organisationer i frågor som rör livsmedelssäkerhet, djurs hälsa och välfärd, foder och växtskydd. Slutligen skall förbindelserna med Europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten (EFSA) upprätthållas och en riskhantering på grundval av vetenskapliga belägg säkerställas.

Mot bakgrund av de redovisade utgångspunkterna för Sveriges och EU:s livsmedelspolitik anser utskottet att motionerna 2002/03:K432 (fp) yrkande 17 delvis, 2003/04: MJ375 (fp) yrkande 2, 2003/04: MJ432 (fp) yrkande 12, 2003/04: K419 (fp) yrkande 13 delvis, 2004/05: MJ332 (fp) yrkande 1 och 2004/05: MJ499 (kd) yrkande 7 bör lämnas utan någon ytterligare åtgärd från riksdagen.

Beträffande EU:s livsmedelssäkerhetsmyndighet har utskottet tidigare (bet. 2003/04: MJU2) konstaterat att den får en central roll för gemenskapens arbete med riskvärderingar, som underlag för beslut som omfattar livsmedelssäkerhet. Enligt myndigheten (European Food Safety Authority, EFSA) är dess främsta mål att bidra till en hög nivå när det gäller konsumentskydd och därmed säkerställa ett förtroende hos konsumenterna. Av vitboken om livsmedelssäkerhet framgår att myndigheten skall tilldelas flera viktiga uppgifter. Bland annat skall den lämna oberoende vetenskapliga yttranden om alla aspekter på livsmedelssäkerhet, administrera system för snabbt informationsutbyte, föra en dialog med konsumenter om frågor som rör livsmedelssäkerhet och hälsa samt samverka med nationella byråer och vetenskapliga organ. Myndigheten skall också förse kommissionen med nödvändiga analyser som kan ligga till grund för kommissionens beslut om

vilka åtgärder som bör vidtas. När det gäller kontroll av medlemsländerna vill utskottet hänvisa till det arbete som bedrivs av Europeiska kommissionens kontor för livsmedels- och veterinärfrågor (FVO, Food and Veterinary Office). Kontorets uppgift är att främja effektiva kontrollsystem för säkra livsmedel av god kvalitet, djurhälsa och växtskydd och att kontrollera att EU:s bestämmelser om livsmedelssäkerhet och livsmedelskvalitet, veterinärlagstiftning samt växtskyddsregler följs både inom Europeiska unionen och i tredjeland som exporterar till Europeiska unionen. Kontoret skall även bidra till utvecklingen av EU:s politik för livsmedelssäkerhet och livsmedelskvalitet, djurhälsa och växtskydd. Inspektioner utförs i medlemsstaterna och i tredjeland som exporterar till Europeiska unionen. Varje år utarbetas ett inspektionsprogram med områden och länder som skall prioriteras. Resultaten av genomförda inspektioner dokumenteras i inspektionsrapporter, som också innehåller slutsatser och rekommendationer. Den behöriga myndigheten skall därefter lämna en handlingsplan till kontoret om hur bristerna skall åtgärdas. Tillsammans med andra enheter inom kommissionen utvärderar kontoret handlingsplanen och övervakar att den genomförs. Kontoret har också möjlighet att lyfta fram områden där kommissionen behöver klargöra eller ändra lagstiftningen alternativt områden där det behövs ny lagstiftning. På så sätt bidrar resultaten från inspektionerna till utvecklingen av EU:s lagstiftning. I sammanhanget vill utskottet även framhålla EU:s nya förordning nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd. Förordningen, som skall tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2006, lägger fast ett ramverk för den offentliga kontrollen i medlemsstaterna. Den innehåller bl.a. krav på att medlemsstaterna skall bedriva en riskbaserad offentlig kontroll i livsmedelskedjan, ta fram nationella kontrollplaner och rapporter samt den offentliga kontrollens organisation. Kommissionens befogenheter utsträcker sig till kontroll av att medlemsstaterna efterlever de nationella kontrollplanerna. När det gäller frågan om kontroll av livsmedelsmärkningen vill utskottet erinra om att detta ingår i den ordinarie tillsynsverksamheten. Tillsynsmyndigheterna kontrollerar att märkningen uppfyller gällande regler. Företagen är ansvariga för att de livsmedel de producerar och/eller säljer motsvarar det som anges i märkningen och att märkningen uppfyller gällande regler. Företagen utför också egenkontroller. Med det anförda anser utskottet att syftet med motionerna 2002/03: MJ422 (fp) yrkande 11, 2002/03: L319 (fp) yrkande 7, 2002/03: K432 (fp) yrkande 17 delvis, 2003/04: MJ432 (fp) yrkande 14, 2003/04: K419 (fp) yrkande 13 delvis samt 2004/05: MJ17 (fp) yrkande 1 i allt väsentligt är tillgodosett. Motionerna avstyrks därför i berörda delar. Vidare avstyrks motionerna 2002/03: MJ422 (fp) yrkande 14 delvis, 2002/03: L319 (fp) yrkande 6, 2002/03: K432 (fp) yrkande 17 delvis, 2003/04: MJ432 (fp) yrkande 4 delvis och 2003/04: K419 (fp) yrkande 13 delvis i den mån de inte kan anses tillgodosedda med det anförda.

När det gäller konsumtionen av kött vill utskottet anföra följande. Som framgår av regeringens budgetproposition för år 2005, utgiftsområde 23, eftersträvar regeringen en jordbrukspolitik som främjar konkurrenskraftig produktion och vilar på långsiktigt hållbara produktionsformer. Med hållbara produktionsformer avses resursbevarande, uthålliga, miljöanpassade och etiskt godtagbara produktionsformer på såväl små som stora gårdar. Utskottet ansluter sig till regeringens uppfattning att produktionen skall styras av konsumenternas efterfrågan. Svenskt jordbruk har goda förutsättningar för produktion av högkvalitativa livsmedel. De svenska mervärden som har skapats bl.a. genom nationella regelverk för miljö- och djurskydd är av stor vikt. Som regeringen anför är det med en öppen marknad av avgörande betydelse att dessa mervärden tydliggörs, så att den ökande medvetenheten om dessa värden kan komma till uttryck i såväl offentlig som privat konsumtion. Med det anförda föreslår utskottet att motion 2004/05:MJ277 (v) yrkandena 1 och 4 lämnas utan någon ytterligare åtgärd av riksdagen.

Utskottet instämmer i vad som anförs i motion 2004/05:MJ263 (c) yrkande 2 om vikten av att i olika sammanhang presentera och marknadsföra svenska livsmedel. I samband med riksdagens behandling av budgetpropositionen för år 2005 tillstyrkte utskottet regeringens förslag att anvisa 15 miljoner kronor till åtgärder inom livsmedelsområdet (bet. 2004/05:MJU2). Anslaget disponeras för att främja exporten av svenska livsmedel och för andra åtgärder inom livsmedelsområdet, med särskild tonvikt på regional utveckling av livsmedelsförädling. Utskottet anser därmed att motion 2004/05:MJ263 (c) yrkande 2 kan lämnas utan vidare åtgärd. Motionen avstyrks i berörd del.

Beträffande folkhälsoarbetet i Sverige vill utskottet hänvisa till vad regeringen anför i budgetpropositionen för år 2005, utgiftsområde 9. Enligt regeringen är en viktig uppgift inom politikområdet Folkhälsa att övergripande och strategiskt driva på och samordna processer i syfte att integrera folkhälsoperspektivet inom Regeringskansliet, hos myndigheterna och i olika samhällssektorer. Som regeringen anför bedrivs det huvudsakliga folkhälsoarbetet på regional och lokal nivå, dvs. inom landsting och kommuner samt av frivilligorganisationer. På nationell nivå bedrivs folkhälsoarbetet av statliga myndigheter samt frivilligorganisationer. Näringslivet är en annan central aktör. Regeringen ger ekonomiskt stöd till myndigheter som Statens folkhälsoinstitut, Smittskyddsinstitutet, Institutet för psykosocial medicin och Socialstyrelsen. Dessa myndigheter utgör kunskapscentrum och har viktiga uppgifter att fylla dels i form av tillsyn och epidemiologisk bevakning, dels i form av nationell uppföljning och utvärdering av såväl folkhälsan som folkhälsoarbetet. Andra myndigheter som har centrala roller i folkhälsoarbetet är t.ex. Läkemedelsverket, länsstyrelserna, Konsumentverket, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket samt Arbetsmiljöverket. Med

det anförda anser utskottet att riksdagen inte bör vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2002/03:MJ274 (m) och 2004/05:MJ499 (kd) yrkande 5. Motionerna avstyrks i berörda delar.

När det gäller svensk livsmedelsforskning vill utskottet anföra följande. Som framgår av budgetpropositionen för år 2005, utgiftsområde 16, har Formas under år 2003 haft i uppdrag att särskilt ta initiativ till samordning av forskning med berörda forskningsfinansiärer för forskning inom områdena livsmedel, skog, klimat, miljötoxikologi och samhällsvetenskaplig miljöforskning. I januari 2004 presenterade rådet ett nationellt program för forskning om livsmedel. Utskottet avstyrker med det anförda motion 2004/05:MJ499 (kd) yrkande 8 i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Information till konsumenterna

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker, med hänvisning bl.a. till gällande regelverk och pågående arbete, ett stort antal motionsyrkanden (s, fp, kd, c, mp) som rör märkning och annan information om livsmedel. Ett motionsyrkande (mp) om aspartam avstyrks med hänvisning bl.a. till procedurerna för godkännande av sötningsmedel. Vidare avstyrks ett motionsyrkande (kd) om en Richterskala för matlarm samt ett motionsyrkande (s) om en produktstandard för snus. Med hänvisning bl.a. till kommande föreskrifter avstyrks tre motionsyrkanden (s, m, fp) om cider.

Jämför reservationerna 32 (fp), 33 (mp), 34 (v, mp), 35 (mp), 36 (fp, mp), 37 (kd), 38 (mp), 39 (kd), 40 (mp), 41 (fp, mp), 42 (kd), 43 (fp, kd) och 44 (m).

Märkning av livsmedel

Motionerna

I motion 2002/03:MJ422 (fp) framhålls att frågor om livsmedelssäkerhet måste betraktas i ett globalt perspektiv eftersom EU importerar och exporterar mycket livsmedel. Då kraven på märkning varierar världen över är det önskvärt med gemensamma märkningsregler för den internationella handeln (yrkande 14 delvis). Liknande synpunkter framförs i motion 2003/04:MJ432 (fp). Med tanke på den ökande internationella handeln är det naturligt att på sikt verka för ett globalt samarbete i märkningsfrågor (yrkande 5 delvis). Motion 2002/03:MJ422 (fp) yrkande 12 tar upp märkning av importerat hormonkött. Inom EU är det förbjudet att använda tillväxthormoner i kött- och mjölkproduktionen. EU:s förbud mot import av

kött från djur som getts hormoner har tillbakavisats av WTO. Enligt motionärerna bör EU verka för att korrekt märkning skall vara ett krav för att få sälja en vara. Hormonkött skall märkas hormonkött.

Enligt motion 2002/03: MJ422 (fp) går utvecklingen av olika informations- och märkningssystem, t.ex. miljömärkning och etisk märkning, framåt men behöver skyndas på och förbättras. En enhetlig EU-märkning behövs (yrkande 14 delvis). I motion 2003/04: MJ432 (fp) yrkande 5 delvis anförs att Sverige bör verka för utvecklandet av gemensamma EU-regler för livsmedelsmärkning. I motionerna 2002/03: MJ424 (kd) yrkande 17 och 2003/04: MJ399 (kd) yrkande 33 påpekas att det är svårt för konsumenterna att veta varifrån köttet i butikerna kommer. Märkningsreglerna gäller bara färskt eller fryst nötkött. Regeringen bör därför utreda om även andra köttslag kan ursprungsmärkas på samma sätt som nötkött. Enligt motionen bör vidare alla livsmedel vara märkta med ursprungsland och ge relevant information om hur varan har producerats (yrkande 32). För att konsumenterna skall kunna göra val och etiska ställningstaganden som påverkar miljön och den egna hälsan krävs god information om de varor och tjänster som finns på marknaden. Ursprungsmärkning tas även upp i motion 2004/05: MJ499 (kd) yrkande 15 delvis. Enligt motionärerna bör ursprungsmärkningen inordnas i ett enhetligt märkningssystem som kan vinna konsumenternas förtroende. I yrkande 16 anförs att allt kött som kommer från slakterier bör ursprungsmärkas och att samtliga köttslag bör märkas på samma sätt som nötkött. En sådan märkning skall ge upplysningar om alla moment i produktionsprocessen. Även relevanta omständigheter kring hur importerat foder har producerats bör vägas in. Vidare bör ett obligatoriskt märkningssystem som beaktar djurskyddshänsyn införas inom EU. Om slaktdjur har transporterats längre tid än fyra timmar före slakt bör transporttiden anges på köttet. Slutligen anförs att alla jordbruksprodukter bör vara märkta med ursprungsland. Enligt motion 2002/03: MJ487 (c) yrkande 11 bör konsumenter ges rätten till information om och konsekvent märkning av livsmedel beträffande produktionsland, produktionsmetoder, förekomsten av genmodifierade produkter, antibiotika, hormoner, bestrålning, färgämnen och andra tillsatser. Syftet är att främja konsumenternas valfrihet. I yrkande 15 begärs att ett särskilt tillsynsprojekt för nötköttsskontroll inrättas hos Livsmedelsverket. Kontrollen från det enskilda djuret fram till köttet i butiken måste förbättras, anser motionärerna. Enligt motion 2004/05: MJ263 (c) yrkande 1 bör alla livsmedel vara ursprungsmärkta. Både produktions- och förädlingsland skall anges. I motion 2004/05: MJ412 (c) anförs att det måste finnas en tydlig och trygg information för alla typer av livsmedel, oavsett om de är tillredda eller säljs som råvaror, och att det måste finnas en tydlig märkning beträffande såväl innehåll som ursprungsland. Enligt motion 2004/05: MJ331 (c) yrkande 1 behövs ett tydligare regelverk för ursprungsmärkning av livsmedel så att konsumenten kan välja hur tungt priset väger jämfört med matens ursprung och innehåll. Vidare påpekas att det är sällsynt att restauranger deklarerar råvarornas ursprung. För att bli mer exakt i informationen om vad maten

innehåller behövs det enligt motion 2004/05: MJ353 (c) en ny ursprungsmärkning som också anger varifrån det foder kommer som djuren fötts upp på. Regeringen bör återkomma med förslag till en sådan märkning. Motion 2004/05: MJ322 (mp) yrkande 2 framhåller behovet av ett klarare och tydligare märkningssystem för kött. Enligt motionärerna finns det ännu inget bra kontrollsystem som kan garantera exakt vad som ligger i charkdisken. Enbart ursprungsmärkning räcker inte. Det finns heller inga garantier för vad t.ex. storkök och restauranger serverar, påpekar motionärerna. Även i motion 2002/03: MJ374 (s) framhålls vikten av att märkningen av alla livsmedel förbättras både vad gäller ursprung och innehåll. Syftet är att stärka konsumenternas makt genom att de kan välja eller välja bort livsmedel. I motion 2003/04: MJ268 (s) begärs att regeringen undersöker möjligheterna och verkar för att restauranger skriver på sina matsedlar i vilket land köttet är producerat. Enligt motionären borde restaurangerna i större utsträckning ta egna initiativ till märkning då det sannolikt skulle öka trovärdigheten inom branschen. Att så sker är dock inte troligt då man gärna vill hålla nere kostnaderna och köpa in billiga råvaror. Det skulle därför vara positivt om regeringen verkar för att en märkning införs på frivillig väg, så att frågan får tyngd i konsumentpolitiken. Även motion 2004/05: MJ499 (kd) yrkande 15 delvis framhåller att någon form av system som gäller ursprungsmärkning för restauranger bör genomföras. Motionärerna hänvisar till att det är ett önskemål från konsumenterna att veta varifrån maten på restauranger kommer. Utländsk mat bör enligt motion 2003/04: MJ344 (s) märkas tydligare i Sverige. Skälet är att konsumenterna skall kunna göra egna val, vilket kan medföra lägre priser och större vilja att pröva nya produkter. I motion 2003/04: MJ455 (s) påpekas att det nuvarande kravet på ursprungsmärkning av kött endast gäller nötkött och detta som en direkt följd av BSE-krisen. Det vore önskvärt med en lagändring som innebär att ursprungsmärkning av kött blir regel snarare än undantag. För att konsumenter skall kunna göra aktiva val i livsmedelsbutikerna krävs det enligt motion 2004/05: MJ419 (s) att varumärkningen är enhetlig och tydlig. Det bör framgå om varan är producerad och förädlad i Sverige eller i ett annat land. Vidare anförts att det är av stor vikt att all märkning är på svenska. Enligt motion 2004/05: MJ515 (s) bör regeringen ta initiativ till en förbättrad ursprungsmärkning av livsmedel för att öka konsumenternas kunskap och valmöjligheter beträffande lokalt producerade produkter.

I motionerna 2002/03: K432 (fp) yrkande 17 delvis, 2003/04: MJ432 (fp) yrkande 13 och 2003/04: K419 (fp) yrkande 13 delvis anförts att kravet på att samtliga livsmedel skall vara säkra inte får medföra att den traditionella och regionala matkulturen i Europa går förlorad. Vissa produkter måste även fortsättningsvis få framställas på sedvanligt manér även om det innebär att hela EU:s regelverk inte kan efterlevas under tillverkningen eller tillagningen. Detta förutsätter ett certifierings- eller licensieringsförfarande samt en tydlig märkning av produkterna. På detta sätt garanteras mångfalden inom EU, samtidigt som valet är den enskilde konsumentens.

I motionerna 2003/04:MJ328 (fp) och 2004/05:MJ308 (fp) förespråkas införande av avståndsmärkning för livsmedel. För att ge den miljömedvetne livsmedelskunden möjlighet att välja närproducerade livsmedel bör en lagstadgad avståndsmärkning införas på samtliga livsmedel. Ett möjligt mål för en sådan märkning kan vara att ett ekonomiskt mer rättvist konkurrensförhållande uppnås mellan långväga, massproducerade livsmedel med stor miljöskuld och närproducerade livsmedel med låg miljöbelastning. Enligt motion 2004/05:MJ331 (c) yrkande 3 bör en ny märkning i form av miljömil utredas, som visar hur mycket miljön påverkas av transporten. En sådan märkning skulle enligt motionärerna vara till god hjälp för konsumenterna. Regeringen bör återkomma med förslag till hur detta kan genomföras.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av budgetpropositionen för år 2005, utgiftsområde 23, är det viktigt att konsumenterna kan välja mellan ett stort utbud av livsmedel. Oavsett priset skall konsumenten kunna lita på att livsmedlen är säkra. Den information som ges på förpackningarna i form av märkning och annan information skall vara tillräckligt tydlig och bra för att konsumenterna skall kunna göra ett medvetet val. Utskottet ansluter sig till regeringens uppfattning att för att konsumenterna skall kunna lita på att maten är säker krävs ett bra regelverk, en god livsmedelstillsyn och tillgång till vederhäftig och oberoende information. Som grund och stöd för detta krävs forskning om det vi äter och hur maten påverkar oss. Som regeringen påpekar är större delen av regelverket på livsmedelsområdet harmoniserat inom EU. Det innebär att ingen medlemsstat kan ha vare sig strängare eller liberalare bestämmelser. Utskottet delar regeringens ståndpunkt i fråga om att det gemensamma lagstiftningsarbetet bör prioriteras. Som framgår av propositionen får det arbete som bedrivs inom ramen för Codex Alimentarius, FAO:s och WHO:s gemensamma livsmedelsstandardiseringsorgan, allt större betydelse. Bestämmelser utformade i dessa organisationer är frivilliga att följa för de olika medlemsländerna men för att hävda t.ex. strängare hälsokrav måste detta kunna motiveras vetenskapligt. I annat fall finns risken att landet i en WTO-panel anses ha handelshindrande lagstiftning. Utskottet har erfårit att inom Codex Alimentarius pågår bl.a. framtagande av globala märkningsregler.

Utskottet har inhämtat att en översyn skall göras av EU:s generella märkningsdirektiv (direktiv 2000/13/EG av den 20 mars 2000 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning och presentation av livsmedel samt om reklam för livsmedel). På uppdrag av kommissionen har konsulter tagit fram ett underlag inför den kommande översynen. Samtliga intressenter har uppmanats att skicka in synpunkter på rapporten och på vad som bör beaktas i översynen. Utskottet ansluter sig till den uppfattning som regeringen uttryckt i sammanhanget, nämligen att ett bredare grepp bör tas och att samma regler i princip bör gälla för alla livsmedel. Utöver det gene-

rella märkningsdirektivet finns i dag ett antal andra rättsakter som innehåller märkningsbestämmelser, t.ex. marknadsordningar för vissa livsmedel såsom ägg, kött och vin.

Enligt det generella märkningsdirektivet skall ett livsmedels ursprung anges om utelämnandet av sådana uppgifter kan vilseleda konsumenten. Ursprungsmärkning av nötkött är dock alltid obligatoriskt, vilket regleras genom särskilda förordningar. Inom ramen för kommissionens översyn av det generella märkningsdirektivet väntas enligt Regeringskansliet även reglerna för ursprungsmärkning tas upp. Som utskottet tidigare har konstaterat (bet. 2001/02:MJU5 och 2002/03:MJU11) gäller inom EU sedan den 1 januari 2001 rådets förordning (EG) nr 2772/99 om allmänna bestämmelser för ett obligatoriskt system för märkning av nötkött. Sedan den 15 augusti 2000 gäller också Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1760/2000 om upprättande av ett system för identifiering och registrering av nötkreatur samt märkning av nötkött och nötköttsprodukter. Förordningen innebär att aktörer och organisationer som saluför nötkött inom gemenskapen skall märka köttet. Det obligatoriska märkningssystemet skall bl.a. innehålla ett referensnummer eller en referenskod som säkerställer sambandet mellan köttet och djuret eller djuren. Detta nummer kan utgöras av identifieringsnumret för det enskilda djur från vilket nötköttet kommer eller identifieringsnumret för en grupp djur. I systemet ingår också godkännandenummer för det slakteri där djuret eller gruppen djur slaktades samt medlemsstat eller tredjeland där slakteriet är beläget. Vidare ingår godkännandenummer för den styckningsanläggning där slaktkroppen eller gruppen slaktkroppar styckades samt medlemsstat eller tredjeland där anläggningen är belägen. Från och med den 1 januari 2002 skall även anges medlemsstat eller tredjeland där djuret är fött, alla medlemsstater eller tredjeland där djuret är uppfött samt medlemsstat eller tredjeland där djuret har slaktats. I Sverige finns sedan år 1995 en frivillig branschöverenskommelse om ursprungsmärkning av allt kött. Utskottet har nyligen inhämtat att en översyn av reglerna för märkning av nötkött och nötköttsprodukter pågår inom Europeiska kommissionen. Syftet är att förenkla reglerna för att få ett bättre fungerande system.

Enligt Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2004:27) skall uppgifter lämnas för alla typer av förpackningar. Detta för att säkerställa att information ges i alla led så att konsumenterna vid förfrågan, t.ex. på en restaurang, kan få samma information som gäller för färdigförpackade livsmedel avsedda för den enskilda konsumenten. Vidare finns det krav på spårbarhet i enlighet med EU:s allmänna livsmedelslagstiftning (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002).

Enligt det generella märkningsdirektivet skall medlemsländerna säkerställa att det är förbjudet att sälja livsmedel om inte märkningen anges på ett språk som med lätthet förstås av konsumenterna. Enligt 10 § Livsmedelsverkets föreskrifter om märkning och presentation av livsmedel

(LIVSFS 2004:27) skall föreskrivna märkningsuppgifter anges på svenska. Annat språk får användas om stavningen endast obetydligt skiljer sig från den svenska. Märkningsuppgifterna får samtidigt anges på flera språk.

När det gäller foderrelaterade frågor vill utskottet erinra om att sådana aspekter regleras särskilt genom EU:s foderlagstiftning. Märkning av ekologiska produkter regleras i rådets förordning (EEG) nr 2092/91 om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och uppgifter därom på jordbruksprodukter och livsmedel. Beträffande etisk märkning har utskottet inhämtat att ett antal nordiska projekt har genomförts i ämnet. Slutsatserna har varit att de flesta intressenter inte vill ha ett märke eller en symbol utan få mer information, via en databas eller liknande. Enligt Regeringskansliet skall ett nytt nordiskt projekt sannolikt genomföras för att analysera olika sätt att informera om etiska förhållanden.

Utskottet förutsätter att regeringen fortsätter att verka aktivt i det fortsatta arbetet för en korrekt och tydlig märkning av livsmedel, både inom EU och globalt. Detta gäller inte minst översynen av befintliga regler. Konsumentperspektivet är av stor vikt i sammanhanget.

Med det anförda anser utskottet att riksdagen inte bör vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2002/03: MJ374 (s), 2002/03: MJ422 (fp) yrkande 14 delvis, 2002/03: MJ424 (kd) yrkande 17, 2002/03: MJ487 (c) yrkandena 11 och 15, 2003/04: MJ344 (s), 2003/04: MJ399 (kd) yrkandena 32 och 33, 2003/04: MJ432 (fp) yrkande 5 delvis, 2003/04: MJ455 (s), 2004/05: MJ263 (c) yrkande 1, 2004/05: MJ331 (c) yrkande 1, 2004/05: MJ353 (c), 2004/05: MJ412 (c), 2004/05: MJ419 (s), 2004/05: MJ499 (kd) yrkandena 15 delvis och 16 samt 2004/05: MJ515 (s). Motionerna avstyrks i berörda delar. Utskottet avstyrker även motionerna 2002/03: MJ422 (fp) yrkandena 12 och 14 delvis samt 2003/04: MJ432 (fp) yrkande 5 delvis. Vidare avstyrks motion 2004/05: MJ322 (mp) yrkande 2. Även de i motionerna 2003/04: MJ268 (s) och 2004/05: MJ499 (kd) yrkande 15 delvis framförda kraven om märkning av kött på restauranger avstyrks. Med det ovan anförda avstyrks vidare motionerna 2002/03: K432 (fp) yrkande 17 delvis, 2003/04: MJ432 (fp) yrkande 13 och 2003/04: K419 (fp) yrkande 13 delvis.

Angående avståndsmärkning vill utskottet anföra följande. När det gäller märkning i allmänhet finns det inget hinder mot att ange uppgifter som är korrekta och inte vilseledande. Sverige kan däremot inte införa strängare regler i och med att märkningsreglerna är harmoniserade inom EU. Med det anförda föreslår utskottet att motionerna 2003/04: MJ328 (fp), 2004/05: MJ308 (fp) och 2004/05: MJ331 (c) yrkande 3 lämnas utan någon ytterligare åtgärd av riksdagen.

Livsmedel och hälsa

Motionerna

I motion 2004/05:MJ461 (fp) yrkande 1 förespråkas tydliga innehållsdeklarerationer för livsmedel. Enligt motionären är det viktigt att alla konsumenter får korrekt information om innehållet, dels för att kunna ta ansvar för den egna hälsan, dels med hänsyn till att personer med vissa sjukdomar särskilt behöver beakta innehållet i maten. Enligt yrkande 4 behövs svenska insatser på EU-nivå för att förbättra konsumenternas tillgång till tydligt innehållsdeklarerad mat. Salthalten i färdiga livsmedel bör enligt yrkande 3 sänkas men framför allt deklareraras. Lägre saltintag kan sänka blodtrycket och därmed minska risken för hjärt- och kärlsjukdomar, påpekar motionären. Liknande synpunkter förs fram i motion 2004/05:MJ538 (fp), enligt vilken märkning av livsmedels saltinnehåll är nödvändigt för att underlätta för svenska konsumenter att välja livsmedel utifrån ett hälsoperspektiv. I motion 2004/05:MJ499 (kd) yrkande 1 anförs att sockerinnehållet i barnmatsprodukter kan vara svårt att bedöma. Motionärerna anser att näringsdeklaration bör vara obligatoriskt på all barnmat. Vidare bör ett tak för tillåten mängd tillsatt socker införas. Enligt yrkande 18 bör lagstiftningen skärpas så att det tydligt framgår att både mängden fett och socker skall anges på de förpackade livsmedel som säljs i Sverige. Enligt motionerna 2003/04:MJ364 (mp) och 2004/05:Ub323 (mp) yrkande 5 bör livsmedelsindustrin få i uppdrag att snarast ändra ingrediensmärkningen så att det tydligt framgår vilken sockerhalt produkterna innehåller. I motion 2003/04:MJ425 (mp) begärs att regeringen återkommer med förslag till nödvändiga åtgärder för att den procentuella tillsatsen av socker skall framgå på livsmedel, på liknande sätt som när det gäller procentuell fetthalt (yrkande 1). I yrkande 2 begärs att regeringen återkommer med förslag till nödvändiga åtgärder för att också den procentuella tillsatsen av annat sötningsmedel skall specificeras. Sockrets skadliga effekter bör enligt motion 2004/05:MJ291 (s) få en mer framträdande plats i det förebyggande hälsoarbetet. Producenternas ansvar bör lyftas fram och en symbol övervägas på förpackningarna, i likhet med vad som finns för att ange fetthalten. Märkning av sockerhalten i livsmedel tas även upp i motion 2004/05:MJ296 (s). Vidare framhålls behovet av tydlig information till allmänheten om sockrets betydelse för hälsan. Motionären anser också att Livsmedelsverket bör se till att allt onödigt socker tas bort ur livsmedel. Enligt motion 2004/05:MJ514 (s) bör regeringen ge Livsmedelsverket i uppdrag att se över hur märkningen av livsmedel kan genomföras med målet att konsumenten lättare skall kunna välja nyttiga produkter. I ett sådant system måste även sockermängden beaktas. Parallellt bör insatser göras för att upplysa konsumenterna om riskerna med en omfattande sockerkonsumtion. Regeringen bör enligt motion 2004/05:MJ521 (mp) verka för att s.k. utrymmesmat förses med en tydlig innehållsdeklaration. Med utrymmesmat avses livsmedel som huvudsakligen innehåller mycket energi och/eller fett och socker men lite av andra

näringsämnen. Motionären anser att förpackade livsmedel bör förses med innehållsdeklarationer som tydligt visar innehållet av exempelvis socker och fett per 100 gram. För livsmedel i lös vikt bör en tydlig innehållsdeklaration finnas lättillgänglig i butiken. Enligt motion 2003/04: MJ298 (s) bör mängden kalorier per måttenhets framgå i alla sammanhang där livsmedel har en innehållsdeklaration. Därmed skulle det bli lättare att anpassa kaloriintaget till behovet, vilket i förlängningen skulle innebära mindre risk för s.k. välfärdssjukdomar. Även i motion 2004/05: MJ472 (s) förespråkats att i alla innehållsdeklarationer bör mängden kalorier och sockermängden per måttenhets framgå.

Enligt motion 2004/05: MJ499 (kd) yrkande 17 bör Sverige verka för ett gemensamt system för nyckelhålmärkning inom EU. En mer kvantitativ märkning bör eftersträvas i stället för det binära system (nyckelhål eller inget nyckelhål) som finns i dag. I motion 2003/04: MJ276 (s) anförs att kraven för att få märka livsmedel med grönt nyckelhål bör skärpas med hänsyn till mängden socker i produkten. Enligt motion 2004/05: MJ331 (c) yrkande 2 bör nyckelhålmärkningen utvidgas så att även halten sötningsmedel ingår.

Enligt motion 2003/04: MJ432 (fp) yrkande 4 delvis behöver EU en gemensam syn på hur sanningshalten i påstådda hälsoeffekter hos mervärdesmat kan bevisas och kontrolleras. På EU-nivå diskuteras att tillåta uttalanden om att livsmedel kan minska riskfaktorer för viss sjukdom, vilket är bra så länge säkerhets- och beviskraven håller tillräcklig nivå. Sverige bör skyndsamt se över sin egen policy och underlätta för utveckling och marknadsföring inom detta område, anser motionärerna.

Enligt motion 2003/04: MJ396 (mp) har Läkemedelsverket och Livsmedelsverket låtit bli att uppmärksamma de varningar och den forskning som reser frågetecken beträffande effekter och bieffekter av aspartam. Vidare påpekas att aspartam är kontraproduktivt som fungerande sockerersättning. I stället för att dämpa sockersuget blir den simulerade sötman en garant för att insulin–socker-balansen i kroppen aldrig normaliseras. Regeringen bör därför enligt motionären be Läkemedelsverket och Livsmedelsverket att tills vidare stoppa aspartam samt att forska på dess risker.

Sammansatta ingredienser som på förhand kan utpekats som riskingredienser borde deklarerats tydligare, enligt motionerna 2003/04: MJ375 (fp) yrkande 1 och 2004/05: MJ461 (fp) yrkande 2. Motionärerna påpekar att när en s.k. sammansatt ingrediens, som i sin tur består av flera andra ingredienser, ingår räcker det att bara skriva denna. Den överkänslige får då inte fullständig information. I motion 2003/04: MJ432 (fp) anförs att regelverket för märkning av livsmedel som innehåller kända livsmedelsallergener bör ses över, med hänvisning till ett antal incidenter där allergiker inte på ett enkelt sätt har kunnat upptäcka att produkter t.ex. innehåller nötter. Märkningen av de allvarligaste matallergenerna såsom soja och nötter bör vara i form av symboler, företrädesvis utformade på ett likartat sätt inom hela EU (yrkande 6).

I motion 2004/05:MJ499 (kd) föreslås att ett slags Richterskala införs för matlarm. Enligt motionärerna är det angeläget att konsumenterna har möjlighet att jämföra olika risker med varandra. Genom att sätta en siffra på riskerna kan konsumenterna bättre bedöma larmrapporterna och kontrollera sin oro. Livsmedelsverket bör därför få i uppdrag att ansvara för att en sådan Richterskala införs (yrkande 9).

Enligt motion 2003/04:MJ462 (s) bör regeringen få i uppdrag att pröva behovet av en produktstandard för snus och andra rökfria tobaksprodukter. Eftersom Sverige har ett undantag från EU:s försäljningsförbud för snus ligger ansvaret för en reglering av produktstandard för närvarande på nationell nivå. Det är därför angeläget att regeringen snarast tillsammans med Livsmedelsverket och Folkhälsoinstitutet prövar behovet av en reglering.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av budgetpropositionen för år 2005, utgiftsområde 9, avser regeringen att intensifiera insatserna när det gäller kost och fysisk aktivitet. Andelen människor som lider av övervikt eller fetma i befolkningen har ökat markant under de senaste decennierna. Utskottet gör samma bedömning som regeringen i fråga om att utvecklingen är oroande och att insatser krävs för att skapa förutsättningar för goda matvanor och ökad fysisk aktivitet. Den 9 februari 2005 redovisade Statens folkhälsoinstitut och Livsmedelsverket regeringsuppdraget att ta fram ett underlag till en handlingsplan för goda matvanor och ökad fysisk aktivitet bland befolkningen. I rapporten finns förslag till mål, en samlad strategi för att nå målen samt 79 konkreta insatser för hur det skall bli enklare för människor att äta bättre och röra sig mer. Regeringen har aviserat att den kommer att lägga fram en handlingsplan för goda matvanor och ökad fysisk aktivitet bland befolkningen under hösten 2005 eller våren 2006. Utskottet har inhämtat att även inom EU och WTO pågår arbete med motsvarande handlingsplaner.

Rådets direktiv 90/496/EEG om näringsvärdesdeklaration för livsmedel håller på att ses över. Ett förslag till nytt direktiv väntas från kommissionen under hösten 2005. Utskottet har erfarit att det nya förslaget väntas innebära att näringsvärdesdeklaration blir obligatoriskt för i stort sett alla livsmedel. I dag är det frivilligt att ange en sådan deklaration. I sammanhanget diskuteras att bl.a. mängden sockerarter och salt (natrium) skall anges specifikt. I dag kan näringsvärdet anges på två olika sätt. Det vanligaste är att ange kategorierna energi, protein, fett och kolhydrater. I den mer ovanliga varianten anges dessutom sockerarter, mättade fettsyror, kostfibrer och natrium. Ingrediensförteckningar, dvs. angivande av alla ingredienser som använts vid tillverkningen (t.ex. socker, vatten, vetemjöl) regleras i EU:s generella märkningsdirektiv (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/13/EG av den 20 mars 2000 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning och presentation av livsmedel samt om reklam för livsmedel). Utskottet har inhämtat att även det direktivet håller på att ses över. Redan med nuvarande regler är det obligatoriskt att ange innehållet i

livsmedel i fallande storleksordning. Den faktiska mängden av ingredienserna eller kategorier av ingredienser behöver dock bara anges för karaktärgivande sådana, exempelvis mängden kött i korv. Inom EU behandlas även ett förslag till en helt ny förordning om näringspåståenden och hälsopåståenden om livsmedel (Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om näringspåståenden och hälsopåståenden om livsmedel, KOM (2003) 424). Förslaget omfattar märkning, presentation och reklam. Med näringspåståenden menas påståenden såsom sockerfri, light, mager och fiberrik. Med hälsopåståenden avses påståenden om sambandet mellan ett livsmedels innehåll och dess påverkan på människors hälsa, t.ex. att kalcium kan minska risken för benskörhet. Europaparlamentets yttrande inväntas innan rådet kan försöka nå en politisk överenskommelse om förordningen.

När det gäller nyckelhålmärkning finns sedan år 1989 Livsmedelsverkets symbol med det gröna nyckelhålet, som hjälper konsumenten att hitta livsmedel som är magra och/eller fiberrika. Märkningen är frivillig, men matproducenterna måste uppfylla vissa villkor för att få använda symbolen. Livsmedelsverket har tagit fram ett förslag till nya villkor för nyckelhålet, som innebär att det även ställs krav på fettkvalitet samt innehåll av socker och/eller salt för de produkter som bär symbolen. Syftet med villkoren är att fler och nyttigare nyckelhålmärkta produkter skall finnas att välja på i butikerna. Förslaget skickades till Europeiska kommissionen i november 2004. Övriga medlemsstater och kommissionen fick då tre månader på sig att inkomma med synpunkter, vilket Spanien och kommissionen gjorde. Enligt Livsmedelsverket kommer de nya reglerna att kunna beslutas tidigast i slutet av maj 2005.

Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår utskottet att motionerna 2003/04:MJ298 (s), 2003/04:MJ364 (mp), 2003/04:MJ425 (mp) yrkandena 1 och 2, 2004/05:MJ291 (s), 2004/05:MJ296 (s), 2004/05:MJ461 (fp) yrkandena 1, 3 och 4, 2004/05:MJ472 (s), 2004/05:MJ499 (kd) yrkandena 1 och 18, 2004/05:MJ514 (s), 2004/05:MJ521 (mp), 2004/05:MJ538 (fp) och 2004/05:Ub323 (mp) yrkande 5 lämnas utan någon ytterligare åtgärd av riksdagen. Med det anförda avstyrks även motionerna 2003/04:MJ276 (s), 2004/05:MJ331 (c) yrkande 2 och 2004/05:MJ499 (kd) yrkande 17 om nyckelhålmärkning. Utskottet avstyrker även motion 2003/04:MJ432 (fp) yrkande 4 delvis om hälsopåståenden.

När det gäller aspartam vill utskottet anföra följande. Enligt Livsmedelsverket baseras godkännanden av de sötningsmedel som får användas i Sverige på bedömningar gjorda av EU:s vetenskapliga kommitté för livsmedel, Scientific Committee for Food (SCF), som numera ingår i Europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten (EFSA). Livsmedelsverket deltar i kommitténs arbete. För att ett sötningsmedel skall godkännas måste det också finnas ett behov av medlet. Uppfylls det kravet krävs i princip samma underlag som för registrering av ett läkemedel. Vid ett godkännande är nästa fråga hur mycket av tillsatsen man kan acceptera att människor äter. Detta

bestäms av ADI-värdet (acceptabelt dagligt intag). Om inte några toxikologiska effekter finns kan sötningsmedlet användas fritt. För de flesta sötningsmedel har dock ett acceptabelt dagligt intag fastställts, som anger hur mycket människan dagligen under hela livet riskfritt kan inta av tillsatsen per kilo kroppsvikt. Aspartam (E 951) började användas i Sverige år 1982. Medlet har en sötnings effekt som är omkring 200 gånger högre än den hos vanligt socker. Aspartam är uppbyggt av de två aminosyrorna fenyylalanin och asparaginsyra, vilka är naturliga byggstenar i många proteiner i normal kost. Personer som lider av fenyylketonuri (PKU) har ett medfött fel i förmågan att omsätta fenyylalanin och bör därför undvika att äta livsmedel som är sötade med aspartam. Produkter som innehåller aspartam måste därför märkas med uppgift om att de innehåller en fenyylalaninkälla. Enligt Livsmedelsverket har några biverkningar av aspartam inte kunnat påvisas efter nästan 20 års användning. Med det anförda anser utskottet att motion 2003/04: MJ396 (mp) bör lämnas utan att riksdagen gör något särskilt uttalande i frågan.

Utskottet instämmer i vad som anförs i motionerna 2003/04: MJ375 (fp) yrkande 1, 2003/04: MJ432 (fp) yrkande 6 och 2004/05: MJ461 (fp) yrkande 2 om vikten av tydlig information på livsmedel som innehåller allergener. Den 25 november 2003 publicerades Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/89/EG om ändring av direktiv 2000/13/EG när det gäller uppgifter om ingredienser i livsmedel. Enligt Regeringskansliet innebär ändringen av märkningsdirektivet att situationen för allergiker förbättras väsentligt och att alla konsumenter får mer information om vad livsmedlen innehåller. I de nya reglerna ingår en lista med vanliga allergener som alltid skall anges med sina specifika namn. Allergenerna skall även anges på alkoholhaltiga drycker, vilka tidigare har varit helt undantagna från kravet på ingrediensförteckning. Ändringarna skall börja tillämpas fr.o.m den 25 november 2005. Livsmedel som har märkts före detta datum och finns i lager får dock säljas slut. Med det anförda föreslår utskottet att motionerna 2003/04: MJ375 (fp) yrkande 1, 2003/04: MJ432 (fp) yrkande 6 och 2004/05: MJ461 (fp) yrkande 2 lämnas utan vidare åtgärd i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

När det gäller förslaget i motion 2004/05: MJ499 yrkande 9 om att införa ett slags Richterskala för matlarm vill utskottet anföra följande. Inom WHO används begreppet DALY (Disability-adjusted life years) som en metod för att beräkna relativa effekter för människors hälsa av olika risker. Livsmedelsverket har för avsikt att utvärdera möjligheten att använda DALY som grund för arbetet inom området livsmedelssäkerhet. ”Kan effekterna av salmonella jämföras med dioxin” är exempel på en frågeställning som är av vikt för att kunna uppskatta resursbehovet för livsmedelssäkerhet. Livsmedelsverket organiserar under våren 2005 en internationell konferens på temat DALY. Med det anförda anser utskottet att syftet med motion 2004/05: MJ499 yrkande 9 i allt väsentligt får anses tillgodosett. Motionen avstyrks därför i berörd del.

År 1992 beslutade EU att förbjuda försäljning av snus inom hela unionen. Vid EU-inträdet fick Sverige emellertid ett permanent undantag som innebär att snus får säljas i Sverige men inte exporteras till andra medlemsländer. Snus klassas enligt förarbetena till livsmedelslagen (1971:511) som livsmedel (prop. 1971:61). År 1972 medgav dåvarande Statens livsmedelsverk en dispens till Svenska Tobaksaktiebolaget som innebär att snus enbart behöver märkas med uppgifter som rör varuslag, nettovikten vid förpackningstillfället och tillverkarens namn. Någon innehållsdeklaration behövs således inte. Förpackningen skall däremot alltid vara försedd med varningstext (Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/37/EG). Utskottet vill i sammanhanget betona vikten av tydliga varningstexter. Utskottet vill även framhålla vad regeringen anför i proposition 2002/03:35 Mål för folkhälsan om att Statens folkhälsoinstitut skall stödja forskning och bidra till ökad belysning av hälsoeffekterna av snusanvändning. Utskottet förutsätter att Statens folkhälsoinstitut noggrant följer vilka tobaksprodukter som förekommer på marknaden och vid behov använder sig av möjligheten i 18 § tobakslagen att meddela föreskrifter om gränsvärden för de skadliga ämnen som en tobaksvara innehåller eller ger upphov till samt om mätning och övervakning av dessa gränsvärden. Med det anförda föreslår utskottet att motion 2003/04:MJ462 (s) lämnas utan vidare åtgärd.

Cider

Motionerna

I motion 2003/04:MJ291 (m) påpekas att vissa bryggerier betecknar drycker som cider fast de i själva verket är s.k. alkoholisk. Konsumenterna vilslede därmed om dryckens innehåll, som också är väsentligt billigare att tillverka än den jästa produkten. Den europeiska branschorganisationen AICV har begärt att regeringen skall införa en definition av cider i svensk lagstiftning. Enligt motionären bör konsument- och konkurrensneutraliserande intressen verka för att generiska begrepp inte missbrukas för enskilda kommersiella intressen. Enligt motion 2003/04:MJ219 (s) bör regeringen se till att cider endast får utgöra benämning på jäst äppel- eller päronjuice. Motionären påpekar att ett antal länder har infört en definition av cider i sin lagstiftning. Sverige har dock valt bort lagstiftning och hänvisat frågan till Livsmedelsverket. Enligt motion 2003/04:So345 (fp) kallas vissa typer av alkoholisk för cider eftersom skatten på cider är lägre än den på sprit. För att förhindra detta bör ordet cider enbart få användas om jästa äppel- eller pärondrycker (yrkande 10).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inhämtat att Livsmedelsverket har utarbetat förslag till föreskrifter om cider. Föreskrifterna har skickats för notifiering till Europeiska kommissionen och planeras träda i kraft fr.o.m. den 1 juli 2005. Enligt föreskrifterna avses med cider en dryck som framställts av fermenterad

fruktjuice av äpple och/eller päron. Alkoholerna i cider får enbart härröra från fermenteringen av äppel- och/eller päronjuice, förutom den minsta mängd alkohol som är nödvändig som lösningsmedel för tillsatser eller aromer. Några EU-regler finns inte för cider och enligt vad utskottet erfarit är några regler heller inte att vänta. Många EU-länder har däremot infört nationella regler om cider. När det gäller skattefrågan vill utskottet hänvisa till vad skatteutskottet nyligen (bet. 2004/05:SkU25) anfört beträffande beskattning av alkoholisk. Enligt artikel 3 i cirkulationsdirektivet 92/12/EEG får medlemsstaterna utöver punktskatt och moms belägga bl.a. alkoholdrycker med andra indirekta skatter för särskilda ändamål, dvs. specialdestinerad skatt. När det gäller alkoholisk (alco-pops) har så skett i Danmark, Tyskland och Frankrike. Enligt vad skatteutskottet erfarit arbetar kommissionen med inriktningen att skapa en egen skatteklass för alkoholisk gemensam för EU. Vidare förbereds ett seminarium i maj 2005 angående klassificering av nya drycker.

Utskottet anser med hänvisning till de kommande föreskrifterna om cider samt vad som i övrigt anförs ovan att motionerna 2003/04: MJ219 (s), 2003/04: MJ291 (m) och 2003/04: So345 (fp) yrkande 10 bör lämnas utan vidare åtgärd. Motionerna avstyrks därmed i berörda delar.

Säkra livsmedel

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker tre motionsyrkanden (v) om miljögifter i livsmedel, med hänvisning bl.a. till pågående arbete inom EU. Ett antal motionsyrkanden (s, m, kd, v, c, mp) om dioxin i fisk avstyrks med hänvisning bl.a. till regeringens arbete inom EU och Livsmedelsverkets översyn av kostråden. Vidare avstyrks ett motionsyrkande (s) om azofärgämnen med hänvisning till regeringens arbete för en begränsad användning inom EU. Med hänvisning bl.a. till regeringens arbete för en förbättrad salmonellasituation inom Europeiska unionen avstyrks ett antal motionsyrkanden (s, m, kd, c, mp) om salmonella. Ett motionsyrkande (c) om antibiotika avstyrks med hänvisning bl.a. till gällande föreskrifter. Slutligen avstyrks motionsyrkanden (c) om dricksvatten med hänvisning bl.a. till gällande regelverk.

Jämför reservationerna 45 (v, mp), 46 (v, mp), 47 (kd, c), 48 (v), 49 (mp), 50 (v, mp) och 51 (m, fp, kd, c, mp).

Giftrika livsmedel

Motionerna

Enligt motionerna 2002/03: MJ419 (v) yrkande 10 och 2003/04: MJ410 (v) yrkande 10 bör regeringen anta en handlingsplan för att begränsa miljögifter i livsmedel. Motionärerna anser att det inte är individens ansvar att hålla sig informerad om vilka livsmedel som innehåller gifter som kan orsaka allvarliga hälsoeffekter. Frågan är alldeles för komplex för att den inte alltid så lättillgängliga informationen skall vara tillräcklig.

Livsmedelsverket bör få i uppdrag att se över gränsvärdena för bekämpningsmedelsrester i livsmedel samt att verka för att metoderna för fastställandet av ADI (acceptabelt dagligt intag) förfinas för en större tillförlitlighet, anser motionärerna bakom motion 2003/04: MJ410 (v) yrkande 8. För konventionellt producerade livsmedel har gränsvärden fastställts för vilken mängd bekämpningsmedel människan tål för att inte hälsan skall påverkas. Det är dock enligt motionärerna mycket svårt att avgöra vilka framtida hälsoeffekter som kan bli följden av generationers användning. Gränsvärden sätts efter ADI, vilket skall spegla en livslång konsumtion och effekter på bl.a. tumörbildning och reproduktionsförmåga. ADI baseras på djurförsök, vilket enligt motionärerna inte alltid är tillförlitligt när det gäller tillämpningen på människan. Att akuta effekter inte heller inkluderas i ADI är ytterligare en stor brist. Vidare påpekas att det inte är ovanligt att rester av bekämpningsmedel som är förbjudna i Sverige hittas i importerade livsmedel.

Enligt motion 2002/03: MJ202 (m) bör exportförbudet av sill och lax fångad i södra Östersjön hävas. Motionären påpekar att genomförda undersökningar inte har visat att sill och lax som fångas i Östersjön söder om Gotland har de höga dioxinvärden som motiverar ett exportförbud. Det förefaller därför motiverat att snarast undanta fångster från denna del av Östersjön från exportförbudet (yrkande 1). I motion 2004/05: MJ500 (kd) framhålls att åtgärderna mot dioxinutsläpp behöver intensifieras för att halterna i svensk fisk så fort som möjligt skall sjunka till nivåer inom EU:s normer. Motionärerna påpekar att det dock tar lång tid innan åtgärderna ger resultat (yrkande 2). Sverige bör därför verka för att förlänga undantaget från EU:s normer om dioxinhalter i fisk. Enligt motion 2002/03: MJ487 (c) kan de länder som inte tillämpar lika noggranna och tillförlitliga mätmetoder som Sverige undgå EU:s restriktioner trots att de eventuellt kan ha ännu högre dioxinhalter i fisk än vad Sverige har. Åtgärder bör därför vidtas så att EU har samma villkor för medlemsländerna vad gäller mätmetoder, mättider och mätplatser för dioxin i fisk (yrkande 36). Motionärerna bakom motion 2004/05: MJ224 (v) påpekar att stora delar av den svenska befolkningen finns i den grupp som enligt Europeiska kommissionen behöver skyddas mot intag av dioxin i fet fisk. Genom undantaget från EU:s gränsvärden har svenska myndigheter åtagit sig att informera dessa grupper om riskerna och se till att deras konsumtion inte överskrider

EU:s rekommenderade högsta dagliga intag. En tydlig och effektiv handlingsplan behövs därför för att klargöra hur de nationella kostråden angående fet fisk från Östersjön sprids och efterlevs hos riskgrupperna (yrkande 1). Enligt motion 2002/03:MJ489 (mp) yrkande 9 bör fisk med för höga dioxinhalter inte få säljas i Sverige. Sveriges dispens från EU-kraven innebär att dioxinhaltig fisk från Östersjön får säljas till svenska konsumenter men inte exporteras till andra EU-länder. Motionärerna befarar att ett sådant prejudikat åberopas av andra länder som inte vill uppfylla nya EU-krav inom andra områden, t.ex. av hänsyn till starka producentintressen. Enligt motion 2002/03:MJ266 (s) är Sveriges undantag från EU:s dioxinregler en framgång för fiskeindustrin men ett bakslag för konsumenterna. Regeringen bör därför i dialog med fiskeindustrin och berörda myndigheter klargöra att man inte avser att förhandla fram en förlängning av undantaget. Vidare bör regeringen återkomma med en redogörelse för hur man förbereder effekterna av ikraftträdandet av de nya reglerna år 2006.

I motion 2003/04:MJ452 (s) påpekas att Sverige för många år sedan förbjöd användningen av azofärgämnen i svenska livsmedel, ett förbud som Sverige inte fick behålla i och med medlemskapet i EU. Sverige bör därför gå före och förbjuda sådana färgämnen samt arbeta för ett totalförbud inom EU.

Utskottets ställningstagande

I Rådets förordning (EEG) nr 315/93 läggs fast att gemenskapen skall fastställa gränsvärden för främmande ämnen i livsmedel om så är nödvändigt för att skydda människors hälsa (rådets förordning (EEG) nr 315/93 av den 8 februari 1993 om fastställande av gemenskapsförfaranden för främmande ämnen i livsmedel). Arbetet med att identifiera ämnen för vilka gränsvärden bör fastställas har delegerats till kommissionen. Enligt Regeringskansliet har kommissionen bedrivit ett gediget arbete under de senaste fem åren och alltfler ämnen har blivit föremål för gränsvärden. Som exempel nämns arbetet med olika mögelgifter såsom aflatoxin, ochratoxin och fumonisin, tungmetaller såsom kvicksilver samt vissa organiska föreningar, t.ex. dioxin och furaner. De fastställda gränsvärdena framgår av kommissionens förordning (EG) nr 466/2001 om fastställande av högsta tillåtna halt för vissa främmande ämnen i livsmedel, som revideras fortlöpande. Avsikten med att begränsa förekomsten av miljögifter i livsmedel är att skydda konsumenterna. Många olika aspekter måste dock vägas in vid beslut om gränsvärden. Regeringens huvudlinje är att förekomsten av främmande ämnen i livsmedel skall begränsas i så hög utsträckning som möjligt, samtidigt som hänsyn tas till bl.a. handelspolitiska konsekvenser och de positiva hälsoeffekter som vissa grupper av livsmedel har. Utskottet ansluter sig till regeringens ståndpunkt. Med det anförda anser utskottet att motionerna 2002/03:MJ419 (v) yrkande 10 och 2003/04:MJ410 (v) yrkande 10 kan lämnas utan att riksdagen vidtar någon ytterligare åtgärd.

När det gäller gränsvärden för bekämpningsmedelsrester i livsmedel vill utskottet anföra följande. Enligt Livsmedelsverket fastställs gränsvärden mot bakgrund av den mängd av ett visst bekämpningsmedel som används på respektive gröda, de resthalter som användningen resulterar i och den mängd som bedöms vara acceptabel för den mest känsliga konsumentgruppen. ADI-värdet (acceptabelt dagligt intag) bygger på livslånga vetenskapliga studier av djur – vanligen mus, råtta, hund och kanin – för vilka man utreder bl.a. kronisk toxicitet, carcinogenicitet, genotoxicitet, neurotoxicitet och reproduktionstoxicitet. Underlaget kan ibland även inkludera studier på människa. Beräkningen av ADI för människa baseras på NOAEL (no observable adverse effect level) av den mest kritiska effekten från sådana långtidsstudier med den känsligaste djurarten och med användning av lämplig osäkerhetsfaktor, oftast i storleksordningen 100. Akuta effekter inkluderas i ett ARfD-värde (akut referensdos), vilket bygger på akuttoxiska djurförsök som utförs för att utreda eventuella effekter av exponering vid ett enskilt tillfälle. Gränsvärden sätts i relation till både ADI och ARfD. Enligt Livsmedelsverket saknas ofta information om kombinationseffekter (såväl kumulativa som synergistiska) av olika bekämpningsmedelsrester i dagens livsmedel. Livsmedelsverket publicerar på sin hemsida varje kvartal antalet prov i den svenska kontrollen som överskrider gällande gränsvärden. Utskottet vill i sammanhanget även framhålla att EU:s ministerråd den 24 januari 2005 antog en förordning om gränsvärden för bekämpningsmedelsrester i livsmedel av vegetabiliskt och animaliskt ursprung. I förordningen harmoniseras och förtydligas processen ytterligare för att fastställa gränsvärden för pesticidrester i livsmedel. Fastställande av gränsvärden inom gemenskapen sker genom kommittébeslut. En särskild expertgrupp arbetar fortlöpande med att fastställa och föreslå gränsvärden för pesticider i livsmedel. Utskottet välkomnar att Sverige deltar aktivt i denna process och verkar för att så låga gränsvärden som möjligt sätts samt att hänsyn tas till den känsligaste konsumentgruppen. Utskottet anser därmed att motion 2003/04:MJ410 (v) yrkande 8 bör lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte kan anses tillgodosedd med det anförda.

Utskottet anförde i samband med behandlingen av proposition 2003/04:51 Kust- och insjöfiske samt vattenbruk att gränsvärden för dioxin i livsmedel har uppmärksammats under senare år (2003/04:MJU13). Vidare konstaterades att undersökningar har visat att dioxinintaget hos EU:s befolkning generellt sett är högt, även om Livsmedelsverket kan visa att intaget av dioxin genom mat i Sverige har halverats jämfört med tidigt 1990-tal. En satsning på analyser av dioxin i fisk genomfördes under år 2002. Totalt sett ger fiskkonsumtionen i Sverige, i likhet med i övriga nordiska länder, ett genomsnittligt bidrag på mer än 30 % till det totala dioxinintaget. Vidare tog utskottet upp Sveriges tidsbegränsade undantag från gränsvärdet för dioxin i muskelkött från fisk och fiskeriprodukter t.o.m. år 2006. Undantaget innebär att dessa länder under en övergångsperiod har rätt att, under vissa villkor, släppa ut fisk på marknaden som har sitt ursprung i Östersjö-

området trots att dioxinhalten överstiger det fastställda gränsvärdet. Försäljningen får endast vara avsedd för konsumtion inom respektive land. Detta gäller under förutsättning att det finns ett system för ursprungsmärkning som kan garantera konsumenternas tillgång till information om fångstplatsen så att erforderliga kostrekommendationer kan följas. Utskottet konstaterade att effekterna av dioxin för svenska konsumenter analyseras fortlöpande. Livsmedelsverket följer utvecklingen inom området, särskilt vad gäller exponering och effekter. Utskottet anslöt sig till regeringens uppfattning att detta arbete emellertid måste intensifieras och att riskerna och effekterna av de svenska konsumenternas intag av dioxin måste stå i förgrunden. Vidare framhöll utskottet kommissionens pågående översyn av gränsvärdet för dioxin med syfte att införa gränsvärden även för dioxinlika PCB i livsmedel, bl.a. fisk, samt den översyn som skall ske år 2006 av gränsvärdena för dioxin i konsumtionsfisk. Utskottet ansåg att inför de kommande förhandlingarna måste effekterna för svenska konsumenter klarläggas, såväl av det svenska undantaget som av en skärpning av gränsvärdena, och effekterna för svenskt fiske värderas. Utskottet anslöt sig till regeringens uppfattning att ge Livsmedelsverket och Fiskeriverket i samverkan med Jordbruksverket i uppdrag att utarbeta ett underlag inför ett förnyat svenskt ställningstagande om gränsvärden för dioxin. Det anförda innebar att utskottet anslöt sig till vad som anfördes i propositionen om utarbetande av ett underlag inför ett förnyat svenskt ställningstagande till gränsvärden för dioxin. Utskottet avstyrkte därmed ett motionsyrkande om dioxinfrågan. Utskottet har därefter inhämtat att Fiskeriverket och Livsmedelsverket i regleringbrevet för år 2004 fick i uppdrag att ta fram underlag inför ett svenskt ställningstagande avseende dioxin och dioxinlika PCB. En delredovisning inkom i augusti 2004 och slutredovisningen den 4 oktober 2004. Utskottet har erfarit att materialet används som underlag för regeringens arbete i kommissionens arbetsgrupper som för närvarande arbetar med att se över EU:s regelverk på området. I sammanhanget vill utskottet även framhålla Livsmedelsverkets projekt om risken respektive nyttan med att äta fisk, som påbörjades år 2004 och skall vara färdigt till årsskiftet 2005/06. Livsmedelsverket gör samtidigt en översyn av kostråden till allmänheten. Nya kostråd kommer att ges ut efter det att risk/nytta-projektet har avslutats. Med hänsyn till det pågående arbetet i Sverige och EU anser utskottet att någon åtgärd av riksdagen inte är påkallad. Motionerna 2002/03: MJ202 (m) yrkande 1, 2002/03: MJ266 (s), 2002/03: MJ487 (c) yrkande 36, 2002/03: MJ489 (mp) yrkande 9, 2004/05: MJ224 (v) yrkande 1 och 2004/05: MJ500 (kd) yrkande 2 avstyrks.

Sveriges nationella regler för azofärgämnen, som var mer restriktiva än EU:s, upphävdes vid EU-inträdet. Användningen av tillsatser, aromer, sötningsmedel och färgämnen är totalharmoniserat. Färgämnen regleras dels genom ramdirektiv 89/107/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om livsmedelstillsatser som är godkända för användning i livsmedel, dels genom det s.k. färgämnesdirektivet (Europaparlamentets och rådets

direktiv 94/36/EG av den 30 juni 1994 om färgämnen för användning i livsmedel). Enligt Regeringskansliet har Sverige vid olika tillfällen framfört att en översyn av direktiv 94/36/EG bör göras. Utskottet har erfarenhet att kommissionen planerar att under våren 2005 lägga fram förslag till en helt ny lagstiftning för tillsatser. Förslaget innebär att alla specifika direktiv som reglerar färgämnen, aromer, sötningsmedel och andra tillsatser slås samman till en enda förordning. När förordningen är färdigförhandlad är avsikten att en bedömning skall göras av varje enskild tillsats för att se om den fortfarande bör vara godkänd samt om det framkommit nya data, innan tillsatsen läggs in i bilagan till den nya förordningen. Utskottet har erfarenhet att regeringen i samband med översynen kommer att verka för att få med kommissionen och övriga medlemsstater på en ytterligare begränsning av användningen av azofärgämnen. Utskottet välkomnar att regeringen har för avsikt att vara pådrivande i arbetet. I sammanhanget vill utskottet även framhålla vad som anförs i regeringens budgetproposition för år 2005, utgiftsområde 23, om att det för svenskt vidkommande är viktigt att verka för att den begränsning vi hade innan EU-inträdet då det gäller azofärgämnen införs på gemenskapsnivå. Med det anförda anser utskottet att motion 2003/04:MJ452 (s) kan lämnas utan vidare åtgärd.

Salmonella m.m.

Motionerna

I motion 2002/03:MJ261 (m) påpekas att efter artiklar om importerade kycklingar med salmonella har statliga verk lämnat rekommendationer om hur svenska konsumenter skall agera för att inte drabbas av salmonella. Motionären anser att regeringen bör försöka påverka övriga EU att gå i samma riktning som Sverige med salmonellafria konsumentprodukter. I motion 2004/05:MJ499 (kd) anförs att Livsmedelsverket och arbetsgrupper inom kommissionen bedömer att hälsoriskerna av salmonellasmittade köttberedningar är lika allvarliga som av annat smittat kött. Regeringen bör därför gentemot kommissionen driva Sveriges rätt att tillämpa de obligatoriska reglerna för salmonellakontroll även på köttberedningar (yrkande 10). I motion 2002/03:MJ487 (c) yrkande 16 framhålls att ambitionsnivån för att bekämpa problemet med salmonella inom EU måste höjas. Motionärerna påpekar att kravet på obligatorisk egenkontroll av salmonella i köttberedningar införda från annat EU-land försvann i november 2001. Anledningen var att EG-kommissionen påtalade att köttberedningar inte skall omfattas av de svenska salmonellagarantierna. En undersökning av Livsmedelsverket har visat att ungefär en tredjedel av de provtagna partierna var positiva för salmonella. Motionärerna anser därför att regeringen med kraft i EU bör driva kravet på att köttberedningar skall vara salmonellaundersökta innan de förs in i Sverige. Det hjälper inte att Sverige har höga ambitioner för att bekämpa salmonellasmitta utan problemet måste åtgärdas vid källan. Att regeringen med kraft i EU bör driva kravet på att

köttberedningar skall vara salmonellaundersökta innan införseln i Sverige framhålls även i motion 2002/03:MJ388 (s). Enligt motion 2004/05:MJ230 (c) bör regeringen i EU-samarbetet med kraft driva frågan om salmonella-kontroll av allt kött i samtliga EU-länder. Därmed kan en säkrare livsmedelsproduktion och mer likvärdiga produktionskostnader uppnås. I motion 2002/03:MJ490 (mp) yrkande 4 begärs att kontrollerna av importerade djur och animaliska produkter till Sverige skärps, både för att minska salmonellarisken och för att inte bidra till djurplågeri i uppfödarländerna. Enligt motion 2003/04:MJ456 (s) är det nödvändigt med ett regelverk som garanterar att det kött som konsumenten köper eller äter på restaurang är salmonellafritt, oavsett om det är importerat eller inhemskt producerat.

I motion 2002/03:MJ487 (c) påpekas att antibiotikaresistensen ökar dramatiskt i den västliga delen av världen. Ännu är läget förhållandevis bra i Sverige. För att det så skall förbli är det enligt motionärerna viktigt att tillsynen beträffande användningen av antibiotika och antibiotikaliknande medel, t.ex. koccidiostatika, ökar (yrkande 17).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare uttalat (bet. 2003/04:MJU2 och 2003/04:MJU14) att det sätter stor vikt vid att det goda djurhälso- och smittskyddsläget i landet upprätthålls. Ett viktigt led i detta är enligt utskottets mening kontroll- och bekämpningsprogram för olika sjukdomar som har betydelse för djur- och folkhälsa men även de hälsoförebyggande program som utarbetas i samarbete mellan Jordbruksverket och näringen. I betänkande 2003/04:MJU2 anförde utskottet att regeringen och de svenska myndigheterna på djurområdet, i synnerhet Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt, under år 2002 arbetade vidare med principen att det föreligger ett tydligt samband mellan det sätt på vilket jordbruket och djurhållningen bedrivs och kvaliteten hos de livsmedel som produceras. I likhet med regeringen kunde utskottet konstatera att det svenska arbetet med djurhälsa och djurskydd därvid har förstärkts. Vidare framhöll utskottet vad regeringen anført om att satsningarna på förebyggande djursjukvård och kontrollprogrammen inom animalieproduktionen har bidragit till det framgångsrika arbetet och till en bibehållen god smittsituation beträffande livsmedelsburna zoonoser, t.ex. salmonella.

Med en gemensam marknad är det viktigt att konsumenterna kan lita på att alla livsmedel är säkra. Som utskottet konstaterat ovan (s. 44) prioriterar regeringen arbetet för livsmedelssäkerhet både inom EU och globalt. Sverige erhöll vid EU-inträdet de s.k. salmonellagarantierna som täcker kylt, fryst och färskt kött av nöt, svin och fjäderfä. Garantierna innebär att avsändande anläggning i annat EU-land är skyldig att ta prover av alla partier av sådant kött och intyga att det är fritt från smitta. I den nya hygienlagstiftning som EU antagit har garantierna dessutom utvidgats till att gälla malet kött av fjäderfä. Malet kött av de andra djurslagen omfattades redan av garantierna. Utskottet har erfarit att regeringen fortlöpande bedriver ett

intensivt arbete på alla nivåer för att kommande EU-lagstiftning som gäller salmonella skall vara så stringent som möjligt. Utskottet välkomnar detta pådrivande arbete. I detta sammanhang bör uppmärksammas att EU i sin nya zoonoslagstiftning har infört strängare bestämmelser på gemenskapsnivå, som bl.a. syftar till att förbättra salmonellasituationen i EU. Direktiv 2003/99/EG om övervakning av zoonoser och zoonotiska smittämnen tillämpas fr.o.m. den 12 juni 2004. Syftet med direktivet är att zoonoser och zoonotiska smittämnen och därtill kopplad antimikrobiell resistens övervakas på ett relevant sätt samt att livsmedelsburna utbrott av zoonotiska sjukdomar genomgår en epidemiologisk utredning. Från den 17 maj 2004 tillämpas även Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen. Förordningen slår fast att alla medlemsstater måste ha nationella kontrollprogram som omfattar minst foderproduktion, primärproduktion av djur samt bearbetning och beredning av livsmedel av animaliskt ursprung. Syftet med förordningen är att säkerställa effektiva och ändamålsenliga åtgärder för att upptäcka och bekämpa salmonella och andra zoonotiska smittämnen vid alla relevanta led i livsmedelskedjan. Vidare skall bl.a. mål för att minska förekomsten av salmonella i fjäderfä och svin inom primärproduktionen fastställas i gemenskapen. Arbetet med att fastställa mål och införa obligatorisk testning kommer att pågå t.o.m. år 2010.

Enligt vad utskottet har erfart prioriterar regeringen frågan om salmonellafrihet för köttberedningar. Regeringen arbetar för en utvidgning av EU:s garantier till att även omfatta köttberedningar alternativt ett likvärdigt skydd för konsumenterna. Ett likvärdigt skydd skulle t.ex. kunna vara att de svenska importörerna tillåts ta prover av samtliga partier från andra EU-länder. Utskottet har vidare inhämtat att Sverige deltar aktivt i en arbetsgrupp inom kommissionen som skall ta fram mikrobiologiska kriterier för livsmedel, däribland för salmonella, och i det sammanhanget förespråkar nolltolerans för bakterien. Utskottet konstaterar att det enligt EG-rätten inte är tillåtet att ta prover av partier införda från annat EU-land mer än stickprovsvis. Därför är det viktigt att garantierna respekteras av de länder Sverige handlar med. Som framgår av proposition 2004/05:72 får animaliska livsmedel och vissa andra livsmedel från länder utanför EU bara föras in i EU över en gränskontrollstation. Svenska regler om detta finns i förordningen (2000:269) om kontroll av livsmedel som importeras från tredje land. Gränskontrollen omfattar kontroll av sändningarnas identitet och av medföljande dokument. På vissa sändningar utförs även en fysisk kontroll i vilken kan ingå provtagning. Provtagning genomförs i syfte att upptäcka eventuella mikroorganismer, såsom salmonella och listeria eller kemiska ämnen, exempelvis antibiotikarester och mögelgifter. Livsmedelsverket har ansvaret för gränskontrollen. Utskottet har inhämtat att Livsmedelsverket kontinuerligt arbetar med att bl.a. kontakta behöriga myndigheter i avsändande land samt med att sända ut meddelanden via EU:s Rapid Alert System, ett varningssystem för livsmedel som kan innebära risk för männi-

skors hälsa. Utskottet vill i sammanhanget även framhålla vad som redovisats ovan (s. 46) om det arbete som bedrivs av Europeiska kommissionens kontor för livsmedels- och veterinärfrågor (FVO) samt EU:s nya förordning nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd.

Utskottet har tidigare (2003/04:MJU10) hänvisat till vad jordbruksministern anfört i svar på fråga 2003/04:706 om krav på ursprungsmärkning av importerat fågelkött. Jordbruksministern hänvisade till att det inte är obligatoriskt att ange ursprunget för fågelkött, men att ett livsmedels ursprung enligt märkningsdirektivet måste anges om det skulle vilseleda konsumenten ifall en sådan uppgift utelämnas. Märkningsdirektivet ställer också krav på att märkningen skall vara korrekt. Det finns i dag inget som hindrar t.ex. butiker eller restauranger från att frivilligt ange varifrån köttet härstammar. Redan i dag skall butiker och restauranger vid förfrågan kunna svara på frågan i vilket land köttet är producerat. Märkning av livsmedel är ett harmoniserat område inom EU, och Sverige kan inte agera på egen hand genom att införa strängare regler. Ur ett WTO-perspektiv kan Sverige inte heller införa regler som enbart gäller importerade livsmedel, utan samma krav på obligatorisk märkning av ursprung måste i så fall gälla även svenskt fågelkött. Jordbruksministern framhöll att vi i Sverige genom våra salmonellagarantier kan se till att det obehandlade fågelkött som kommer in i landet har provtagits med avseende på salmonella enligt fastställda rutiner och att ingen salmonella hittats i köttet. Beträffande kycklingprodukter med hög vattenhalt hänvisade ministern till pågående arbete inom EU.

Utskottet förutsätter att regeringen även i fortsättningen med kraft kommer att driva på arbetet för en förbättrad salmonellasituation i hela Europeiska unionen. Mot den bakgrunden och med hänsyn till vad som i övrigt anförts anser utskottet att motionerna 2002/03:MJ261 (m), 2002/03:MJ388 (s), 2002/03:MJ487 (c) yrkande 16, 2002/03:MJ490 (mp) yrkande 4, 2003/04:MJ456 (s), 2004/05:MJ230 (c) och 2004/05:MJ499 (kd) yrkande 10 kan lämnas utan att riksdagen gör något särskilt uttalande i frågan.

När det gäller användning av antibiotika och antibiotikaliknande medel vill utskottet anföra följande. Enligt föreskrifter från Jordbruksverket, som är tillsynsmyndighet för veterinär verksamhet inom landet, skall läkemedel till djur användas med återhållsamhet och endast då behov föreligger (SJSFS 2002:57). Djurhälsoproblem skall i första hand förebyggas genom förbättrad skötsel, inhysning, ventilation m.m. och inte lösas genom rutinmässig antibiotikaanvändning. Jordbruksverket har ett uppdrag från regeringen att fr.o.m. år 2006 årligen rapportera om användningen av vissa grupper av läkemedel (bl.a. antibiotika). Utskottet har inhämtat att Livsmedelsverket genom sin besiktningsveterinärorganisation varje år utför antibiotikakontroller på 0,2 % av alla slaktdjur på landets slakterier. Av de ca 10 000 djur som undersöks har under de senaste 10 åren ett tiotal slaktkroppar per år innehållit halter av antibiotika som överskridit gränsvärdet. Dessa har kas-

serats. Utskottet har erfarit att Sverige i en internationell jämförelse använder antibiotika till djur i låg grad och är bland de länder inom EU som har lägst antal positiva antibiotikaprov vid slakt. Hälsoriskerna för svenska konsumenterna bedöms enligt Regeringskansliet som mycket liten. Med det anförda föreslår utskottet att motion 2002/03: MJ487 (c) yrkande 17 lämnas utan någon ytterligare åtgärd av riksdagen.

Dricksvatten

Motionerna

En samlad nationell analys av hoten mot framtida tillgång på dricksvatten och vattenkvaliteten bör göras enligt motion 2002/03: MJ394 (c). Ett bra sätt att få samlad kunskap och en genomgång av åtgärdsbehovet är att regeringen utarbetar en nationell strategi.

I motion 2004/05: MJ373 (c) påpekas att alla vattentäkter över en viss storlek omfattas av de nya föreskrifterna för dricksvatten. Enligt motionärerna har detta medfört att bl.a. ideella föreningar, bygdegårdar och församlingshem i flera av landets kommuner har drabbats av både ökad byråkrati och ökade kostnader. Ideella föreningar bör därför undantas i föreskrifterna.

Motion 2004/05: MJ431 (c) framhåller behovet av ökad tillsyn och forskning kring riskerna för grundvattnet till följd av det växande antalet djupa borrhål som görs.

Utskottets ställningstagande

Kommunerna ansvarar för hanteringen av dricksvatten med stöd av VAlagen. Enligt Livsmedelsverket har en översyn av reglerna nyligen gjorts bl.a. med avseende på huvudmannskapet. När det gäller kvaliteten på dricksvatten regleras denna ytterst genom EG-direktiv och nationellt genom livsmedelslagen, livsmedelsförordningen och Livsmedelsverkets föreskrifter. Naturvårdsverket och Livsmedelsverket redovisade den 14 december 2004 resultatet av regeringsuppdraget att analysera respektive myndighets ansvar beträffande beredskap vid svåra påfrestningar avseende vattenförsörjning. Rapporten har utarbetats i samråd med Krisberedskapsmyndigheten. I rapporten lämnar myndigheterna förslag till hur ansvarsfördelningen mellan de centrala myndigheterna kan utformas för att säkerställa beredskapen för hela dricksvattenkedjan inklusive vattentäkter och avloppssystem. Vidare belyser de tillsynen över beredskapen på området och lämnar förslag till hur denna skall organiseras. Analysen beaktar även relevant arbete inom EU (Rapport 2004-12-14 Ansvar för dricksvattenberedskap m.m. – regeringsuppdrag). Utskottet har inhämtat att Krisberedskapsmyndigheten fördelar den civila delen av försvarsanslaget på de civila myndigheternas beredskapsarbete, varav Livsmedelsverket får en del till beredskapsarbetet inom dricksvattenområdet. Livsmedelsverket har sedan år 1992 arbetat med frågor som rör dricksvattnets sårbarhet och tagit fram rapporter och handböcker till lokala tillsynsmyndigheter och dricksvattenproducenter. Från år 1999

har verket anordnat temadagar i ämnet dricksvatten och säkerhet för bl.a. kommuner och länsstyrelser. Sedan år 2001 anordnas också något som kallas för Startdagen, vilket innebär en dags konsultstöd till kommuner för att lägga upp arbetet med säkerhetsgenomgångar inom kommunal dricksvattenförsörjning. Starthjälpen syftar till att kommunerna själva skall kunna gå vidare i arbetet med att minska sårbarheten och öka beredskapen för att hantera en kris. Under år 2005 kommer Livsmedelsverket att undersöka behovet av nationella regionala lager av utrustning för nödvattenförsörjning och klorering. Med hänvisning till vad som anförts om pågående arbete när det gäller dricksvattenförsörjning anser utskottet att syftet med motion 2002/03: MJ394 (c) i allt väsentligt är tillgodosett. Motionen kan därmed lämnas utan vidare åtgärd.

Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (SLVFS 2001:30) gäller hanteringen av och kvaliteten på dricksvatten. Föreskrifterna gäller dock inte dricksvatten från vattenverk som i genomsnitt tillhandahåller mindre än 10 m³ dricksvatten per dygn eller som försörjer färre än 50 personer, såvida inte vattnet tillhandahålls eller används som en del av en kommersiell eller offentlig verksamhet. Utskottet konstaterar att det således är omständigheterna kring tillhandahållandet av vattnet som avgör om en organisation omfattas av reglerna och inte organisationsformen i sig. Enligt Livsmedelsverket håller föreskrifterna för dricksvatten på att ses över, vilket enligt myndigheten kan komma att innebära att provtagningskostnaderna minskar för mindre organisationer. Utskottet anser att motion 2004/05: MJ373 (c) med det anförda bör lämnas utan någon ytterligare åtgärd av riksdagen.

Dricksvatten från enskilda brunnar omfattas av Socialstyrelsens allmänna råd om försiktighetsmått för dricksvatten (SOSFS 2003:17). Råden omfattar bl.a. kvalitetsrekommendationer och information om egenkontroll, undersökningar och åtgärder. Utskottet har erfarit att Socialstyrelsen och Sveriges geologiska undersökning (SGU) bedriver ett samarbete om hur man på ett verkningsfullt sätt skall kunna följa dricksvattenkvaliteten för enskilda anläggningar. Med det anförda föreslår utskottet att motion 2004/05: MJ431 (c) lämnas utan att riksdagen gör något särskilt uttalande i frågan.

Hantering av livsmedel m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (kd) om skolmat med hänvisning till det kvalitetsmärkningsverktyg som finns. Med hänvisning till gällande regelverk avstyrks två motionsyrkanden (m, c) om hantering av livsmedel och ett motionsyrkande (m) om användning av skolkök. Slutligen avstyrks ett motionsyrkande (s) om att livsmedelsaffärer skall tillhandahålla toaletter med hänvisning bl.a. till gällande föreskrifter.

Jämför reservationerna 52 (m) och 53 (m).

Motionerna

Enligt motion 2004/05: MJ499 (kd) yrkande 3 bör regeringen uppdra åt Skolverket att öka sina inspektionsinsatser vad avser skolmaten. Matsedeln bör utgöras av varierade och näringsriktiga rätter som innebär en god balans.

I ett antal motioner föreslås ändringar i livsmedelslagen. I motion 2002/03: MJ397 (c) anförs att kunskap om vår föda och varför vi äter är viktigt för att förebygga bulimi, anorexi och andra ätstörningar. Livsmedelslagen bör därför ändras så att det blir möjligt för förskolebarn att delta i matlagningsprocessen i förskolan. Enligt motion 2004/05: MJ276 (m) innebär förbudet mot att använda skolköken ett hinder mot att hyra ut skolmatsalar. En översyn bör därför göras av livsmedelslagen för att undanröja detta hinder. I motion 2004/05: MJ358 (m) begärs att livsmedelslagen ses över så att det blir tillåtet att tillaga mat i enskilda hem för försäljning vid hembygdsgårdar och liknande arrangemang. Enligt motionären tillåter livsmedelslagen inte att livsmedel som skall försälgas till allmänheten tillagas i andra lokaler än sådana som är särskilt inrättade för livsmedelshantering, vilket innebär problem för ideella föreningar.

I motion 2003/04: MJ373 (s) anförs att kravet på restaurangidkare att tillhandahålla toaletter även bör gälla ägare till livsmedelsaffärer. Syftet är att hjälpa människor med funktionshinder att klara vardagen bättre men även att avsevärt förbättra tryggheten för alla människor.

Utskottets ställningstagande

När det gäller inspektion av skolmaten vill utskottet anföra följande. Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2005 skall Livsmedelsverket t.o.m. år 2007 ansvara för, och vid behov utveckla, det kvalitetsmärkningsverktyg för skolmat som har utarbetats av Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien. Verktyget skall utvärderas och en rapport lämnas till regeringen senast den 31 december 2007. I utvärderingen skall Livsmedelsverket även ta ställning till den vidare driften av verktyget efter år 2007. Vidare skall Livsmedelsver-

ket tillsammans med Myndigheten för skolutveckling skapa en arbetsgrupp kring verktyget. Med det anförda föreslår utskottet att motion 2004/05: MJ499 (kd) yrkande 3 lämnas utan någon ytterligare åtgärd av riksdagen.

Enligt Livsmedelsverkets föreskrifter och allmänna råd om livsmedelstillsyn m.m. (SLVFS 1990:10) skall den som bedriver verksamhet i vilken livsmedel hanteras se till att de som hanterar livsmedel får handledning och instruktion eller utbildning i livsmedelshygien i rimlig proportion till det arbete de utför. Alla som sysslar med livsmedelshantering skall ha sådan kännedom om livsmedelshygien att de kan hantera livsmedel på ett sätt som är säkert för konsumenten. Utskottet föreslår därmed att motion 2002/03: MJ397 (c) avstyrks i den mån den inte kan anses tillgodosedd med det anförda.

Enligt 6 § Livsmedelsverkets föreskrifter och allmänna råd om livsmedelslokaler (SLVFS 1996:6) kan tillsynsmyndigheten medge att godkänd lokal tillfälligt får användas för annat ändamål än det som angetts i godkännandet. Medgivande enligt denna paragraf skall tidsbegränsas, vara skriftligt och kan förenas med villkor. Med det anförda anser utskottet att syftet med motion 2004/05: MJ276 (m) i allt väsentligt är tillgodosett. Motionen avstyrks.

När det gäller tillagning av mat för försäljning till allmänheten vill utskottet erinra om att livsmedel enligt 16 § Livsmedelsförordningen (SFS 1971:807) inte utan särskilt tillstånd får hanteras yrkesmässigt på annat ställe än i en livsmedelslokal. Detsamma gäller i fråga om saluhållande av livsmedel till allmänheten även då saluhållandet inte sker yrkesmässigt. Frågor om tillstånd prövas av den eller de kommunala nämnder som utövar tillsynen enligt livsmedelslagen (1971:511). Av Livsmedelsverkets föreskrifter om hantering av livsmedel (SLVFS 1996:5) framgår för vilken typ av livsmedel som tillstånd krävs för saluhållande till allmänheten. Om tillstånd inte krävs till saluhållande krävs inte heller tillstånd för den hantering som föregår saluhållandet, under förutsättning att hanteringen är av enklare art, äger rum endast vid några få tillfällen eller i liten omfattning och inte medför mer än små hygieniska risker. Utskottet anser med det anförda att motion 2004/05: MJ358 (m) bör lämnas utan någon ytterligare åtgärd av riksdagen. Motionen avstyrks.

I fråga om tillhandahållande av toaletter i livsmedelsaffärer vill utskottet anföra följande. Enligt 7 § Livsmedelsverkets föreskrifter och allmänna råd om livsmedelslokaler (SLVFS 1996:6) får en livsmedelslokal godkännas endast om lokalens konstruktion, utformning och inredning är sådan att en god livsmedelshygien kan upprätthållas med hänsyn till verksamhetens art och omfattning. Bland annat skall det finnas ett tillräckligt antal toaletter försedda med möjlighet till handtvätt. Enligt 22 § livsmedelslagen (1971:511) förstås med livsmedelslokal sådan lokal eller annat utrymme i byggnad eller transportmedel, som är avsedd att huvudsakligen användas för stadigvarande hantering av livsmedel, och därtill hörande biutrymme, som brukas i samband med sådan hantering eller annars kan vara av hygi-

enisk betydelse för denna. Enligt 2 § avses med hantering av livsmedel bl.a. förvaring, förpackning, omförpackning eller uppläggning av livsmedel samt saluhållande, försäljning, servering eller annat överlämnande av livsmedel för förtäring. Mot bakgrund av det anförda är utskottet inte berett att föreslå något särskilt uttalande från riksdagens sida med anledning av motion 2003/04:MJ373 (s). Motionen avstyrks. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att det inte ankommer på miljö- och jordbruksutskottet att ta ställning till tekniska egenskapskrav på byggnader, vilka avser att tillgodose exempelvis handikappades särskilda behov.

Djurskydd m.m.

Allmänna djurskyddspolitiska frågor och lagstiftningsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motioner om kattens status (v), märkning av katt (fp, v), ökat ägaransvar för ägare av sällskapsdjur (fp), hetsning av djur (m) och djur i misshandelsrelationer (fp) samt skydd för näringsidkare som arbetar med djurhållning (m) m.m.

Jämför reservationerna 54 (m, fp, kd, c), 55 (m, fp, kd) och 56 (v).

Motionerna

En utredning bör enligt motion 2004/05:MJ350 (v) yrkande 2 tillsättas för att se över lagen om tillsyn över hund och katt och vad som kan göras för att höja kattens status. Problem kring katten och ägaransvaret har resulterat i att många katter lever under svåra förhållanden. Enligt motionens yrkande 3 bör utredningen om översyn av lagen om tillsyn över katt och hund behandla krav på en obligatorisk märkning och registrering av katt, krav på ett centralt register, förstärkt samarbete med polisen, kommunala miljöförvaltningar och djurhem samt krav på ett ökat ägaransvar. Ökat ägaransvar bör enligt motion 2004/05:MJ455 (fp) yrkande 1 kunna krävas med möjlighet till sanktioner mot ägare av sällskapsdjur som missköter sig. Förvildade sommarkatter, övergivna smådjur och hundar som lämnas vind för våg är resultatet av djurens låga status i samhället kombinerat med bristande sanktionsmöjligheter mot oansvariga djurägare och djurplågarer. Hur djurägare som missköter sig skall kunna straffas bör därför utredas. Enligt motionens yrkande 2 bör en allmän översyn göras av tillsynslagen såvitt gäller sällskapsdjur. Att ta hand om, fostra och ansvara för ett sällskapsdjur som exempelvis hund, katt eller mindre smådjur som kanin kräver dessutom mognad, ekonomiska resurser och ansvarskänsla under många års

tid. En åldersgräns för inköp av sällskapsdjur bör utredas enligt yrkande 3. Ett yngre barn kan inte ensamt utkrävas detta ansvar utan medansvarig vuxen. Det bör finnas en åldersgräns för inköp av sällskapsdjur utan medföljande målsman. Utekatter av hankön bör enligt motion 2004/05: MJ516 (fp) märkas och kastreras. För att förhindra att katter far illa bör en bestämmelse införas om att hankatter som vistas ute på egen hand skall vara både märkta och kastrerade.

I motion 2004/05: MJ268 (m) yrkande 1 föreslås att förordningen om djurskydd ändras på sådant sätt att begreppet hetsning införs i denna. Vissa ägare till s.k. kamphundar hetsar medvetet sina djur att gå till angrepp mot träd för att på så vis träna dem. Ägarna slår först hunden för att göra den riktigt arg och slår sedan på trädet för att få den att angripa. Ibland böjs stora grenar ned som hunden sedan biter sig fast i. Begreppet hetsning bör införas i förordningen om djurskydd och preciseras till att gälla en person som medvetet agerar i syfte att få ett djur aggressivt. Enligt motionens yrkande 2 bör djurskyddsförordningen ändras så att personer som dömts för att ha plågat djur genom att hetsa dem mot människor eller föremål bör mista rätten att inneha individer av den aktuella djurtypen. Djurens situation bör enligt motion 2004/05: MJ438 (fp) yrkande 3 uppmärksammas i misshandelsrelationer. Att inte ge djuret mat och dryck, att slå eller sparka djuret, att utnyttja djuret sexuellt eller tvinga kvinnan till sexuella handlingar med djuret är exempel på hur våld där djur utnyttjas kan se ut.

I fråga om samhällets skydd för näringsidkare som arbetar med djurhållning anförs i motion 2004/05: MJ513 (m) yrkande 3 att det borde vara oacceptabelt för samhället att enskilda människor attackerar och saboterar en fullt laglig näringsverksamhet. Samhället bör ta ett större ansvar och skydda de näringar och näringsidkare som hotas.

Djurskyddslagen bör enligt motion 2004/05: MJ328 (m) snarast förtydligas. I dag finns 2 000 personer som kallar sig hovslagare i Sverige men bara 800 av dessa har utbildning. För att minimera riskerna för skadlig hovvård finns numera en bestämmelse som har till syfte att hovslagare skall ha rätt utbildning. Trots detta kan vem som helst få kalla sig hovslagare. Detta har lett till flera svåra fall av djurplågeri.

Levande djur bör enligt motion 2004/05: MJ349 (v) yrkande 1 undantas i EU:s lagstiftning från principen om varors fria rörlighet. En grundläggande målsättning i den svenska djurrättspolitikerna bör vara att minimera transporter av djur.

Utskottets överväganden

Sällskapsdjur m.m.

Utskottet har inhämtat från Jordbruksdepartementet att med betänkandet Hund i rätta händer – om hundägarens ansvar (SOU 2003:46) som grund gör Jordbruksdepartementet en översyn av lagen (1943:459) om tillsyn över hundar och katter. Departementet avser att överlämna en proposition med

förslag till ändringar i lagen under våren 2005. Vid remissbehandlingen av ovan nämnda betänkande framförde många remissinstanser en önskan om en översyn av lagen även med avseende på katter. En sådan översyn påbörjades inom Jordbruksdepartementet, men det visade sig att ytterligare kunskap krävs om problemens karaktär. Utskottet har erfårit att arbetet i den delen kommer att ta längre tid och kan beräknas pågå under år 2005. Genom beslut den 3 mars 2005 gav regeringen Djurskyddsmyndigheten i uppdrag att se över efterlevnaden av lagen om märkning och registrering av hundar och vid behov ge förslag på hur efterlevnaden kan förbättras. Djurskyddsmyndigheten skall också undersöka hur många katter som märks med bestående märkning utan att registreras i Svenska Kennelklubbens frivilliga kattägarregister. Uppdraget skall redovisas senast den 1 juli 2005. Utskottet föreslår att motionerna 2004/05:MJ350 (v) yrkandena 2 och 3, 2004/05:MJ455 (fp) yrkandena 1 och 2 och 2004/05:MJ516 (fp) lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår.

När det gäller frågan om åldersgräns för innehav av djur konstaterar utskottet att enligt 3 kap. i Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby (DFS 2004:16) skall den som yrkesmässigt säljer ett sällskapsdjur skall vid överlåtelsen lämna ett faktablad med skriftlig information om djuret och dess skötsel till mottagaren av djuret. Utskottet konstaterar vidare att barn enligt 9 kap. 1 § föräldrabalken inte får råda över sin egendom eller åta sig förbindelser. För barn som står under vårdnad av bägge föräldrarna är föräldrarna enligt 10 kap. 2 § föräldrabalken gemensamt förmyndare. En underårig är alltså som regel inte behörig att ingå avtal om förvärv av husdjur mot vederlag. Får en underårig förmyndarens tillåtelse kan han i kraft av ett sådant bemyndigande råda över egendom och göra bindande utfästelser (9 kap. 6 § föräldrabalken). Detta bemyndigande behöver inte avse varje enskild rättshandling, utan kan ha mera generell karaktär. Bemyndigandet kan också framgå av omständigheterna. Får ett barn gå in i en affär med en summa av några kronor anses affärsinnehavaren få räkna med att barnet har lov att köpa för summan. Har en omyndig utan erforderligt samtycke ingått ett avtal blir det bindande om det godkänns av förmyndare eller blir behörigen fullgjort av den omyndige. Så länge ett sådant godkännande eller behörigt fullgörande ännu inte skett, kan medkontrahenten enligt huvudregeln frånträda avtalet, dvs. inte heller han är då bunden av avtalet. Visste han att avtalet slöts med en omyndig och hade han inte anledning att tro att denne ändå var behörig, måste han enligt 9 kap. 6 § föräldrabalken stå fast vid avtalet så lång tid som kan beräknas åtgå för att inhämta förmyndarens godkännande. Utskottet anser att motion 2004/05:MJ455 (fp) yrkande 3 med det anförda i allt väsentligt är tillgodosedd. Motionen bör lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller djur i misshandelssituationer och sådan hetsning av hundar som redovisas i motionerna 2004/05:MJ268 (m) yrkandena 1 och 2 och 2004/05:MJ438 (fp) yrkande 3 vill utskottet peka på att enligt 2 § djur-

skyddslagen skall djur behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på annat sätt, otillbörligen utsätter djur för lidande, enligt 16 kap. 13 § brottsbalken dömas för djurplågeri till böter eller fängelse i högst två år. I 36 § djurskyddslagen (1988:534) föreskrivs att den som bryter mot vissa bestämmelser i lagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av denna skall dömas till böter eller fängelse i högst två år. Enligt 29 § djurskyddslagen kan länsstyrelsen meddela förbud att ha hand om djur för den som allvarligt försummat tillsynen eller vården av ett djur eller misshandlat djur. Är det ägaren av djuret kan länsstyrelsen också ålägga honom eller henne att göra sig av med djuret och förbjuda honom eller henne att skaffa nya djur. Förbudet kan avse viss tid eller gälla tills vidare.

Enligt Djurskyddsmyndighetens regleringsbrev för år 2005 skall myndigheten efter samråd med tillsynsmyndigheter på djurskyddsområdet, Sveriges lantbruksuniversitet och berörda organisationer utreda i vilken omfattning människor använder djur i sexuella sammanhang i Sverige. Kartläggningen skall bl.a. ge information om problemets omfattning och utveckling, karaktären av handlingarna, utsatta djurslag, om djuren kan anses ha utsatts för lidande och om handlingarna lett till vårdbehov eller till juridiska åtgärder. Djurskyddsmyndigheten bör som jämförelse inhämta och utvärdera uppgifter från andra länder i den mån sådana uppgifter finns tillgängliga. Uppdraget skall redovisas senast den 30 april 2005.

Justitieministern anförde den 6 februari 2004 i svar på interpellation 2003/04:252 om sexuellt utnyttjande av djur att vi redan har en särskild straffbestämmelse i brottsbalken som skyddar djur. Dessutom finns det bestämmelser i djurskyddslagen om hur man skall behandla djur. Utgångspunkten där är också att djur skall skyddas mot onödigt lidande. Med lidande avses både fysiskt och psykiskt lidande. Den som bryter mot bestämmelserna i djurskyddslagen kan dömas till straff och också förbjudas att ha hand om djur. Djur som far illa kan dessutom omhändertas. När det gäller de brottsbekämpande myndigheternas handläggning av brott mot djurskyddslagstiftningen skall dessa brott naturligtvis utredas och lagföras på samma sätt som andra brott. Polisen arbetar fortlöpande med att stärka och effektivisera sin verksamhet när det gäller att bekämpa alla typer av brott. Utskottet föreslår att motionerna 2004/05: MJ268 (m) yrkandena 1 och 2 och 2004/05: MJ438 (fp) yrkande 3 avstyrks med den redovisning som nu lämnats.

Arbete med djurhållning m.m.

När det gäller samhällets skydd för näringsidkare som arbetar med djurhållning vill utskottet redovisa följande. Pälsdjurnäringsutredningen presenterade i oktober 2003 sitt betänkande Djurens välfärd och pälsdjurnärings (SOU 2003:86). Utskottet har tidigare redovisat (bet. 2003/04: MJU14 s. 48) att Pälsdjurnäringsutredningens betänkande har remissbehandlats och att det för närvarande bereds i Regeringskansliet.

I svar på fråga 2002/03:188 om den organiserade pälshandeln anfördes att uppfödning av pälsdjur och handel med pälsar är tillåten i Sverige. Det innebär att den som driver en sådan rörelse har rätt att göra det utan att bli hotad och trakasserad. Utredning av brott av det slag som refereras i frågan skall hanteras enligt gängse rutiner av den lokala polismyndigheten. Även i interpellation 2003/04:85 om hot och trakasserier av företagare inom djurnäringen och i interpellation 2003/04:86 om åtgärder mot terror riktade mot demokrati och näringsfrihet anfördes att vi aldrig får acceptera att lagliga verksamheter saboteras. Samtidigt är och förblir det en uppgift för polisen att utifrån de mål och ramar som statsmakten satt upp bekämpa den brottslighet som förekommer i landet. Detta inkluderar brott som riktar sig mot olika former av djurhållning. Justitieministern anförde den 25 februari 2005 i svar på fråga 2004/05:1011 om djurrättsaktivisters hot och attentat att det är helt oacceptabelt att människor som bedriver en fullt laglig verksamhet som päls- eller köttproduktion hotas, trakasseras och får sina anläggningar saboterade. Samhället måste med kraft bekämpa sådan brottslighet. Attentat av det här slaget riskerar också att undergräva det arbete som bedrivs av de seriösa organisationer som på demokratisk väg, genom bl.a. opinionsbildning, försöker påverka samhällets inställning i djuretiska frågor. Utredning av dessa brott skall hanteras enligt gängse rutiner av den lokala polismyndigheten. Polismyndigheterna kan i det arbetet få stöd från både Rikskriminalpolisen och Säkerhetspolisen när det gäller exempelvis analyser och bearbetning av underrättelser. Utskottet föreslår att motion 2004/05:MJ513 (m) yrkande 3 lämnas utan vidare åtgärd med vad som anförts.

Utskottet har ingen annan uppfattning än den som framförs i motion 2004/05:MJ328 (m) om att det är angeläget att hovslagare har erforderlig utbildning. Riksdagen har tidigare uttalat (bet. 2003/04:MJU15) att det länge har rått brist på välutbildade hovslagare, vilket har medfört risk för djurskyddsproblem. För att avhjälpa denna brist krävs en ökning av antalet utbildningsplatser. Utskottet välkomnar därför att regeringen i enlighet med den hästpolitiska utredningens förslag och remissinstansernas synpunkter ålagt Sveriges lantbruksuniversitet att inom ramen för sitt anslag bekosta minst 35 utbildningsplatser per år.

Enligt förordningen (1993:1486) om godkännande av hovslagare kan hovslagare fr.o.m. den 1 december 2003 hos Djurskyddsmyndigheten (tidigare hos Statens jordbruksverk) ansöka om att bli certifierad hovslagare. För att bli certifierad krävs att man har den utbildning eller kunskap som Djurskyddsmyndigheten kräver enligt Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:26) om godkännande av hovslagare.

Genom beslut den 18 september 2003 uppdrog regeringen åt en särskild utredare att göra en översyn av behörighets- och ansvarsfrågor inom djursjukvården (dir. 2003:90). Utredaren har enligt direktiven i uppdrag bl.a. att undersöka om den nuvarande regleringen när det gäller godkännande av hovslagare är ändamålsenlig eller om de bör ändras med hänsyn till vad

utredaren föreslår för andra yrkesgrupper. Utredaren skall redovisa sitt uppdrag senast den 1 juni 2005. Utskottet föreslår att motionen lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av det utredningsarbete som pågår.

EU:s djurskyddsbestämmelser

Efter beslut i ministerrådet i december 2004 antogs en ny förordning om skydd av djur under transporter, rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97. Förordningens bestämmelser om transporttider och utrymmeskrav på transportfordon är inte ändrade i förhållande till de direktiv som förordningen skall ersätta. Det som är nytt i förordningen är bl.a. skärpta bestämmelser om tillsyn, utbildningskrav för chaufförer och djurskötare, regler för hantering av djur på djurmarknader, skärpta krav avseende transportfordon för långa transporter, krav på satellitnavigeringssystem på fordon för långa transporter, krav att hästar transporteras i enskilda bås, förbud mot långa transporter av hästar som inte är vana att hanteras. Kommissionens ursprungliga förslag från år 2003 innehöll utöver det som räknas upp ovan även ändrade regler om transporttider och utrymmeskrav. Jordbruksministrarna kunde dock inte enas om dessa och kunde inte heller enas om kompromissförslag som presenterades under våren 2004 av det irländska ordförandeskapet. I den nya förordningen har en översynsklausul införts (artikel 32) om att EG-kommissionen inom 4 år från det att förordningen börjar tillämpas skall lägga fram en rapport, vid behov åtföljd av lämpliga förslag rörande transporttider och utrymmeskrav.

Utskottet förutsätter att regeringen även i det fortsatta arbetet med djurtransportfrågor inom EU framhåller vikten av ett gott djurskydd vid transporter av levande djur. Den inom EU grundläggande principen om fri rörlighet för varor och tjänster har lett till att djurtransportområdet är i det närmaste totalt harmoniserat (jfr bet. 2003/04:MJU14). Detta innebär i stor utsträckning att i stort sett samma regler gäller i alla medlemsländer och att det inte är möjligt för Sverige att ha nationella bestämmelser om skydd av djur under transport som avviker från EG-reglerna. Bestämmelserna gäller inom hela unionen, och Sverige kan inte förhindra utförsel av djur till andra medlemsstater. Under många år har det emellertid med jämna mellanrum uppdragats stora problem med djurtransporter på EU-nivå. Sverige har agerat starkt pådrivande för att förändringar skall komma till stånd. Detta gäller dels att reglerna måste skärpas, dels att medlemsstaterna måste förbättra sin tillsyn så att de regler som finns verkligen efterlevs. Utskottet föreslår att motion 2004/05: MJ349 (v) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på fortsatt arbete med dessa frågor.

Djurhållning och djurskötsel

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motioner om djur i fångenskap (mp), burhöns (fp, kd, c), lösdrift för lantbrukets djur (v), om avlivning av djur (s, m) och jakt- och fångstmetoder (v).

Jämför reservationerna 57 (mp), 58 (mp), 59 (v, mp) och 60 (v, mp).

Motionerna

I motion 2004/05:MJ323 (mp) anförs att djurskyddslagens krav på att djur i fångenskap skall ges möjlighet att bete sig naturligt gäller även för djuren under den tid då de vistas i zoobutiker. Många zoobutiker har i dag inredda djurrum där olika arter hålls tätt intill varandra. Ett förbud föreslås mot att hålla fåglar i burar som inte ger djuren möjlighet att leva på ett naturligt sätt.

Tre motioner tar upp frågan om burhöns. I motion 2004/05:MJ214 (c) yrkas tillkännagivande om att förbjuda försäljning av ägg som producerats i burar som är förbjudna i Sverige. Enligt motion 2004/05:MJ394 (fp) bör burhållning av hönor för äggproduktion förbjudas, och enligt motion 2004/05:MJ506 (kd) yrkande 6 bör riksdagen begära att regeringen lägger fram förslag till en avgift för äggproducenter som håller sina höns i oinredda burar. För att de äggproducenter som ställt om till inredda burar inte skall konkurreras ut föreslår Kristdemokraterna att en avgift införs för de producenter som inte bytt ut sina burar. Sådana avgifter skulle neutralisera skillnaderna i kostnadsläge mellan producenterna.

Enligt motion 2004/05:MJ350 (v) yrkande 7 bör lagstiftningen ställa krav på att lantbrukets djur skall hållas i lösdrift. Vänsterpartiet anser att kraven bör höjas för hur djuren skall hållas. I dagens lantbruk, där stora besättningar snarare är regel än undantag, tillbringar lantbrukets djur en stor del av tiden uppstallade i ladugårdar och stall. Den fysiska kontakten med levande varelser, som andra djur och framför allt människor, minskar då tekniken har tagit över alltmer. Möjligheten att röra sig mer fritt, även inomhus, ser vi som nästa steg för ett bättre djurskydd.

Frågor om avlivning av djur tas upp i två motioner. I fråga om permanent avlivningsmetod för uttjänta värphöns på Gotland anförs i motion 2004/05:MJ447 (s) att varje år avlivas ca 200 000 uttjänta värphöns på Gotland. För närvarande sker avlivningen med gas (CO₂). Avlivningarna är fördelade på många olika tillfällen, och för varje tillfälle måste dispens sökas från Djurskyddsmyndigheten. Ett alternativ är transport till slakterier på fastlandet, men eftersom transporttiden blir lång krävs dispens från transportkungörelsen. Det har också visat sig svårt att kontrollera temperaturen vid transporten, särskilt under sommaren, med följd att det varje år dör tusentals höns under transporten. I detta alternativ krävs att hönsen fångas

i stallet och förs därifrån levande. Infångandet utgör en mycket stor stress på hönsen och ett omfattande arbetsmiljöproblem för dem som sköter arbetet. Ur djurskyddshänseende och av arbetsmiljöskäl är det bästa alternativet att permanenta avlivning med gas. Det är enligt motion 2004/05:MJ248 (m) inte acceptabelt att djur avlivas för nöjesändamål. Jordbruksverket utarbetade för några år sedan detaljregler för användning av djur för nöjesändamål. Detaljreglerna utarbetades i nära samarbete med verkets djurskyddsråd. Enligt vad motionären erfar ville djurskyddsrådet att detaljreglerna skulle innehålla en bestämmelse om att djur inte får avlivas för nöjesändamål. Någon sådan regel medgavs dock inte med anledning av att djurskyddslagen inte innehöll någon möjlighet för verket att införa sådan reglering.

Enligt motion 2004/05:MJ350 (v) yrkande 11 bör de i dag tillåtna jakt- och fångstmetoderna ses över med syfte att förändra eller förbjuda de metoder som orsakar djur onödigt lidande. Den grupp som genomför översynen bör innehålla representanter för bl.a. jägare, myndighet och djurskydd.

Utskottets ställningstagande

Djur i fångenskap

Av 4 § djurskyddslagen framgår att djur skall hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. Djurskyddsmyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning.

Genom en ändring av 16 § djurskyddslagen krävs från den 1 januari 2004 tillstånd från kommunen för den som håller, föder upp, upplåter, säljer eller tar emot sällskapsdjur för förvaring eller utfodring. Detta innebär att bl.a. zoobutiker skall ha tillstånd för verksamheten enligt 16 § djurskyddslagen. Tillstånd prövas av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Vid tillståndsprövningen skall särskild hänsyn tas till att den sökande kan anses lämplig att bedriva verksamheten och att de anläggningar i vilka verksamheten skall bedrivas är lämpliga från djurskyddssynpunkt. Djurskyddsmyndigheten har meddelat föreskrifter och allmänna råd (DFS 2004:16) om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby om kravet på tillstånd enligt 16 § djurskyddslagen (DFS 2004:5). Av gällande föreskrifter och allmänna råd om hållande m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby framgår när det gäller hållande av djur i zoobutiker att lokaler och utrustning skall vara anpassade till de aktuella djurslagen. Vidare skall förvaringsutrymmen vara utformade och placerade så att djuren inte störs i onödan av andra djur eller av människor. Fågelburar skall vara placerade så att deras högsta punkt med full yta är minst 150 cm över golvet, och det finns bestämmelser om utrymmeskrav för olika arter av burfåglar.

I föreskrifterna finns dessutom bestämmelser om utbildningskrav för den som driver handel med sällskapsdjur och om skyldighet för den som säljer sällskapsdjur att lämna information om djurets skötsel. Enligt bestämmelserna skall ett förvaringsutrymme för sällskapsdjur vara tillräckligt stort för att möjliggöra de rörelser och den motion som varje djur behöver. Det skall också innehålla en inredning som aktiverar djuret och medger de klättermöjligheter, gräv- och vilomöjligheter, gömställen, bad-, sim- eller dykmöjligheter som varje djurart behöver för att kunna utöva sitt naturliga beteende. Om ett djur har särskilda krav på klimat, som temperatur och luftfuktighet, skall detta tillgodoses. Djur som har behov av att vara tillsammans med andra djur skall hållas och skötas på ett sätt som tillgodoser dessa behov. Förvaringsutrymmen skall vara placerade så att djuren inte störs i onödan av andra djur eller av människor. Minst en sida i ett förvaringsutrymme skall vara skyddad mot insyn. Andra exempel på speciella regler är att det skall finnas speciella platser för rengöring av t.ex. burar. Motion 2004/05:MJ323 (mp) bör lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte tillgodosetts med vad som anförts.

Höns

Den 11 februari 2004 anförde jordbruksministern i svar på fråga 2003/04:707 om den svenska äggnäringen att enligt 9 § djurskyddsförordningen får höns för äggproduktion inte hållas i andra inhysningssystem än sådana som uppfyller hönsens behov av rede, sittpinne och sandbad. Det fanns tidigare en möjlighet att ansöka om dispens från detta krav. Ett flertal äggproducenter överklagade Statens jordbruksverks beslut att avslå ansökningar om dispens. Länsrätten i Jönköpings län upphävde genom domar hösten 2002 samtliga Jordbruksverkets avslagsbeslut i den del de gick producenterna emot. Länsrätten motiverade domarna med att 9 § djurskyddsförordningen och verkets dispensföreskrifter inte fick tillämpas mot enskild då de inte hade anmälts i enlighet med EG:s bestämmelser. Sedan länsrättens domar meddelades har emellertid 9 § i djurskyddsförordningen ändrats och genomgått det nyss nämnda anmälningsförfarandet. Bestämmelsen trädde i kraft den 15 april 2003. Ett antal producenter har polisanmälts med påstående om att de hållit värphöns i burar utan rede, sittpinne och sandbad. Från och med den 1 januari 2004 är det Djurskyddsmyndigheten som är central tillsynsmyndighet och som skall se till att djurskyddslagstiftningen följs. På lokal nivå är det kommunernas ansvar att sköta djurskyddstillsynen. Kommunerna har möjlighet att meddela de förelägganden och förbud som behövs för att bestämmelserna i 9 § djurskyddsförordningen skall efterlevas. Om någon inte följer ett sådant beslut skall länsstyrelsen meddela djurförbud. Avslutningsvis anförde jordbruksministern att det finns tillräckliga bestämmelser för att tillsynsmyndigheterna skall kunna se till att förbudet mot att hålla höns i traditionella burar efterlevs och det finns heller inga oklarheter i lagstiftningen.

Det framgår av 2005 års regleringsbrev att Djurskyddsmyndigheten en gång i kvartalet skall avrapportera efterlevnaden av förbudet mot hållande av värphöns i oinredda burar. Utskottet har inhämtat att Djurskyddsmyndigheten har tagit kontakt med kommuner i denna fråga för att de lättare skall kunna agera. Utskottet föreslår att motionerna 2004/05: MJ214 (c), 2004/05: MJ394 (fp) och 2004/05: MJ506 (kd) yrkande 6 avstyrks med det anförda.

Nötkreatur

Enligt djurskyddslagen skall djur behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Djur får enligt 6 § djurskyddslagen inte hållas bundna på ett för djuren plågsamt sätt eller så att de inte kan få behövlig rörelsefrihet eller vila eller tillräckligt skydd mot väder och vind, och enligt 18 § djurskyddsförordningen får Djurskyddsmyndigheten meddela föreskrifter om hur djur får hållas bundna. Hästar, nötkreatur och getter får hållas bundna under den tid av dygnet eller året då de vistas inomhus. För att nötkreatur inte skall behöva stå inne året om finns bestämmelser om betesgång eller annan utevistelse i djurskyddsförordningen (1988:539). Där anges bl.a. att nötkreatur som hålls för mjölkproduktion och som är äldre än sex månader sommartid skall hållas på bete. Enligt Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:17) och allmänna råd om djurhållning inom lantbruket bör nötkreatur hållas lösgående och bör då vara avhornade. Utskottet föreslår att motion 2004/05: MJ350 (v) yrkande 7 med det anförda lämnas utan vidare åtgärd.

Avlivning av djur

När det gäller frågan om avlivning av värphöns har utskottet inhämtat från Djurskyddsmyndigheten att det saknas kunskap om djurskyddsaspekterna vid avlivning med koldioxid. Djurskyddsmyndigheten har därför för år 2005 beviljat medel till ett forskningsprojekt på området. Utskottet har inhämtat från Jordbruksdepartementet att i Norrland används med goda resultat en typ av avlivningscontainer med el i vattenbad för avlivning av uttjänta värphöns. Utskottet föreslår att motion 2004/05: MJ447 (s) därmed lämnas utan vidare åtgärd.

Enligt 13 § djurskyddslagen (1988:534) skall djur skonas från onödigt obehag och lidande när de förs till slakt och när de slaktas. I övrigt ankommer det på regeringen eller Djurskyddsmyndigheten att meddela närmare föreskrifter om slakt och om avlivning av djur. I frågan om avlivning av djur för nöjesändamål vill utskottet hänvisa till Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om användning av djur vid t.ex. filminspelningar (DFS 2004:21). I dessa föreskrifter anförs bl.a. att djur inte får avlivas utan veterinär medverkan. Det centrala för djurskyddslagstiftningen är att skydda djur från onödigt lidande och sjukdom. Djurskyddslagstiftningen reglerar således inte för vilka ändamål djur får slaktas eller avlivas. Bestämmelser om slakt och avlivning finns i Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (DFS 2004:12) om hanteringen av vissa djurarter vid slakt eller

annan avlivning och i (DFS 2004:7) om avlivning av hundar, katter och vissa pälsdjur. Motion 2004/05:MJ248 (m) bör härmed lämnas utan vidare åtgärd.

Fångstmetoder

Jakt skall enligt 27 § jaktlagen (1987:259) bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande. Naturvårdsverket har med stöd av 15 § jaktförordningen meddelat föreskrifter om jaktmedel. För att få använda jaktvapen krävs enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 1999:9) jägarexamen. Naturvårdsverket godkänner enligt 10 § jaktförordningen (1987:905) i samråd med Djurskyddsmyndigheten vilka vapen och andra jaktmedel som får användas och för vilket vilt. Fångstredskap får enligt 11 § prövas och godkännas för att få användas.

Utskottet anser i likhet med motionärerna i motion 2004/05:MJ350 (v) yrkande 11 att fångstmetoder som innebär ett stort lidande inte skall vara tillåtna. Utskottet har erfårit att ett avtal om humana fångstmetoder har förhandlats fram mellan EU, USA, Kanada och Ryssland. Avtalet stadgar bl.a. att fångstmetoderna skall vara testade och innebära att djuret omedelbart dör eller att djuret inte erhåller oacceptabla skador vid fångsten. Hittills har EU och Kanada ingått avtalet. Utskottet har också inhämtat att arbete pågår med kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om införande av humana normer för fångstmetoder för vissa djurarter, KOM (2004)532 slutlig. Motionen bör med det anförda lämnas utan vidare åtgärd.

Djurskyddsfrågor som har behandlats tidigare under mandatperioden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker 67 motionsyrkanden (s, m, fp, kd, v, c, mp) om djurskydd. Utskottet avstår från att behandla motionerna i sak med hänvisning till de riktlinjer för förändring av utskottens arbetsformer som riksdagen har ställt sig bakom. Jämför särskilt yttrande (m, fp, kd, c).

Utskottets ställningstagande

I betänkandet behandlar utskottet ett antal motioner rörande djurskydd från allmänna motionstiden 2004. Utskottet har beslutat att dessa motioner skall behandlas på ett förenklat sätt. Bakgrunden till utskottets beslut är följande.

På grundval av Riksdagskommitténs förslag (2000/01:RS1) har riksdagen godkänt vissa riktlinjer för förändringar av utskottens arbetsformer. Enligt dessa har utskotten rekommenderats att planera arbetet för hela valperioden med fördjupning på olika områden under olika år. Detta innebär

på sikt bl.a. en viss förskjutning av utskottsarbetet från beslutsfattande med anledning av propositioner och motioner till att företa utredningar och analyser på eget initiativ. Vidare skall utskotten vid behov kunna förenkla motionsbehandlingen i de fall motionsförslagen avser frågor där beslutanderätten enligt utskottets uppfattning bör ligga kvar hos regeringen, en förvaltningsmyndighet eller hos kommunerna. Detta innebär att motionerna skall kunna avstyrkas utan någon mer ingående beredning i sak. I fråga om motionsförslag som upprepas bör vid förenklad behandling utskottet hänvisa till tidigare ställningstaganden.

Utskottet beslutade den 4 februari 2003 att anta en långtidsplan för utskottets arbete under resterande del av mandatperioden. Planen innebär i princip att varje ämnesområde inom utskottets beredningsområde behandlas minst två gånger under en valperiod. Minst en behandling under det andra, tredje eller fjärde riksmötet bör vara mer ingående och vid behov innehålla inslag av uppföljning, utvärdering och EU-bevakning.

Nedanstående motioner från allmänna motionstiden 2004 utgör i huvudsak upprepningar av tidigare väckta motioner. Motionerna avser vissa djurskyddsfrågor. Dessa frågor behandlades utförligt i betänkandena 2003/04:MJU10 Jordbrukspolitik m.m., 2003/04:MJU3 Naturvård, 2003/04: MJU14 Djurskydd m.m. och 2004/05:MJU2 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.

Med hänvisning till det ovan anförda avstår utskottet från att i sak behandla motionerna 2004/05: MJ206 (s), 2004/05: MJ207 (m, fp, kd, c), 2004/05: MJ223 (v) yrkandena 1–4, 2004/05: MJ235 (s) yrkandena 1 och 2, 2004/05: MJ241 (m), 2004/05: MJ242 (m), 2004/05: MJ244 (m), 2004/05: MJ247 (m) yrkandena 1 och 2 och 2004/05: K305 (mp) yrkande 1, motionerna 2004/05: MJ249 (m), 2004/05: MJ253 (m), 2004/05: MJ257 (s), 2004/05: MJ293 (fp), 2004/05: MJ294 (s), 2004/05: MJ295 (s), 2004/05: MJ301 (s), 2004/05: MJ309 (fp), 2004/05: MJ312 (fp), 2004/05: MJ313 (fp) yrkandena 1 och 2 och 2004/05: MJ314 (fp) yrkande 1, motionerna 2004/05: MJ315 (fp), 2004/05: MJ316 (fp) yrkandena 1–3, 2004/05: MJ322 (mp) yrkande 1, 2004/05: MJ324 (s), 2004/05: MJ340 (kd), 2004/05: MJ349 (v) yrkandena 2 och 3, 2004/05: MJ350 (v) yrkandena 1, 4–6 och 8, 2004/05: MJ351 (c) och 2004/05: MJ360 (mp), motionerna 2004/05: MJ375 (fp), 2004/05: MJ385 (mp), 2004/05: MJ395 (fp) yrkandena 1 och 2, 2004/05: MJ405 (m), 2004/05: MJ436 (mp) yrkandena 1 och 2, 2004/05: MJ438 (fp) yrkande 1, 2004/05: MJ446 (m) och 2004/05: MJ496 (fp) yrkande 2 samt motionerna 2004/05: MJ506 (kd) yrkandena 1, 3–5, 7, 8, 16–18, 2004/05: MJ508 (fp) yrkandena 12, 14 och 16, 2004/05: MJ513 (m) yrkande 4 och 2004/05: MJ539 (s).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. **Djurskyddsmyndigheten, punkt 2 (m, c)**

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om Djurskyddsmyndigheten. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ16 yrkande 4.

Ställningstagande

Antalet olika myndigheter som har ansvar för tillsynen bör minska, och resurserna bör föras över till kommunerna. Djurskyddsmyndigheten är ett exempel på en onödig myndighet som nu bl.a. försöker skapa opinion i djurhållningsfrågor och driva fram hårdare och ibland helt omöjliga och vetenskapligt omotiverade regler utan att invänta politiska beslut och ställningstaganden. Ett exempel var försöket att tvinga fram större minkburar oavsett vad forskningen kommer fram till och vad riksdagen beslutar. Myndigheten bör avvecklas. Detta bör ges regeringen till känna.

2. **Tillsyn enligt djurskyddslagen, punkt 3 (m, c)**

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534) såvitt avser 24 §. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ16 yrkande 3 och avslår proposition 2004/05:72 i denna del.

Ställningstagande

Djurskyddsmyndigheten startade sin verksamhet den 1 januari 2004. Djurskyddsmyndigheten tog över ett antal uppgifter som tidigare sköttes av Jordbruksverket. Vi anser att denna myndighet inte skulle ha inrättats. Myndigheten har en budget för innevarande år som närmar sig 100 miljoner kronor. För djurskyddet och djurtillsynen skulle det vara betydligt bättre om dessa medel i stället kom den direkta tillsynen till del. I propositionen finns förslag att utöka befogenheter och uppgifter för Djurskyddsmyndigheten. Dessa förslag bör inte genomföras. Riksdagen bör därför avslå 24 § i regeringens förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534).

3. Tillsynsmyndigheternas ansvarsfördelning, punkt 4 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om uppföljning. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ18 yrkande 5 och avslår motionerna 2002/03:L319 yrkande 8, 2002/03:MJ221, 2002/03:MJ275 yrkande 2, 2002/03:MJ422 yrkande 10, 2002/03:N340 yrkande 6, 2003/04:MJ389, 2003/04:MJ432 yrkande 15, 2004/05:MJ17 yrkandena 2, 3 och 5 samt 2004/05:MJ506 yrkande 24.

Ställningstagande

Det är viktigt att tillsynsverksamheten fungerar kostnadseffektivt, likvärdigt och väl, och propositionen är ett försök att uppnå detta. Vi är, som framgått i motion 2004/05:MJ18 yrkande 5, skeptiska i fråga om kostnadseffektiviteten kommer att öka. Det är heller inte självklart att tillsynen förbättras som avsett när förslagen konfronteras med verkligheten. Vi är beredda att stödja huvuddragen i propositionen under förutsättning att de endast är temporära. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med en uppföljning redan efter ett par tre år. Uppföljningen bör ske i form av antingen förändrade regler eller konfirmation av de nu föreslagna om de fallit väl ut. Med andra ord krävs en ny proposition för att detta villkor skall uppfyllas. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Tillsynsmyndigheternas ansvarsfördelning, punkt 4 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tillsynsmyndigheternas ansvarsfördelning. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ17 yrkandena 2, 3 och 5 samt avslår motionerna 2002/03:L319 yrkande 8, 2002/03:MJ221, 2002/03:MJ275 yrkande 2, 2002/03:MJ422 yrkande 10, 2002/03:N340 yrkande 6, 2003/04: MJ389, 2003/04: MJ432 yrkande 15, 2004/05: MJ18 yrkande 5 och 2004/05: MJ506 yrkande 24.

Ställningstagande

Det krävs en tillsyn som är effektiv och mer likvärdig i hela landet, som skapar trygghet och förtroende och ger rättvisa villkor för företagen. Livsmedelsverket bör ha det slutgiltiga ansvaret för att det finns en likvärdig tillsyn i hela landet, oberoende av vem som utför kontrollen. Livsmedelsverkets ansvar innebär en kontroll av kontrollanterna och ett ansvar för att de som utför kontrollerna har en adekvat utbildning. Här finns ett ansvar för att utvärdera olika utbildningars relevans.

Folkpartiet anser att det fulla ansvaret på nationell nivå för säker mat – från jord till bord – skall ligga hos en myndighet. Vi anser att Livsmedelsverket bör ges ansvar för hela ledet när det gäller livsmedelssäkerhet, också de delar som t.ex. rör djurfoder som nu ligger på Jordbruksverket. Myndigheten bör arbeta utifrån den övergripande målsättningen om god folkhälsa och trygga konsumenter som kan fatta egna välgrundade beslut. Det betyder strikta egenkontrollprogram och en identisk kontroll över hela landet.

Att samordna systemet är inte detsamma som att alla parter måste eller bör sitta på samma plats. Självklart måste ett samlat kontrollsystem ha en lokal eller regional organisation, då lokal- och personkännedom är viktigt. Folkpartiet anser sålunda att tillsynsmyndigheternas ansvarsfördelning måste vara fullständigt kristallklar. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Djurförbudsregister m.m., punkt 5 (m, fp, kd, c, mp)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Åsa Domeij (mp), Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m), Cecilia Widegren (m) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ett register för djurhållning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05: MJ456 och 2004/05: MJ513 yrkande 2 och avslår motionerna 2004/05: MJ234 och 2004/05: MJ235 yrkande 4.

Ställningstagande

Som framgår av motionerna 2004/05:MJ456 (fp) och 2004/05:MJ513 (m) yrkande 2 uppmärksammades under hösten 2003 ett reportage om utredning av vanvård av djur hos ett antal lantbrukare. Enligt motionärerna redovisades en genomgång av ca 150 förbud för lantbrukare att hålla djur som gällt sedan mitten av 1990-talet. I ungefär hälften av fallen tog det minst fyra år innan lantbrukaren meddelades förbud att hålla djur och i flera fall tog det längre tid. Under utredningstiden hade djur i ett antal fall vanvårdats svårt medan lantbrukarna hade varit aktiva och registrerade i t.ex. nötkreatursregistret. Andra granskande reportage har enligt motionärerna visat hur kriminella djurägare med djurförbud kontinuerligt skaffar sig nya djur genom att flytta till annan ort eller genom att låta en annan familjemedlem stå som ägare till djuren.

Av 29 § djurskyddslagen framgår att länsstyrelsen skall meddela en person som dömts för djurplågeri förbud att ta hand om djur eller en viss sorts djur. Länsstyrelsen skall enligt 31 § samma lag besluta att ett djur skall tas om hand om djuret otillbörligt utsätts för lidande och detta inte rättats till efter tillsägelse av tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsen skall också omhänderta djur som en person har meddelats förbud att hålla. Enligt vår uppfattning finns det således tydliga krav och skyldigheter, men handläggningstid och olika huvudmannaskap kan ibland göra att effekten av gällande bestämmelser inte blir så tydlig.

Det är viktigt att arbetet med dessa frågor kan stärkas även fortsättningsvis. Vi anser därför att ett centralt register över svenska djurhållare med djurförbud bör utarbetas. Ett sådant register skulle enligt vår uppfattning kunna underlätta arbetet för berörda myndigheter och hindra nya fall av vanvård. Detta bör ges regeringen till känna.

6. Förbättrat centralt och regionalt stöd, punkt 6 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förbättrat centralt och regionalt stöd. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ17 yrkande 8 och avslår motionerna 2004/05:MJ19 yrkande 1, 2004/05:MJ235 yrkande 3 och 2004/05:MJ533.

Ställningstagande

Det är angeläget att samtliga djurskyddsinspektörer och livsmedelskontrollanter har adekvat utbildning samt att vidareutbildning ges till samtliga aktörer inom djurskyddsområdet. Regeringen bör mera kraftfullt följa upp

utbildningssituationen. Det bör ställas krav på välutbildade djurinspektörer för att ge legitimitet åt inspektion och avgifter. I dag finns ingen obligatorisk utbildning eller krav på utbildning för kommunens djurskyddsinspektörer. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Förbättrat centralt och regionalt stöd, punkt 6 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förbättrat centralt och regionalt stöd. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ19 yrkande 1 och avslår motionerna 2004/05:MJ17 yrkande 8, 2004/05:MJ235 yrkande 3 och 2004/05:MJ533.

Ställningstagande

De centrala myndigheternas stöd till de lokala myndigheterna bör förbättras, bl.a. genom en webbaserad databas och olika checklistor. Kristdemokraterna vill dock understryka att det centrala stödet måste kombineras med en resurstilldelning till den lokala nivån som står i proportion till dess uppgifter. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Resurser till länsveterinärer, punkt 7 (fp, kd)

av Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om resurser till länsveterinärer. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ506 yrkande 23.

Ställningstagande

Länsstyrelserna har ansvaret för djurskyddet inom länet. De ansvarar för tillsyn av veterinärpraktiker och samordnar smittskyddet i länet. Länsstyrelsen har ansvar för djurskyddsutbildning och för att samordna den kommunala djurskydds- och livsmedelstillsynen. Länsstyrelsen har rätt att utfärda förbud mot att inneha djur och beslutar om omhändertagande, försäljning och avlivning av djur. Länsstyrelsen är vidare överprövningsmyndighet för

djurskyddet och prövar kommunens beslut om det överklagas. Länsstyrelsen förprövar och inspekterar även djuranläggningar. Länsveterinären har det övergripande ansvaret för länsstyrelsens arbete med djurskydd.

Riksrevisionen understryker att länsstyrelsernas resurser inte varit i nivå med de uppgifter som regeringen och Jordbruksverket lagt på dem. Länsveterinärerna menar att länsstyrelserna väljer bort uppgifter inom djurskyddet på grund av bristande resurser. Vi anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om hur tillräckliga resurser till länsveterinärerna kan säkerställas. Detta bör ges regeringen till känna.

9. Den lokala tillsynen, punkt 8 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om den lokala tillsynen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ18 yrkande 1 och avslår motionerna 2004/05:MJ15 yrkande 4 och 2004/05:MJ19 yrkande 3.

Ställningstagande

Statens roll är att skydda allmänheten från risker och djur från vanvård. Kontroller är ett verksamt medel för att upptäcka också omedvetna risker. Tippas balansen så att den offentliga kontrollen blir av sådan omfattning att den upplevs som alltför styrande riskerar man ett minskat engagemang och ansvarstagande hos dem som kontrolleras.

Såväl livsmedelshygien som djurhälsa är generellt sett mycket bra i Sverige. Det betyder dock inte att brister i tillsynen kan negligeras. Den potentiella följderna av t.ex. smittspridning via livsmedel är allvarig. En väl fungerande kontroll är ett bra hjälpmedel för att begränsa denna risk eller i bästa fall eliminera den.

Svensk livsmedelsproduktion sker inte isolerat utan i ett internationellt sammanhang. Svenska administrativa regler medför kostnadsnackdelar gentemot andra länders producenter. En alltför stor, icke motiverad, kontrollverksamhet riskerar att ytterligare öka kostnadsnackdelarna. Det är en utmaning att hitta balanspunkten där kontrollen är fullgod men inte blir en belastning. Detta bör ges regeringen till känna.

10. Den lokala tillsynen, punkt 8 (kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd) och Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om den lokala tillsynen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:MJ15 yrkande 4 och 2004/05:MJ19 yrkande 3 och avslår motion 2004/05:MJ18 yrkande 1.

Ställningstagande

Regeringens förslag lyfter fram Livsmedelsverkets och länsstyrelsernas roll när det gäller stöd och rådgivning till kommunerna i tillsynsverksamheten. Det är angeläget att djurskydd och livsmedelssäkerhet harmoniseras; i dag är de lokala variationerna för stora. Det behövs en balans som medför att föreskrifterna skapar en sådan harmonisering samtidigt som upplägget av det lokala tillsynsarbetet kan anpassas efter lokala förhållanden. För att uppnå önskvärd likformighet behöver tillsynen samordnas centralt.

Stöd i den lokala djurskyddstillsynen i form av centralt framtagen tillsynsmetodik, mallar och checklistor är bra om det sker i nära samverkan och dialog med kommunerna. Kommunernas egna erfarenheter och lösningar bör alltid beaktas. Checklistor och andra stödjande åtgärder får därför inte bli tvingande. Detta bör ges regeringen till känna.

11. Rapporteringsskyldighet, punkt 10 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rapportering av data från lokal till central instans. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ18 yrkande 2 och avslår motionerna 2004/05:MJ17 yrkande 9, 2004/05:MJ19 yrkande 2 och 2004/05:MJ508 yrkande 13.

Ställningstagande

I propositionen föreslås en omfattande rapporteringsverksamhet från de lokala tillsynsnivåerna till de centrala. Visserligen är det värdefullt med en god kunskap om och en bra bild av statusen på de verksamheter som skall kontrolleras. Rapporterna får inte bli ett självändamål utan skall fylla ett

rimligt syfte. De uppgifter som efterfrågas bör sovras. Med detta sagt är det givetvis inte acceptabelt att kommuner slarvar med att lämna efterfrågade uppgifter. Detta bör ges regeringen till känna.

12. Rapporteringsskyldighet, punkt 10 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rapporteringsskyldighet. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:MJ17 yrkande 9 och 2004/05:MJ508 yrkande 13 och avslår motionerna 2004/05:MJ18 yrkande 2 och 2004/05:MJ19 yrkande 2.

Ställningstagande

Som anges i propositionen är det viktigt att den lokala nivån ger de centrala myndigheter som har huvudansvaret för djurskyddstillsynen respektive livsmedelstillsynen adekvat information. Det bör dock påpekas att de centrala myndigheterna bör underlätta denna hantering genom att ge tydliga anvisningar om vilka uppgifter som skall inrapporteras samt att underlag tas fram för denna rapportering. Vidare bör en återkoppling ske så att insamlad information i bearbetad form återförs till fältet.

Det är angeläget att samverkan mellan olika parter, myndigheter och kommuner gentemot EU utvecklas för att säkerställa ett gott djurskydd. Det finns fortfarande problem, främst beträffande avrapporteringar till EU. Regeringen bör snarast ta ansvar för att hindren för avrapportering till EU undanröjs samt att återkopplingen från EU förbättras. Detta bör ges regeringen till känna.

13. Rapporteringsskyldighet, punkt 10 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om mindre detaljreglerad rapporteringsskyldighet. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ19 yrkande 2 och avslår motionerna 2004/05:MJ17 yrkande 9, 2004/05:MJ18 yrkande 2 och 2004/05:MJ508 yrkande 13.

Ställningstagande

Sverige bör följa EU:s bestämmelser samtidigt som regeringen och de centrala myndigheterna bör undvika att detaljreglera de lokala myndigheternas arbete utöver vad som krävs av gemensamma EU-regler. En lagreglering av myndigheters rapporteringsskyldighet bör därför åtföljas av ett tillkännagivande om att kraven på lokala och regionala myndigheters rapportering bör bli mindre detaljreglerade. Detta bör ges regeringen till känna.

14. Ett europeiskt regelverk för tillsyn, punkt 11 (m, kd, c)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sven Gunnar Persson (kd), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ett europeiskt regelverk. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:MJ16 yrkande 1 och 2004/05:MJ19 yrkande 4 och avslår motion 2004/05:MJ17 yrkande 4.

Ställningstagande

I propositionen föreslås bl.a. att möjligheten att samverka över kommungränserna skall öka. Detta är bra och kommer att förbättra och effektivisera tillsynen. Det är också viktigt att regelverken för djurhållning är stabila och att de i möjligaste mån inte avviker från dem som finns i övriga EU.

Likvärdiga villkor behövs inte bara inom landet, utan de måste även stämma överens med övriga EU-länders tillsyn. Tillsynen bör också vara likvärdig inom EU så att tillsynen inte leder till snedvridande konkurrens mellan medlemsstaterna. Detta bör ges regeringen till känna.

15. Ett europeiskt regelverk för tillsyn, punkt 11 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ett europeiskt regelverk. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ17 yrkande 4 och avslår motionerna 2004/05:MJ16 yrkande 1 och 2004/05:MJ19 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att det är angeläget att EU:s nya tillsynsdirektiv efterlevs. Det är nödvändigt att tillse att kommunala och landstingskommunala anläggningar följer Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 882/2004. Dessa anläggningar står för produktion och distribution av mat till bl.a. barn, gamla och sjuka. Detta bör ges regeringen till känna.

16. Information om tillsynsresultat, punkt 12 (m, fp)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lennart Fremling (fp), Bengt-Anders Johansson (m), Cecilia Widegren (m) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om information om tillsynsresultat. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04: MJ428 och 2004/05: MJ17 yrkande 11 och avslår motion 2003/04: MJ432 yrkande 16.

Ställningstagande

Restauranggäster har små möjligheter att på ett enkelt sätt få information om hur den restaurang man tänkt besöka sköter sin livsmedelshygien. Ett bra sätt att öka medvetenheten hos både restauranggäster och restauranger är att på lämpligt sätt anslå de senaste resultaten från livsmedelstillsynen på väl synlig plats i restaurangen. I Danmark infördes ett system för cirka ett år sedan som uppskattas av seriösa restauranger och medvetna restauranggäster. Vi borde i Sverige pröva att göra något liknande.

Det finns tidigare förslag att man borde använda det danska s.k. smiley-systemet för märkning av inspekterade företag. Vi hoppas att regeringen agerar så att vi snart får se den märkningen realiseras i hela landet. Det är dock viktigt att bedömningen är likvärdig över landet samt att en nyinspektion görs inom tre till fem arbetsdagar om företaget fått en negativ symbol.

En annan viktig del av öppenheten är att inspektionsprotokollen bör vara lätt tillgängliga för allmänheten. Livsmedelsverket har föreslagit att man skall få möjlighet att lägga ut inspektionsprotokoll på Internet. Protokollen är redan offentliga, men på grund av personuppgiftslagen endast i pappersform och inte elektroniskt. Vi anser att regeringen bör säkerställa denna möjlighet. Detta är en viktig del av utvecklandet av den s.k. 24-timmarsmyndigheten. Utbyggnad av webbaserat stöd till de inspektörer som arbetar ute i kommunerna är viktigt. Detta bör ges regeringen till känna.

17. Samrådsgrupper m.m., punkt 13 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om samrådsgrupper. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ17 yrkande 7.

Ställningstagande

Effektivitet, noggrannhet och transparens bör råda för tillsynen på djurskydds- och livsmedelssidorna. Ofta kan samrådsgrupper vara ett bra verktyg för att se helheten och söka effektiva samverkanslösningar. Vi anser det dock inte vara ett politiskt beslut att styra över hur myndigheterna lägger upp sin verksamhet för att erhålla en fullgod djurskydds- och livsmedelstillsyn. Samrådsgrupper kan naturligtvis vara bra, men det bör vara upp till varje myndighet att överväga vilka system som är mest effektiva. Det finns risk för att i och för sig lovvärda initiativ leder till en överbyråkratisering och att myndigheten får mindre tid till sin huvuduppgift. Detta bör ges regeringen till känna.

18. Föreläggande, punkt 14 (c)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om föreläggande. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:72 i denna del och motion 2004/05:MJ15 yrkande 6.

Ställningstagande

Regeringen föreslår att Livsmedelsverket respektive länsstyrelsen ges möjlighet att förelägga en kommun att avhjälpa bristfällig tillsyn. Förslaget ger de centrala myndigheterna möjlighet att agera. Att både ge de centrala tillsynsmyndigheterna möjlighet att ta över tillsynsansvaret och att förelägga är som att ha både hängslen och livrem. Regeringen bör enligt min uppfattning återkomma med en uppföljning av vilka effekter förelägganden ger i praktiken. Först därefter kan eventuella andra åtgärder för att motverka brister i tillsynen, som inte inskränker det kommunala självstyret, utredas. Detta bör ges regeringen till känna.

19. Frivillig överflyttning av tillsynsansvar, punkt 15 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om överflyttning av tillsynsansvaret för små kommuner och icke stationär verksamhet. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:72 i denna del och motion 2004/05:MJ17 yrkandena 6 och 10 samt avslår motionerna 2004/05:MJ15 yrkande 5 och 2004/05:MJ243.

Ställningstagande

Den utökade möjligheten till interkommunal samverkan är välkommen. Framför allt för småkommuner kan det vara svårt att upprätthålla tillräcklig kompetens inom området. Möjligheten som denna proposition ger till interkommunal samverkan underlättar kommunernas faktiska möjligheter att genomföra en högkvalitativ inspektionsverksamhet. Det är dock möjligt att detta inte är tillräckligt utan att det kan finnas ett antal fall där mindre kommuner trots detta inte har möjlighet att genomföra en verksamhet på en rimlig nivå. Man bör då ha möjlighet att flytta över tillsynsverksamheten till en högre nivå. Vi anser att denna möjlighet skall göras än tydligare i det stycke som handlar om tillsynsansvaret. Här hänvisas till att tillsynsansvaret kan flyttas över till högre instans om verksamheten har stor omfattning, är komplicerad eller om det finns andra särskilda skäl. Vi anser att det är viktigt att klargöra att ett sådant skäl kan vara problemet för små kommuner att upprätthålla tillräcklig kompetens inom tillsynsområdet.

Vi vill samtidigt lyfta fram problemet med icke-stationära verksamheter, såsom djurhållning vid cirkusar. Vi anser att det bör vara länsstyrelsen som har ansvaret för tillsynen av sådan verksamhet och inte kommunerna. Detta bör ges regeringen till känna.

20. Frivillig överflyttning av tillsynsansvar, punkt 15 (c)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till

1. lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511) såvitt avser 24 b §,

2. lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534) såvitt avser 24 b §. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ15 yrkande 5 och avslår proposition 2004/05:72 i denna del och motionerna 2004/05:MJ17 yrkandena 6 och 10 samt 2004/05:MJ243.

Ställningstagande

Regeringen föreslår att Livsmedelsverket respektive länsstyrelserna skall kunna ta över det kommunala tillsynsansvaret bl.a. om det finns särskilda skäl. Förslaget går enligt min uppfattning för långt och innebär en inskränkning av det kommunala självstyret. Centerpartiet motsätter sig denna inskränkning i det kommunala självstyret. Riksdagen bör därför avslå 24 b § i regeringens förslag om ändring i livsmedelslagen (1971:511) och 24 b § i regeringens förslag till ändring i djurskyddslagen (1988:534).

21. Finansiering av tillsyn m.m., punkt 18 (m, kd)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sven Gunnar Persson (kd), Bengt-Anders Johansson (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om finansiering av tillsyn. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:MJ18 yrkande 3, 2004/05:MJ19 yrkandena 5–7 och 2004/05:MJ513 yrkande 5.

Ställningstagande

En målsättning bör vara att myndighetsutövning i princip skall vara skattefinansierad. Vi anser att den principiellt riktiga fördelningen av kostnaderna är att myndighetsutövning skall bekostas av allmänna medel. Däremot är det rimligt att kontroller föranledda av brister betalas av den felande.

Vi föreslår därför att endast förnyade inspektioner till följd av avvikelser från regelverket skall avgiftsbeläggas. Inspektioner som inte föranleds av anmärkningar bör inte avgiftsbeläggas, eftersom detta innebär att man straffar ett kollektiv där de flesta är skötsamma.

Avgifterna för de förnyade inspektionerna bör fastställas på central nivå och bör inte överstiga kommunernas självkostnader för desamma.

Vi delar inte regeringens bedömning att avgifterna bör ökas. Kostnaden för livsmedelstillsyn och djurskydd skall inte vältras över på producenten och därmed på konsumenten. I stället bör vi betala detta via skattsedeln. Staten bör följa finansieringsprincipen. Kommunerna bör därför kompenseras ekonomiskt för sina ökade kostnader.

Därtill vill vi framhålla att ambitionen för djurskyddet måste stå i proportion till de resurser som anvisas. Revisorernas påpekande att avgifterna, i vissa kommuner, inte står i proportion till verksamheten innebär de facto att djurägare genom avgiftssystemet betalar till kommunens övriga verksamhet – en form av extra kommunal utdebitering för vissa grupper således. Åläggs kommunerna att utöka verksamheten för djurskydd bör finansieringsprincipen råda. Detta bör ges regeringen till känna.

22. Tillsynsavgifter, punkt 19 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om likvärdiga avgifter och kostnaderna för myndighetsutövning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:MJ16 yrkande 2 och 2004/05:MJ18 yrkande 4 och avslår motionerna 2002/03:L319 yrkande 9, 2003/04:MJ310 yrkandena 1 och 2, 2003/04:MJ431 yrkande 7, 2004/05:MJ15 yrkandena 1–3, 2004/05:MJ17 yrkande 12 och 2004/05:MJ506 yrkandena 20 och 22.

Ställningstagande

Det är viktigt att tillsynsavgifterna är likvärdiga mellan landets kommuner, men detta räcker inte. De produkter som djuruppfödarna producerar skall konkurrera med övriga länders. Tillsynsavgifterna bör därför vara likvärdiga mellan de olika EU-länderna för att konkurrensen inte skall snedvridas.

Tillsynsavgifter bör inte få användas för att täcka andra kostnader än de som relateras till tillsynen. De ökade kostnader för tillsyn som enligt propositionen befaras bli följden av förslagen kommer då inte att bäras av företagen utan av kommuner och i förekommande fall av staten. Detta är enligt vår mening rimligt. I en prioritering av det allmännas uppgifter bör människors och djurs hälsa komma högt upp. Det är viktigt att tillsynsverksamheten fungerar kostnadseffektivt, likvärdigt och väl. Detta bör ges regeringen till känna.

23. Tillsynsavgifter, punkt 19 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om avgiftssystemet. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ17 yrkande 12 och avslår motionerna 2002/03:L319 yrkande 9, 2003/04:MJ310 yrkandena 1 och 2, 2003/04:MJ431 yrkande 7, 2004/05:MJ15 yrkandena 1–3, 2004/05:MJ16 yrkande 2, 2004/05:MJ18 yrkande 4 och 2004/05:MJ506 yrkandena 20 och 22.

Ställningstagande

Under senare år har livsmedelstillsynen förändrats. I stället för att detaljgranska genom att ta och analysera en mängd kemiska och mikrobiologiska prov, kontrollerar myndigheterna i större utsträckning företagens rutiner och egenkontroll. Vi anser att avgiften inte bör fokuseras till att täcka provtagning och analyser utan bör täcka kostnaderna för en undersökning med vidare innebörd.

Folkpartiet anser att kostnaden bör vara konkurrensneutral och att tillsynen bör vara likvärdig. Det är angeläget att de företag som sköter sin verksamhet och sitt egenkontrollprogram på ett seriöst sätt också skall gynnas ekonomiskt av detta. Vi anser att grundtillsynen skall vara lika för samma typ av företag. När kraven visat sig uppfylla vid inspektion skall det leda till färre inspektioner och lägre avgift. Föranleder inspektionen däremot extra inspektioner på grund av brister skall företaget stå för hela kostnaden som dessa extrainspektioner innebär.

Ett avgiftssystem skall ha flera funktioner. Det skall betala en del av säkerhetssystemet, klart gynna den skötsamma och ge samma möjligheter för både stora och små företag. Vi anser att tillsynsavgifterna för djurskyddstillsynen skall vara skäliga och i större utsträckning skall vara likställda över landet. Det är inte acceptabelt ur konkurrens- och rättvisesynpunkt med en så stor variation som 0–9 000 kr på ett och samma tillsynsobjekt.

Folkpartiet har tidigare påpekat de orättvisa avgiftssystem som rått för köttbesiktning vid de mindre och mer avlägset belägna slakterierna. Nu ändras dessa avgifter. Folkpartiet anser att det skall vara en fast avgift per kilo slakt.

Detta bör ges regeringen till känna.

24. Tillsynsavgifter, punkt 19 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om resurser för djurskyddstillsyn. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ506 yrkandena 20 och 22 samt avslår motionerna

2002/03:L319 yrkande 9, 2003/04:MJ310 yrkandena 1 och 2, 2003/04:MJ431 yrkande 7, 2004/05:MJ15 yrkandena 1–3, 2004/05:MJ16 yrkande 2, 2004/05:MJ17 yrkande 12 och 2004/05:MJ18 yrkande 4.

Ställningstagande

Kristdemokraterna anser att resurserna till det lokala och regionala djurskyddet inte står i relation till uppgifterna. Riksdagen bör uppdra åt regeringen att närmare överväga hur resursbehovet skall tillgodoses samt om uppgifterna eller regelverket till någon del behöver omprövas. En återrapportering bör ske till riksdagen i samband med den ekonomiska vårpropositionen år 2005.

Det är i kommunerna som den största delen av djurskyddsarbetet utförs. Konkurrensskäl talar för att tillsynsavgifterna skall vara av liknande storlek i olika kommuner. Det är inte rimligt att det som i en kommun är gratis i en annan kommun skall kosta djurhållaren 9 000 kr. Riksrevisionens styrelse föreslår att regeringen överväger om det behövs förändringar i regleringen av hur det lokala djurskyddet finansieras. Förutom finansiella aspekter bör vid en sådan prövning även beaktas vikten av att djurhållare i olika delar av landet behandlas på ett så långt möjligt likvärdigt sätt. Kristdemokraterna instämmer i styrelsens uppfattning. Detta bör ges regeringen till känna.

25. Tillsynsavgifter, punkt 19 (c)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om vikten av kommunalt självstyre. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ15 yrkande 1 och avslår motionerna 2002/03:L319 yrkande 9, 2003/04:MJ310 yrkandena 1 och 2, 2003/04:MJ431 yrkande 7, 2004/05:MJ15 yrkandena 2 och 3, 2004/05:MJ16 yrkande 2, 2004/05:MJ17 yrkande 12, 2004/05:MJ18 yrkande 4 och 2004/05:MJ506 yrkandena 20 och 22.

Ställningstagande

Centerpartiets politik bygger på att varje enskild människa har förmåga och vilja att ta ansvar för sig själv och andra. Vi tror därför på kommunernas egen förmåga att ta ansvar för sina medborgares hälsa inom livsmedelsområdet och att ta ansvar för att djurskyddet fungerar väl.

Kommunerna är olika och har i dag olika sätt att lösa sitt tillsynsansvar. Detta gäller också inom livsmedels- och djurskyddsområdena. En del kommuner arbetar med differentierade avgifter som kan gynna en god lagefterlevnad inom närliggande områden, t.ex. miljöskydd. Kommunalt självstyre möjliggör lokala lösningar och en helhetssyn på tillsynen. Självstyret är också centralt ur ett underifrånperspektiv. Därför får det kommunala självstyret inte inskränkas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

26. Småskalig livsmedelsproduktion, punkt 20 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om småskalig livsmedelsproduktion. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ268 yrkande 9.

Ställningstagande

Enskilda företag bör inte vara beroende av regionalpolitiska eller miljömässiga beslut. Vi anser att en sammanblandning av olika politiska åtgärder bör undvikas för jordbruket. Vi vill framhålla vikten av småskalig livsmedelsproduktion. Detta bör ges regeringen till känna.

27. Internationellt samarbete om livsmedelsfrågor, punkt 21 (kd, mp)

av Åsa Domeij (mp) och Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om folkhälsoaspekterna inom EU. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ499 yrkande 7 och avslår motionerna 2002/03:K432 yrkande 17 i denna del, 2003/04:K419 yrkande 13 i denna del, 2003/04:MJ375 yrkande 2, 2003/04:MJ432 yrkande 12 och 2004/05:MJ332 yrkande 1.

Ställningstagande

Sveriges möjligheter att t.ex. subventionera och stödja försäljning av hälsosamma och miljövänliga produkter har begränsats starkt genom EU-medlemskapet. Sverige bör verka för att en förändring av dessa begränsningar kommer till stånd. Praxis för vad som betraktas som statsstöd måste revideras och folkhälsoaspekterna ges en starkare ställning på den inre marknaden. Detta bör ges regeringen till känna.

28. Internationellt samarbete om livsmedelsfrågor, punkt 21 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om internationell samverkan för livsmedelssäkerhet. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:K432 yrkande 17 i denna del, 2003/04:K419 yrkande 13 i denna del, 2003/04:MJ375 yrkande 2, 2003/04: MJ432 yrkande 12 och 2004/05:MJ332 yrkande 1 och avslår motion 2004/05:MJ499 yrkande 7.

Ställningstagande

Med ökad import och export av livsmedel krävs nya vägar för att stärka konsumentinflytandet och livsmedelssäkerheten. Sverige bör verka internationellt i dessa frågor. Det finns åtminstone två viktiga delområden. För det första bör Sverige inom ramen för demokratibiståndet stödja framväxten av t.ex. oberoende konsumentorganisationer i nya demokratier. För det andra bör Sverige, på egen hand eller via t.ex. EU eller FAO, stödja en förbättrad livsmedelssäkerhet och livsmedelskontroll i utvecklingsländerna. Detta bör ges regeringen till känna.

29. Europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten, punkt 22 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om Europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:K432 yrkande 17 i denna del,

2002/03:L319 yrkande 7, 2002/03:MJ422 yrkande 11, 2003/04:K419 yrkande 13 i denna del, 2003/04:MJ432 yrkande 14 och 2004/05:MJ17 yrkande 1.

Ställningstagande

Sverige bör verka inom EU för att den europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet får de resurser och det mandat som behövs. Myndigheten har hittills inte fått det fulla ansvar den borde ha när det gäller kontroll och möjlighet att föreslå sanktioner. Rättssystemet är i princip en nationell angelägenhet, men det finns fall då det är nödvändigt att ha sanktionsmöjligheter på EU-nivå. Det handlar t.ex. om när ett livsmedelsproblem uppstår och landets egna myndigheter uppenbarligen saknar förmåga eller vilja att ta itu med det. Sveriges regering bör därför verka för ett breddat mandat för den europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet. Detta bör ges regeringen till känna.

30. Kontroll av livsmedelsmärkning, punkt 23 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kontroll av märkningen av livsmedel. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:K432 yrkande 17 i denna del, 2002/03:L319 yrkande 6, 2002/03:MJ422 yrkande 14 i denna del, 2003/04:K419 yrkande 13 i denna del och 2003/04:MJ432 yrkande 4 i denna del.

Ställningstagande

Ett system för kontroll av märkningen av livsmedel bör utvecklas inom EU. Producenten och försäljaren skall kunna bevisa att de påståenden som görs om en vara är korrekta. Systemet måste vara lika för alla producenter i alla led i livsmedelskedjan inom hela unionen. Då innebär det inga handelshinder och ingen skillnad i konkurrenskraft mellan företagen – alla får samma basförutsättningar. Detta bör ges regeringen till känna.

31. Konsumtion av kött, punkt 24 (v)

av Sven-Erik Sjöstrand (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en minskad köttkonsumtion i Sverige. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05: MJ277 yrkandena 1 och 4.

Ställningstagande

Det är vetenskapligt fastställt att en överdriven köttkonsumtion leder till hälsoproblem. En ökad efterfrågan på animalier leder i sin tur till ökad efterfrågan på fodergrödor, vilket skapar en konkurrens med fattiga länders efterfrågan på spannmål. Att minska köttkonsumtionen i högkonsumerande länder är följaktligen också en fråga om internationell rättvisa. Regeringen bör ta fram ett samlat nationellt program för minskad köttkonsumtion. En grundläggande åtgärd i detta bör vara information och utbildning i livsmedelsfrågor. Ytterligare ett sätt att minska den stora köttkonsumtionen är att styra efterfrågan via den offentliga upphandlingen. I miljömålskommitténs betänkande Framtidens miljö (SOU 2000:52) föreskrivs en sådan inriktning, att den offentliga sektorn i sin upphandling bör eftersträva en minskad konsumtion av köttprodukter och främja en ökad vegetarisk konsumtion. Hittills förefaller den inriktningen inte ha fått något genomslag. Regeringen bör tydliggöra hur t.ex. kommuner och landsting kan få stöd för att bidra till en minskad köttkonsumtion. Vad som ovan anförts om en minskad konsumtion av kött bör ges regeringen till känna.

32. Globala märkningsregler, punkt 28 (fp)

av Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om globala märkningsregler. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03: MJ422 yrkandena 12 och 14 i denna del och 2003/04: MJ432 yrkande 5 i denna del.

Ställningstagande

Frågor om livsmedelssäkerhet måste betraktas i ett globalt perspektiv eftersom EU importerar och exporterar mycket livsmedel. Då kraven på märkning av livsmedel varierar världen över är det önskvärt med gemensamma märkningsregler för den internationella handeln. Detta bör ges regeringen till känna.

33. Märkning av livsmedel, punkt 29 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ursprungsmärkning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:MJ424 yrkande 17, 2003/04:MJ399 yrkande 33 och 2004/05: MJ499 yrkandena 15 i denna del och 16 samt avslår motionerna 2002/03: MJ374, 2002/03:MJ422 yrkande 14 i denna del, 2002/03:MJ487 yrkandena 11 och 15, 2003/04:MJ344, 2003/04:MJ399 yrkande 32, 2003/04:MJ432 yrkande 5 i denna del, 2003/04:MJ455, 2004/05:MJ263 yrkande 1, 2004/05: MJ331 yrkande 1, 2004/05:MJ353, 2004/05:MJ412, 2004/05:MJ419 och 2004/05:MJ515.

Ställningstagande

Det är svårt för konsumenterna att veta varifrån köttet i butikerna kommer. Märkningsreglerna gäller bara färskt eller fryst nötkött. Regeringen bör därför utreda om även andra köttslag kan ursprungsmärkas på samma sätt som nötkött. Allt kött som kommer från slakterier bör vara ursprungsmärkt. En sådan märkning skall ge upplysningar om alla moment i produktionsprocessen. Även relevanta omständigheter kring hur importerat foder har producerats bör vägas in. Ett obligatoriskt gemensamt märkningssystem som beaktar djurskyddshänsyn bör införas inom EU. Om slaktdjur har transporterats längre än fyra timmar före slakt bör transporttiden anges på köttet. Ursprungsmärkningen bör inordnas i ett enhetligt märkningssystem som kan vinna konsumenternas förtroende. Alla jordbruksprodukter bör vara märkta med ursprungsland. Vad som ovan anförts om ursprungsmärkning bör ges regeringen till känna.

34. Märkningssystem för kött, punkt 30 (v, mp)

av Åsa Domeij (mp) och Sven-Erik Sjöstrand (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ett tydligare märkningssystem för kött. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ322 yrkande 2.

Ställningstagande

Ännu finns det inget bra kontrollsystem som kan garantera exakt vad som ligger i charkdisken. Enbart ursprungsmärkning räcker inte. Inte heller finns det garantier för vad t.ex. storkök och restauranger serverar. Detta bör ges regeringen till känna.

35. Märkning av kött på restauranger, punkt 31 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om märkning av kött på restauranger. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:MJ268 och 2004/05:MJ499 yrkande 15 i denna del.

Ställningstagande

Ett önskemål från konsumenterna är att veta varifrån maten på restaurangerna kommer. Någon form av ursprungsmärkningssystem för restauranger bör därför genomföras. Restaurangerna borde i större utsträckning ta egna initiativ till märkning då det sannolikt skulle öka trovärdigheten inom branschen. Att så sker är dock inte troligt då man gärna vill hålla nere kostnaderna och köpa in billiga råvaror. Det skulle därför vara positivt om regeringen verkar för att märkning införs på frivillig väg, så att frågan får tyngd i konsumentpolitiken. Detta bör ges regeringen till känna.

36. Livsmedel framställda med traditionella metoder, punkt 32 (fp, mp)

av Åsa Domeij (mp), Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om livsmedel framställda med traditionella metoder. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:K432 yrkande 17 i denna del, 2003/04:K419 yrkande 13 i denna del och 2003/04:MJ432 yrkande 13.

Ställningstagande

Kravet på att samtliga livsmedel skall vara säkra får inte medföra att den traditionella och regionala matkulturen i Europa går förlorad. Vissa produkter måste även fortsättningsvis få framställas på sedvanligt manér, även om

det innebär att hela EU:s regelverk inte kan efterlevas under tillverkningen eller tillagningen. Detta förutsätter ett certifierings- och/eller ett licensieringsförfarande samt en tydlig märkning av produkterna. På detta sätt garanteras mångfalden inom EU, samtidigt som valet är den enskilde konsumentens. Vad som ovan anförts om livsmedel framställda med traditionella metoder bör ges regeringen till känna.

37. Deklaration av livsmedels innehåll, punkt 34 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om sockerinnehållet i barnmat. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ499 yrkande 1 och avslår motionerna 2003/04:MJ298, 2003/04:MJ364, 2003/04:MJ425 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Ub323 yrkande 5, 2004/05:MJ291, 2004/05:MJ296, 2004/05:MJ461 yrkandena 1, 3 och 4, 2004/05:MJ472, 2004/05:MJ499 yrkande 18, 2004/05:MJ514, 2004/05:MJ521 och 2004/05:MJ538.

Ställningstagande

Socketinnehållet i barnmatsprodukter är en faktor som det kan vara svårt för föräldrarna att bedöma. Vi anser att det skall vara obligatoriskt med näringsdeklaration på all barnmat. Vidare bör ett tak införas för tillåten mängd tillsatt socker i barnmat. Detta bör ges regeringen till känna.

38. Deklaration av livsmedels innehåll, punkt 34 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om deklARATION av livsmedels innehåll. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:MJ364, 2003/04:MJ425 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Ub323 yrkande 5 och 2004/05:MJ521 samt avslår motionerna 2003/04:MJ298, 2004/05:MJ291, 2004/05:MJ296, 2004/05:MJ461 yrkandena 1, 3 och 4, 2004/05:MJ472, 2004/05:MJ499 yrkandena 1 och 18, 2004/05:MJ514 och 2004/05:MJ538.

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma med förslag till nödvändiga åtgärder för att procentuell tillsats av socker och annat sötningsmedel skall framgå på livsmedel, på liknande sätt som när det gäller procentuell fetthalt. Regeringen bör också verka för att s.k. utrymmesmat förses med en tydlig innehållsdeklaration. Med utrymmesmat avses livsmedel som huvudsakligen innehåller mycket energi och/eller fett och socker men lite av andra näringsämnen. Förpackade livsmedel bör förses med innehållsdeklarationer som tydligt visar innehållet av exempelvis socker och fett per 100 g. För livsmedel i lös vikt bör en tydlig innehållsdeklaration finnas lättillgänglig i butiken. Vad som ovan anförts om deklaration av livsmedels innehåll bör ges regeringen till känna.

39. Nyckelhålmärkning, punkt 35 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om nyckelhålmärkning inom EU. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05: MJ499 yrkande 17 och avslår motionerna 2003/04: MJ276 och 2004/05: MJ331 yrkande 2.

Ställningstagande

Sverige bör verka för ett gemensamt system för nyckelhålmärkning inom EU. En mer kvantitativ märkning, och inte som i dag ett binärt system (nyckelhål eller inget nyckelhål), bör eftersträvas. Detta bör ges regeringen till känna.

40. Hälsopåståenden om livsmedel, punkt 36 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om hälsopåståenden. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ432 yrkande 4 i denna del.

Ställningstagande

EU behöver en gemensam syn på hur sanningshalten i påstådda hälsoeffekter hos mervärdesmat bevisas och kontrolleras. På EU-nivå diskuteras att tillåta uttalanden om att livsmedel kan minska riskfaktorer för en viss sjukdom. Detta är bra så länge säkerhets- och beviskraven håller tillräcklig nivå. Sverige bör snabbt se över sin egen policy och underlätta för utveckling och marknadsföring inom detta område. Detta bör ges regeringen till känna.

41. Livsmedel med allergener, punkt 38 (fp, mp)

av Åsa Domeij (mp), Lennart Fremling (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om livsmedel som innehåller allergener. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04: MJ375 yrkande 1, 2003/04: MJ432 yrkande 6 och 2004/05: MJ461 yrkande 2.

Ställningstagande

Regelverket för märkning av livsmedel som innehåller kända livsmedelsallergener bör ses över med tanke på ett antal incidenter där allergiker inte enkelt har kunnat upptäcka att produkter t.ex. innehåller nötter. Även sammansatta ingredienser bör deklarerats tydligare. Märkningen av de allvarligaste matallergenerna, såsom soja och nötter, bör vara i form av symboler, företrädesvis utformade på ett likartat sätt inom hela EU. Detta bör ges regeringen till känna.

42. Richterskala för matlarm, punkt 39 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en richterskala för matlarm. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05: MJ499 yrkande 9.

Ställningstagande

En ”richterskala” för matlarm bör införas. Det är angeläget att konsumenten har möjlighet att jämföra olika risker med varandra. Genom att sätta en siffra på riskerna kan konsumenten bättre bedöma larmrapporterna och kontrollera sin oro. Livsmedelsverket bör få i uppdrag att ansvara för att en sådan ”richterskala” införs. Detta bör ges regeringen till känna.

43. Cider, punkt 41 (fp, kd)

av Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om cider. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:So345 yrkande 10 och avslår motionerna 2003/04:MJ219 och 2003/04:MJ291.

Ställningstagande

Vissa typer av alkoholisk kallas för cider eftersom skatten på cider är lägre än skatten på sprit. För att förhindra detta bör ordet cider enbart få användas om jästa äppel- eller pärondrycker. Detta bör ges regeringen till känna.

44. Cider, punkt 41 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om cider. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ291 och avslår motionerna 2003/04:So345 yrkande 10 och 2003/04:MJ219.

Ställningstagande

Vissa bryggerier betecknar drycker som cider trots att de i själva verket är s.k. alkoholisk. Konsumenterna vilseleds om dryckens innehåll, som också är väsentligt billigare att tillverka än den jästa produkten. Den europeiska branschorganisationen AICV har begärt att regeringen skall införa en definition av cider i svensk lagstiftning. Konsument- och konkurrensneutralise-

rande intressen bör verka för att generiska begrepp inte missbrukas för enskilda kommersiella intressen. Vad som ovan anförts om cider bör ges regeringen till känna.

45. Begränsning av miljögifter i livsmedel, punkt 42 (v, mp)
av Åsa Domeij (mp) och Sven-Erik Sjöstrand (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om begränsning av miljögifter i livsmedel. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03: MJ419 yrkande 10 och 2003/04: MJ410 yrkande 10.

Ställningstagande

Det är inte individens ansvar att hålla sig informerad om vilka livsmedel som innehåller gifter som kan orsaka allvarliga hälsoeffekter. Frågan är alldeles för komplex för att den inte alltid så lättillgängliga informationen skall vara tillräcklig. Regeringen bör därför anta en handlingsplan för att begränsa miljögifter, däribland dioxin, i livsmedel. Detta bör ges regeringen till känna.

46. Bekämpningsmedelsrester i livsmedel, punkt 43 (v, mp)
av Åsa Domeij (mp) och Sven-Erik Sjöstrand (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om bekämpningsmedelsrester i livsmedel. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ410 yrkande 8.

Ställningstagande

När det gäller konventionellt producerade livsmedel har genom gränsvärden fastställts vilken mängd bekämpningsmedel människan tål för att inte hälsan skall påverkas. Det är dock mycket svårt att avgöra vilka framtida hälsoeffekter som kommer att bli följden av generationers användning av bekämpningsmedel. När det gäller importerade livsmedel är det svårare att reglera problemet. Det är inte ovanligt att rester av bekämpningsmedel som är förbjudna i Sverige hittas i importerade livsmedel. Då bekämpningsmedelsrester förekommer i livsmedel finns gränsvärden satta efter acceptabelt

dagligt intag, ADI, vilket skall spegla en livslång konsumtion och effekter på t.ex. tumörbildning och reproduktionsförmåga. ADI baseras på djurförsök, vilket inte alltid är tillförlitligt när det gäller tillämpningen på människan. Att akuta effekter inte inkluderas i ADI är ytterligare en stor brist. Regeringen bör ge Livsmedelsverket i uppdrag att se över gränsvärdena för bekämpningsmedelsrester i livsmedel samt att verka för att metoderna för fastställandet av ADI förfinas för en större tillförlitlighet. Detta bör ges regeringen till känna.

47. Dioxin i fisk, punkt 44 (kd, c)

av Sven Gunnar Persson (kd) och Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om mätmetoder för dioxin i fisk. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ487 yrkande 36 och avslår motionerna 2002/03:MJ202 yrkande 1, 2002/03:MJ266, 2002/03:MJ489 yrkande 9, 2004/05:MJ224 yrkande 1 och 2004/05:MJ500 yrkande 2.

Ställningstagande

Sverige har under flera år fört noggrann statistik över dioxinhalterna i Östersjöfisk. Dessa halter påvisar högre dioxinvärden än vad som tillåts inom EU. Sverige har fått beviljat ett tillfälligt undantag för dioxinvärden i fisk. Dessa undantag är rimliga, framför allt av den anledningen att mätresultaten för Sveriges dioxinhalter mycket väl kan påverkas av att vi har mer noggranna och pålitliga mätmetoder än många andra länder. De länder som inte tillämpar lika noggranna och tillförlitliga mätmetoder kan alltså undgå EU:s restriktioner trots att de eventuellt kan ha ännu högre dioxinhalter i fisk än vad Sverige har. Naturligtvis tar vi dioxinhalterna i fisk på största allvar, och därför måste EU:s fiskepolitik ses över. Åtgärder måste vidtas så att EU ställer samma villkor för medlemsländerna vad gäller mätmetoder, mättider och mätplatserna för dioxin i fisk. Detta bör ges regeringen till känna.

48. Dioxin i fisk, punkt 44 (v)

av Sven-Erik Sjöstrand (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kostråden om fisk från Östersjön. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ224 yrkande 1 och avslår motionerna 2002/03:MJ202 yrkande 1, 2002/03:MJ266, 2002/03:MJ487 yrkande 36, 2002/03:MJ489 yrkande 9 och 2004/05:MJ500 yrkande 2.

Ställningstagande

Stora delar av den svenska befolkningen befinner sig i den grupp som Europeiska kommissionen anser behöver skyddas mot intag av dioxin i fet fisk. Genom undantaget från EU:s gränsvärden har svenska myndigheter åtagit sig att informera dessa grupper om riskerna och att se till att deras konsumtion inte överskrider EU:s högsta rekommenderade dagliga intag. En tydlig och effektiv handlingsplan behövs för att klargöra hur de nationella kostråden sprids och efterlevs hos riskgrupperna. Detta bör ges regeringen till känna.

49. Dioxin i fisk, punkt 44 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om försäljning av fisk med höga dioxinvärden. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ489 yrkande 9 och avslår motionerna 2002/03:MJ202 yrkande 1, 2002/03:MJ266, 2002/03:MJ487 yrkande 36, 2004/05:MJ224 yrkande 1 och 2004/05:MJ500 yrkande 2.

Ställningstagande

En del fisk i Östersjön innehåller så mycket dioxin att den inte klarar EU:s gränsvärden för halten dioxin i människoföda. Hösten 2001 sökte och fick Sverige dispens från EU-kraven. Det innebär att dioxinhaltig fisk från Östersjön får säljas till svenska konsumenter men inte exporteras till andra EU-länder. Detta prejudikat kan naturligtvis åberopas av andra länder som inte vill uppfylla nya EU-krav inom andra områden, t ex. av hänsyn till starka producentintressen. Fisk med för höga dioxinhalter bör inte få säljas i Sverige. Detta bör ges regeringen till känna.

50. Azofärgämnen, punkt 45 (v, mp)

av Åsa Domeij (mp) och Sven-Erik Sjöstrand (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 45 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förbud mot azofärgämnen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ452.

Ställningstagande

Sverige förbjöd för många år sedan användningen av azofärgämnen i svenska livsmedel. I och med medlemskapet i EU fick Sverige inte behålla förbudet. Sverige bör gå före och förbjuda dessa färgämnen samt arbeta för ett totalförbud inom EU. Detta bör ges regeringen till känna.

51. Salmonella, punkt 46 (m, fp, kd, c, mp)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Åsa Domeij (mp), Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m), Cecilia Widegren (m) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om åtgärder mot salmonella. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:MJ487 yrkande 16, 2002/03:MJ490 yrkande 4 och 2004/05:MJ499 yrkande 10 och avslår motionerna 2002/03:MJ261, 2002/03:MJ388, 2003/04:MJ456 och 2004/05:MJ230.

Ställningstagande

I november 2001 försvann kravet på obligatorisk egenkontroll av salmonella i köttberedningar införda från annat EU-land. Anledningen var att EG-kommissionen påtalade att köttberedningar inte skall omfattas av de svenska salmonellagarantierna. Livsmedelsverket och arbetsgrupper inom kommissionen bedömer att hälsoriskerna av salmonellasmittade köttberedningar är lika allvarliga som för annat smittat kött. Därför bör den svenska regeringen med kraft i EU driva kravet på att köttberedningar skall vara salmonellaundersökta innan de förs in i Sverige. Det hjälper inte att Sverige har höga ambitioner för att bekämpa salmonellasmitta, utan problemet måste åtgärdas vid källan. Det är därför av stor vikt att ambitionsnivån för

att bekämpa problemet med salmonella höjs inom EU. Vidare bör kontrollerna av importerade djur och animaliska produkter till Sverige skärpas. Vad som ovan anförts om åtgärder mot salmonella bör ges regeringen till känna.

52. Användning av skolkök, punkt 53 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 53 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om användning av skolkök. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ276.

Ställningstagande

Ett hinder för att kunna hyra ut skolmatsalar är förbudet mot att använda skolköken. En översyn av livsmedelslagen bör göras för att undanröja detta hinder. Detta bör ges regeringen till känna.

53. Tillagning av livsmedel till allmänheten, punkt 54 (m)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 54 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om tillagning av livsmedel till allmänheten. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ358.

Ställningstagande

Livsmedelslagen tillåter inte att livsmedel som skall säljas till allmänheten tillagas i andra lokaler än de som är särskilt inrättade för livsmedelshantering. Detta innebär problem för ideella föreningar som tillagar och saluför maträtter under hembygdsgagar och liknande arrangemang. Därför bör livsmedelslagen ses över så att det blir tillåtet att, vid speciella tillfällen, tillaga mat i enskilda hem för försäljning vid dylika arrangemang. Detta bör ges regeringen till känna.

54. Skydd för näringsidkare som arbetar med djurhållning, punkt 58 (m, fp, kd, c)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m), Cecilia Widegren (m) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 58 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om uppfödning av djur. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ513 yrkande 3.

Ställningstagande

Det bör inte vara acceptabelt i samhället att enskilda människor attackerar och saboterar en fullt laglig näringsverksamhet. Samhället bör ta ett större ansvar och skydda de näringar och näringsidkare som hotas. De skall ha samma möjligheter att driva sin verksamhet i trygghet som alla andra företagare.

När vi föder upp djuren i Sverige kan vi med lagar, regler och kontroller ha en vetskap om hur djurhållningen och produktionen går till. Om vi inte föder upp djuren i vårt land blir vi beroende av import, och vi kommer då inte på något sätt att kunna påverka regler eller kontroller.

I det demokratiska Sverige i dag på 2000-talet förstör djurrättsaktivister enskild egendom och företag, plågar och dödar djur för att göra just sina röster hörda. Vissa gör det t.o.m. för att få avtjäna sina straff och för att propagera ännu en gång i domstolen. Vi anser att man bör se över om de utdömda straffen är tillräckliga, eftersom en del aktivister tar så lätt på att avtjäna respektive straff som en del av aktionen. Detta bör ges regeringen till känna.

55. Godkännande av hovslagare, punkt 59 (m, fp, kd)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd), Bengt-Anders Johansson (m), Cecilia Widegren (m) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 59 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om hovslagare. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05: MJ328.

Ställningstagande

I dag finns 2 000 personer som kallar sig hovslagare i Sverige, men bara 800 av dessa har utbildning. För att minimera riskerna för skadlig hovvård finns en bestämmelse om att hovslagare skall ha rätt utbildning. Trots detta kan vem som helst få kalla sig hovslagare.

Detta har enligt vår uppfattning lett till flera svåra fall av djurplågeri. Det är viktigt med god utbildning och kompetens inom hovslageriet. Hästhållning är en stor och växande verksamhet över hela landet. Vi anser att bestämmelserna behöver förtydligas. Det kan aldrig vara för tidigt att ändra en lag som inte fungerar. Detta bör ges regeringen till känna.

56. Levande djur och varors fria rörlighet, punkt 60 (v)

av Sven-Erik Sjöstrand (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 60 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om levande djur och varors fria rörlighet. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ349 yrkande 1.

Ställningstagande

En orsak till att vi inte kan förhindra djurtransporter är EU:s regler om varors fria rörlighet. Samma principiella regler gäller för levande djur som för datorer, muttrar och andra varor. Djurtransporter och djurvälstånd är inget som prioriteras av majoriteten inom EU, vilket är oacceptabelt. Djur är levande varelser vars rättigheter skall respekteras. De kan lika lite som människor behandlas som materiella ting som köps, säljs och transporteras som andra varor. EU:s frihandelsregler bör därför ses över för att djur skall kunna behandlas på ett rimligare sätt.

Vänsterpartiet anser att regeringen bör arbeta för att levande djur undantas från EU:s regler om fri rörlighet för varor. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

57. Djur i fångenskap, punkt 61 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 61 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om djur i fångenskap. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ323.

Ställningstagande

Den svenska djurskyddslagen stadgar bl.a. att djur endast får hållas i fångenskap ifall de hålls och sköts på ett sådant sätt att de kan bete sig naturligt och så att det främjar deras hälsa. Enligt de detaljregler som meddelats av Jordbruksverket får en normalstor undulat hållas i en bur som är 70 cm lång och 60 cm hög. Undulaten är en fågel som i det vilda lever i flockar bestående av ca 20–60 individer som stryker omkring över stora områden.

En undulat blir upp till 15 år gammal, men vanligare är att de i fångenskap endast blir 4–6 år gamla. För att en undulat skall trivas så måste den nämligen leva med artfränder och ges rikligt med motion. Att en undulat skall få utlopp för sina biologiska behov i en bur med de mått som Jordbruksverket rekommenderar anser jag vara helt orimligt. I stället verkar det som om fåglarnas behov av rörelse och utrymme har fått stå tillbaka för intresset att upprätthålla handeln med exotiska fåglar. Det skall inte vara tillåtet att hålla flockdjur i isoleringsceller, det strider mot lagens krav på att de skall kunna bete sig naturligt.

Djurskyddslagens krav på att djur i fångenskap skall ges möjlighet att bete sig naturligt gäller även för djuren under den tid då de vistas i zoobutiker. Många zoobutiker har i dag inredda djurrum där olika arter hålls tätt intill varandra. Ett stort antal burfåglar får dela på en minimal yta i en dessutom ofta mycket torftig burmiljö. Även här verkar det som om djurskyddslagens bestämmelser fått stå tillbaka för intresset att sälja djur.

För att hävda djurskyddslagens bestämmelser föreslår jag ett förbud mot att hålla fåglar i burar som inte ger djuren möjlighet att leva på ett naturligt sätt. Detta bör ges regeringen till känna.

58. Höns, punkt 62 (mp)

av Åsa Domeij (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 62 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om höns. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ394 och avslår motionerna 2004/05:MJ214 och 2004/05:MJ506 yrkande 6.

Ställningstagande

Jag anser att djurhanteringen inom det svenska lantbruket ofta strider mot den svenska djurskyddslagens portalparagrafer: ”att djuren inte skall utsättas för onödigt lidande” (2 §) och ”att djuren skall kunna leva ett arttypiskt beteende” (4 §). Detta gäller inte minst fjäderfän, som kycklingar och höns.

Enligt djurskyddslagen skulle värphönsen ha varit ute ur burarna 1999. De flesta är dock fortfarande kvar i burarna. De får aldrig se dagsljus, sträcka ut sig eller värpa naturligt. De stressas i burarna, hackar och drabbas av diverse åkommor på grund av den ohälsosamma miljön. Svensk djurskyddslag måste nu på allvar gälla även för hönorna. Detta bör ges regeringen till känna.

59. Nötkreatur, punkt 63 (v, mp)

av Åsa Domeij (mp) och Sven-Erik Sjöstrand (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 63 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om nötkreatur. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ350 yrkande 7.

Ställningstagande

Mycket positivt har hänt när det gäller regler kring uppstallning och förvaring av lantbrukets djur. I dagens lantbruk, där stora besättningar snarare är regel än undantag, tillbringar lantbrukets djur en stor del av tiden uppstallade i ladugårdar och stall. Den fysiska kontakten med levande varelser, som andra djur och framför allt människor, minskar då teknologin har tagit över alltmer.

Möjligheten att röra sig mer fritt, även inomhus, ser vi som nästa steg för ett bättre djurskydd. Vi anser att det är dags att höja kraven för hur djuren skall hållas. Vi vill därför att man i lagstiftningen ställer krav på ökade möjligheter för att lantbrukets djur skall hållas i lösdrift. Detta bör ges regeringen till känna.

60. Jakt- och fångstmetoder, punkt 65 (v, mp)

av Åsa Domeij (mp) och Sven-Erik Sjöstrand (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 65 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om jakt- och fångstmetoder. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:MJ350 yrkande 11.

Ställningstagande

Vi föreslår att det görs en översyn av de i dag tillåtna jakt- och fångstmetoderna med syfte att förändra eller förbjuda de metoder som orsakar djur onödigt lidande. Den grupp som genomför översynen bör innehålla representanter från både jägare, myndighet, djurskydd m.fl. för att resultatet skall få ett så bra mottagande och acceptans som möjligt bland aktiva utövare. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Djurskyddsfrågor som har behandlats tidigare under mandatperioden, punkt 66 (m, fp, kd, c)

Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd), Jan Andersson (c), Bengt-Anders Johansson (m), Cecilia Widegren (m) och Anita Brodén (fp) anför:

Utskottet har i detta betänkande enats om att avstå från att mer utförligt i sak behandla motioner om djurskydd. Detta innebär att utskottet har avstyrkt motionerna med generell hänvisning till utskottets fördjupade behandling i betänkningarna 2003/04:MJU10 Jordbrukspolitik m.m., 2003/04:MJU3 Naturvård, 2003/04:MJU14 Djurskydd m.m. och 2004/05:MJU2 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar. Vi vidhåller dock våra respektive ställningstaganden i dessa frågor så som de kommit till uttryck i betänkningarna tidigare under innevarande mandatperiod.

BILAGA 1

Förteckning över avslagna motionsyrkanden

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 66

Motion	Motionärer	Yrkanden
66. Djurskyddsfrågor som har behandlats tidigare under mandatperioden		
2004/05:K305	Ulf Holm m.fl. (mp)	1
2004/05: MJ206	Hans Hoff (s)	
2004/05: MJ207	Cecilia Widegren m.fl. (m, fp, kd, c)	
2004/05: MJ223	Sven-Erik Sjöstrand m.fl. (v)	1-4
2004/05: MJ235	Britt-Marie Lindkvist och Åsa Lindestam (båda s)	1 och 2
2004/05: MJ241	Marietta de Pourbaix-Lundin (m)	
2004/05: MJ242	Marietta de Pourbaix-Lundin (m)	
2004/05: MJ244	Marietta de Pourbaix-Lundin (m)	
2004/05: MJ247	Marietta de Pourbaix-Lundin (m)	1 och 2
2004/05: MJ249	Marietta de Pourbaix-Lundin (m)	
2004/05: MJ253	Marietta de Pourbaix-Lundin (m)	
2004/05: MJ257	Jan Emanuel Johansson (s)	
2004/05: MJ293	Jan Ertsborn (fp)	
2004/05: MJ294	Birgitta Gidblom (s)	
2004/05: MJ295	Birgitta Gidblom (s)	
2004/05: MJ301	Jan Björkman m.fl. (s)	
2004/05: MJ309	Birgitta Ohlsson (fp)	
2004/05: MJ312	Birgitta Ohlsson (fp)	
2004/05: MJ313	Birgitta Ohlsson (fp)	1 och 2
2004/05: MJ314	Birgitta Ohlsson (fp)	1
2004/05: MJ315	Birgitta Ohlsson (fp)	
2004/05: MJ316	Birgitta Ohlsson (fp)	1-3
2004/05: MJ322	Gustav Fridolin m.fl. (mp)	1
2004/05: MJ324	Catharina Bråkenhielm och Gunilla Carlsson i Hissings Backa (båda s)	
2004/05: MJ340	Mikael Oscarsson (kd)	
2004/05: MJ349	Sven-Erik Sjöstrand m.fl. (v)	2 och 3
2004/05: MJ350	Sven-Erik Sjöstrand m.fl. (v)	1, 4-6 och 8
2004/05: MJ351	Kerstin Lundgren (c)	
2004/05: MJ360	Leif Björlod (mp)	
2004/05: MJ375	Birgitta Ohlsson (fp)	
2004/05: MJ385	Åsa Domeij (mp)	
2004/05: MJ395	Birgitta Ohlsson (fp)	1 och 2
2004/05: MJ405	Marietta de Pourbaix-Lundin (m)	
2004/05: MJ436	Ulf Holm m.fl. (mp)	1 och 2
2004/05: MJ438	Solveig Hellquist (fp)	1

Motion	Motionärer	Yrkanden
2004/05: MJ446	Elizabeth Nyström och Patrik Norinder (båda m)	
2004/05: MJ496	Birgitta Ohlsson (fp)	2
2004/05: MJ506	Sven Gunnar Persson m.fl. (kd)	1, 3-5, 7, 8 och 16-18
2004/05: MJ508	Anita Brodén m.fl. (fp)	12, 14 och 16
2004/05: MJ513	Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m)	4
2004/05: MJ539	Anneli Särnblad och Kurt Kvarnström (båda s)	

BILAGA 2

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:72 Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511)
2. lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)

Följdmotioner

2004/05: MJ15 av Jan Andersson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av kommunalt självstyre.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bredda underlaget till den årliga tillsynsavgiften och i ett EU-perspektiv konkurrensneutrala tillsynsavgifter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den årliga tillsynsavgiften bör finansiera rådgivning och stöd särskilt till små och medelstora företag.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om centralt stöd och råd till kommunerna i tillsynen enligt livsmedelslagen och djurskyddslagen.
5. Riksdagen avslår 24 b § livsmedelslagen samt 24 b § djurskyddslagen i regeringens proposition som möjliggör att Livsmedelsverket respektive länsstyrelserna tar över kommunernas tillsynsansvar enligt dessa lagar.
6. Riksdagen begär att regeringen följer upp konsekvenserna av att möjliggöra förelägganden enligt 24 c § livsmedelslagen och 24 c § djurskyddslagen i regeringens proposition och att regeringen därefter vid behov återkommer med ett nytt förslag.

2004/05: MJ16 av Jeppe Johnsson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gemensamt europeiskt regelverk.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om likvärdiga avgifter för djurskyddstillsynen.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att inte tillföra Djurskyddsmyndigheten ytterligare
uppgifter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Djur-
skyddsmyndigheten skall avvecklas.

2004/05: MJ17 av Anita Brodén m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om ett breddat mandat för den europeiska myndigheten
för livsmedelssäkerhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om en förbättrad beredskap och tydligare beslutsvägar
vad gäller hantering av utbrott av smittsamma sjukdomar bl.a. län-
kade till mat.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om behovet av att ytterligare tydliggöra de centrala
myndigheternas huvudansvar för en likvärdig kontroll i hela landet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att EU:s nya tillsynsdirektiv (EG) 882/2004 efterlevs.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att ansvaret på central nivå för säker mat - från jord
till bord - skall ligga hos en myndighet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om överflyttning av tillsynsansvaret från små kommuner.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att inte ha tvingande krav på samrådsgrupper.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om behovet av att mer kraftfullt följa upp utbildningssi-
tuationen för inspektörer.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om en god återkoppling när centrala myndigheter begär
in information från fältet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om tillsyn av icke-stationär verksamhet, såsom cirkus-
verksamhet.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om öppenhet och tillgänglighet vad gäller resultaten av
tillsynen.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om avgiftssystemet.

2004/05: MJ18 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om balansen mellan kontroller och eget ansvar.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rapportering av data från lokal till central instans.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att myndighetsutövning skall bekostas av allmänna medel.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsynsavgifter inte skall få användas för andra kostnader än tillsynsrelaterade kostnader.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återkomma med en ny proposition om djurskydds- och livsmedelstillsyn som uppföljning inom ett par tre år.

2004/05:MJ19 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det centrala stödet måste kombineras med en resurstilldelning till den lokala nivån som står i proportion till dess uppgifter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kraven på lokala och regionala myndigheters rapportering bör bli mindre detaljreglerade.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om balans i de centrala myndigheternas föreskrifter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att likvärdiga villkor behövs för tillsynen inom EU.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att endast förnyade inspektioner till följd av tidigare anmärkningar skall avgiftsbeläggas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avgifterna för de förnyade inspektionerna bör fastställas på central nivå och ej skall överstiga kommunernas självkostnader för desamma.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om principerna för finansiering av tillsynen.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002

2002/03:K432 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för en bättre och effektivare miljöpolitik samt livsmedelssäkerhetspolitik.

2002/03:L319 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett EU-gemensamt regelverk för kontroll av livsmedel.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en europeisk livsmedelsmyndighet med sanktionsmöjligheter.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samordning av livsmedelssäkerhet i Sverige under en nationell myndighet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rättvisa slakteriavgifter.

2002/03: MJ202 av Carl-Axel Johansson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att häva exportförbud av sill och lax fångad i södra Östersjön.

2002/03: MJ221 av Inger René (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förstärkning av livsmedelstillsynen.

2002/03: MJ261 av Cecilia Widegren (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om salmonellafrihet i hela landet.

2002/03: MJ266 av Håkan Juholt (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Sveriges undantag från EU:s dioxinregler för matfisk.

2002/03: MJ268 av Per Westerberg m.fl. (m):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om småskalig livsmedelsproduktion.

2002/03: MJ274 av Patrik Norinder (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om länsstyrelsens framtida roll i folkhälsoarbetet.

2002/03: MJ275 av Nina Lundström (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av en stark central myndighet för livsmedelshantering i syfte att personer överkänsliga mot födoämnen skall ha tillgång till säker mat.

2002/03: MJ374 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättrad märkning av livsmedel och konsumenternas möjligheter att välja säkra livsmedel.

2002/03: MJ388 av Hans Hoff (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att i EU driva kravet på att köttberedningar som förs in i Sverige skall genomgå en salmonellaundersökning.

2002/03: MJ394 av Lena Ek m.fl. (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell strategi för tillgång till rent dricksvatten.

2002/03: MJ397 av Agne Hansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändringar i livsmedelslagen så att förskolebarn kan delta i den naturliga matlagningsprocessen.

2002/03: MJ408 av Christina Nenes och Göte Wahlström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att skärpa kontrollen av frysdiskar med livsmedel.

2002/03: MJ419 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen antar en handlingsplan för ett aktivare arbete för att begränsa miljögifter i livsmedel.

2002/03: MJ422 av Lennart Fremling m.fl. (fp):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en fullödig kontroll av livsmedelssäkerheten.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en europeisk livsmedelssäkerhetsmyndighet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om märkning av importerat hormonkött.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konsumentinformation och märkning.

2002/03: MJ424 av Alf Svensson m.fl. (kd):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen tillsätter en utredning om möjligheterna att ursprungsmärka även annat kött än nötkött.

2002/03: MJ487 av Jan Andersson m.fl. (c):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att konsumenter skall ges rätten till information om och konsekvent märkning av livsmedel beträffande produktionsland, produktionsmetoder, förekomsten av genmodifierade produkter, antibiotika, hormoner, bestrålning, färgämnen och andra tillsatser.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta ett särskilt tillsynsprojekt för nötköttskontroll.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ambitionsnivån för att bekämpa problemet med salmonella inom EU måste höjas.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsynen beträffande användningen av antibiotika och antibiotikaliknande medel, t.ex. koccidiostatika, bör ökas.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU ställer lika villkor för medlemsländerna vad gäller mätmetoder, mättider och mätplatser för dioxin i fisk.

2002/03: MJ489 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försäljning av fisk med höga dioxinhalter.

2002/03: MJ490 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utökade kontroller på importerade djur och animalieprodukter.

2002/03: N340 av Johan Linander och Lars-Ivar Ericson (båda c):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ett livsmedelsinstitut bör skapas i Kävlinge.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003

2003/04: K419 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för en bättre och effektivare miljöpolitik samt livsmedelssäkerhet.

2003/04:So345 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att endast jästa äppel- och pärondrycker skall få saluföras som cider.

2003/04: MJ219 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om definition av drycken cider.

2003/04: MJ268 av Johan Andersson (s):

Riksdagen begär att regeringen undersöker möjligheterna och verkar för att restauranger på sina matsedlar skall skriva i vilket land köttet är producerat.

2003/04: MJ276 av Louise Malmström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att överväga en skärpning av kraven för att få märka livsmedel med grönt nyckelhål.

2003/04: MJ291 av Per Bill (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om cider.

2003/04: MJ298 av Lars Lilja och Carin Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kalorieklaring av livsmedel.

2003/04: MJ310 av Olle Sandahl och Torsten Lindström (båda kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att snarast ge kommunerna frihet att besluta om avgifter för tillsyn av livsmedelshygien och livsmedelshandling.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att omedelbart vidta åtgärd för att, som ett kortvarigt interimistiskt förfarande i avvaktan på annan ordning, anpassa tillsynstaxan till kommunernas reala kostnader.

2003/04: MJ328 av Marita Aronson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av avståndsmärkning för livsmedel.

2003/04: MJ343 av Åsa Domeij (mp):

Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om kompetenskrav för livsmedelshandling.

2003/04: MJ344 av Inger Segelström och Siw Wittgren-Ahl (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utländsk mat bör märkas tydligare i Sverige.

2003/04: MJ364 av Mikaela Valtersson (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om tydligare ingrediensmärkning av socker.

2003/04: MJ373 av Catharina Bråkenhielm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kravet på restaurangidkare att tillhandahålla toaletter även skall gälla ägare till livsmedelsaffärer.

2003/04: MJ375 av Nina Lundström (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om innehållsdeklarationer på livsmedel samt sammanstatta ingredienser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av gränsöverskridande samarbete på livsmedelsområdet inom EU för att stärka konsumenternas tillgång till säker mat.

2003/04: MJ389 av Majléne Westerlund Panke (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att öka den statliga kontrollen över livsmedelstillsynen i landet.

2003/04: MJ396 av Lotta N Hedström (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskild uppmärksamhet på verksnivå på riskforskningsbehovet kring och tillfälligt stopp för aspartamprodukter.

2003/04: MJ399 av Alf Svensson m.fl. (kd):

32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla livsmedel skall vara märkta med ursprungsland och ge relevant information om hur varan producerats.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om märkning av annat kött än nötkött.

2003/04: MJ410 av Ulla Hoffmann m.fl. (v):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge Livsmedelsverket i uppdrag att se över de gränsvärden för bekämpningsmedelsrester i livsmedel som är satta samt att verka för att metoderna för fastställandet av ADI förfinas för en större tillförlitlighet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen antar en handlingsplan för ett aktivare arbete för att begränsa miljögifter i livsmedel.

2003/04: MJ425 av Kerstin-Maria Stalin m.fl. (mp):

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till nödvändiga åtgärder för att procentuell tillsats av socker skall framgå på livsmedel, på liknande sätt som när det gäller procentuell fetthalt.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till nödvändiga åtgärder för att annat sötningsmedel och procentuell tillsats skall specificeras på livsmedel.

2003/04: MJ428 av Bengt-Anders Johansson (m):

Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om att ge restauranggäster möjlighet att få enkel information om resultatet av livsmedelstillsyn vid besök på restaurang i enlighet med vad i motionen anförs.

2003/04: MJ431 av Anita Brodén m.fl. (fp):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om orättvisa slakteriavgifter.

2003/04: MJ432 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad kontroll av livsmedelsmärkningen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett EU-gemensamt regelverk för kontroll av livsmedel.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tydligare märkning vad avser allergena livsmedel.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samlad europeisk politik för livsmedelssäkerhet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om certifiering, licensiering och märkning av livsmedel framställda med traditionella metoder.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en breddning av den europeiska livsmedelssäkerhetsmyndighetens ansvar.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samordning av livsmedelssäkerhet i Sverige under en nationell myndighet.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad och enkel information till konsumenterna vad gäller resultaten från livsmedelskontrollen.

2003/04: MJ452 av Michael Hagberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att åter införa ett förbud mot att använda azofärgämnen.

2003/04: MJ455 av Michael Hagberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ursprungsmärkning av kött.

2003/04: MJ456 av Michael Hagberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om regelverk för garanterat salmonellafritt kött.

2003/04: MJ462 av Claes-Göran Brandin m.fl. (s):

Riksdagen beslutar att uppdra åt regeringen att pröva behovet av en produktstandard för snus och andra rökfria tobaksprodukter.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05: K305 av Ulf Holm m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om uttryckligt skydd i lagen för djur mot att utnyttjas sexuellt.

2004/05: Ub323 av Mikaela Valtersson (mp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tydligare ingrediensmärkning av sockerhalt.

2004/05: MJ206 av Hans Hoff (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa en lagstiftning som förbjuder sexuella övergrepp mot djur.

2004/05: MJ207 av Cecilia Widegren m.fl. (m, fp, kd, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en fortsatt svensk pälsdjursnäring.

2004/05: MJ214 av Birgitta Carlsson och Annika Carlsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbjuda försäljning av ägg som producerats i burar som är förbjudna i Sverige.

2004/05: MJ223 av Sven-Erik Sjöstrand m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att djurskyddslagen skall tillämpas fullt ut för att förbättra djurskyddet inom pälsfarming.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att krav på vilken miljöberikning som är nödvändig för att minken skall kunna ha möjlighet att utöva sitt artspecifika beteende snarast bör formuleras.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att krav på tillgång till badvatten skall ställas för tillstånd för minkfarming.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att pälsdjursnäringen senast 2006 skall ha vidtagit åtgärder för att öka djurskyddet och leva upp till djurskyddslagen.

2004/05: MJ224 av Kjell-Erik Karlsson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det behövs en handlingsplan för att klargöra hur de nationella kostråden angående fet fisk från Östersjön sprids och efterlevs hos riskgrupperna.

2004/05: MJ230 av Birgitta Carlsson och Rigmor Stenmark (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen arbetar för att påverka alla länder i EU att salmonella-kontrollera allt kött som de producerar.

2004/05: MJ234 av Åsa Domeij m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en särskild utredare bör utses för att utreda ett system med djurskyddssanktionsavgift.

2004/05: MJ235 av Britt-Marie Lindkvist och Åsa Lindestam (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över dagens inspektions- och sanktionssystem när det gäller djurskydd med målet att olika former av sanktioner skall kunna vidtas i ett tidigare skede.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att indragning och krav på återbetalning av EU-bidrag med anledning av misskötsel av djur måste effektueras snabbare än som sker i dag.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att stärka den förvaltningsmässiga kompetensen bland kommunernas djurinspektörer genom utökad och förbättrad utbildning inom djurskyddsområdet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över möjligheterna att införa ett centralt register innehållande uppgifter på personer som belagts med djurhållningsförbud.

2004/05: MJ241 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skärpta regler för djurcirkusar.

2004/05: MJ242 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hållning av exotiska djur.

2004/05: MJ243 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mobila tillsynsobjekt.

2004/05: MJ244 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rakt förbud mot sexuella övergrepp på djur.

2004/05: MJ247 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

1. Riksdagen begär att regeringen skyndsamt lägger fram förslag till sådan ändring i djurskyddslagen som gör det möjligt för Gotlandsrussen att slippa ligghallskravet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hästhållning på Lojsta hed på Gotland.

2004/05: MJ248 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avlivning av djur för nöjesändamål.

2004/05: MJ249 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om export av levande kalvar och lamm för slakt i annat land.

2004/05: MJ253 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att regeringen i internationella forum arbetar för att tvångsmatning av djur förbjuds.

2004/05: MJ257 av Jan Emanuel Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om grytjakt.

2004/05: MJ263 av Birgitta Carlsson och Lars-Ivar Ericson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla livsmedel skall ha ursprungsmärkning, både produktions- och förädlingsland skall anges.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i olika sammanhang presentera och marknadsföra svenska livsmedel.

2004/05: MJ268 av Tobias Billström (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ändra förordningen om djurskydd på sådant sätt att begreppet hetsning införs i denna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ändra förordningen om djurskydd på sådant sätt att personer vilka dömts för att ha plågat djur genom att hetsa dem mot människor eller föremål permanent mister rätten att inneha individer av den aktuella djurtypen.

2004/05: MJ276 av Ewa Thalén Finné och Anita Sidén (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om livsmedelslagen.

2004/05: MJ277 av Sven-Erik Sjöstrand m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ett samlat nationellt program för hur konsumtionen av kött kan minska i Sverige tas fram.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att utreda hur den offentliga sektorn skall kunna verka för en minskad användning av köttprodukter och en ökad användning av vegetabiliska produkter i enlighet med miljömålskommitténs betänkande.

2004/05: MJ291 av Christer Skoog m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sockrets roll i det förebyggande hälsoarbetet.

2004/05: MJ293 av Jan Ertsborn (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kriminalisera sexuella handlingar med djur.

2004/05: MJ294 av Birgitta Gidblom (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om djurcirkusar.

2004/05: MJ295 av Birgitta Gidblom (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om minkfarmar.

2004/05: MJ296 av Gunnar Sandberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om onödigt socker i maten.

2004/05: MJ301 av Jan Björkman m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om pälsdjursnäringen.

2004/05: MJ308 av Marita Aronson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av avståndsmärkning för livsmedel.

2004/05: MJ309 av Birgitta Ohlsson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbjuda grytjakt.

2004/05: MJ312 av Birgitta Ohlsson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om strängare regler vad gäller djurskydd för djur i djurparker.

2004/05: MJ313 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbud av vilda och exotiska djur på cirkus.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om strängare regler vad gäller djurskydd för övriga domesticerade djur i cirkusverksamhet.

2004/05: MJ314 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbjuda pälsdjursuppfödning vad gäller minkar eller andra djur som kan hållas för pälsproduktion.

2004/05: MJ315 av Birgitta Ohlsson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utredning bör tillsättas för att främja mindre industriell slakt av fjäderfän.

2004/05: MJ316 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att grisar skall få en lagstiftad rätt att vistas utomhus.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inga fler dispenser skall tillåtas att delas ut för att lantbrukare skall slippa släppa ut kor på bete.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att även tjurar och kalvar skall omfattas av rätten att få gå ute.

2004/05: MJ322 av Gustav Fridolin m.fl. (mp):

1. Riksdagen begär att regeringen lämnar förslag på lagstiftning för att förbjuda import, avel, export, hantering och försäljning av nötkreatursrasen belgisk blå.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett klarare och tydligare märkningssystem för kött.

2004/05: MJ323 av Leif Björnlod (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om djur i bur.

2004/05: MJ324 av Catharina Bråkenhielm och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om dispenser för djurhållning i bur.

2004/05: MJ328 av Anita Sidén och Anna Lilliehöök (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att djurskyddslagen snarast bör förtydligas.

2004/05: MJ331 av Annika Qarlsson och Birgitta Carlsson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett standardiserat regelverk för ursprungsmärkning på livsmedel skall upprättas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att nyckelhålsmärkningen skall utvidgas så att halten av sötningsmedel ingår.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda en ny märkning, miljömil, som skall visa hur mycket miljön påverkats av transporten.

2004/05: MJ332 av Lennart Fremling m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad internationell samverkan för livsmedelssäkerhet.

2004/05: MJ340 av Mikael Oscarsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa importstopp av kamphundar.

2004/05: MJ349 av Sven-Erik Sjöstrand m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att levande djur bör undantas i EU:s lagstiftning från principen om varors fria rörlighet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU:s direktiv om djurtransporter måste förbättras.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU:s exportbidrag för levande djur måste avvecklas.

2004/05: MJ350 av Sven-Erik Sjöstrand m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör se över möjligheten att förenkla och effektivisera handläggningen av djurskyddsärenden inom polisen och kommunen i syfte att stärka djurskyddsarbetet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utredning tillsätts för att se över lagen om tillsyn över hund och katt och vad som kan göras för att höja kattens status.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den i motionen nämnda utredningen om översyn av lagen om tillsyn över katt och hund bl.a. skall behandla krav på en obligatorisk märkning och registrering av katt, krav på ett centralt register, förstärkt samarbete med polisen, kommunala miljöförvaltningar och djurhem samt krav på ett ökat ägaransvar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör se över möjligheten att ändra föreskrifter som följer 4 § djurskyddslagen till att omfatta miljöberikning av hägnade djur, däribland hundar i hundgård.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör se över slaktkycklingsuppfödningen i syfte att förena slaktkycklingsproduktion med djurskyddslagen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att hönsen skall hållas i frigående system som ger hönsen reell tillgång till sittpinne, sandbad och ströbädd i enlighet med intentionerna i djurskyddslagstiftningen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att man i lagstiftningen ställer krav på att lantbrukets djur skall hållas i lösdrift.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att djurskyddet skall stärkas genom att minimera transporter och transportlängd av levande djur och genom att regeringen bl.a. främjar utvecklingen av lokala och mobila slakterier.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen gör en översyn av de i dag tillåtna jakt- och fångstmetoderna med syfte att förändra eller förbjuda de metoder som orsakar djur onödigt lidande.

2004/05: MJ351 av Kerstin Lundgren (c):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av djurskyddslagen så att tidelag förbjuds enligt vad i motionen anförs.

2004/05: MJ353 av Agne Hansson och Birgitta Carlsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ny och bättre ursprungsmärkning av mat.

2004/05: MJ358 av Jeppe Johnsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av livsmedelslagen.

2004/05: MJ360 av Leif Björnlod (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Djurskyddsmyndigheten.

2004/05: MJ373 av Claes Västerteg och Eskil Erlandsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ideella föreningar undantas i föreskrifterna avseende dricksvatten.

2004/05: MJ375 av Birgitta Ohlsson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tidelag bör förbjudas och därmed kriminaliseras.

2004/05: MJ385 av Åsa Domeij (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lagstiftningen bör ändras så att skadade eller sjuka djur skall hjälpas, där så är möjligt.

2004/05: MJ394 av Birgitta Ohlsson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att burhållning av hönor för äggproduktion skall förbjudas.

2004/05: MJ395 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att taggtråd bör förbjudas för användning som stängsel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta resurser för rensning av taggtråd i naturen.

2004/05: MJ405 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om burhållning av hönor för äggproduktion.

2004/05: MJ412 av Rigmor Stenmark (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det måste finnas en tydlig, lättförståelig och trygg information för alla typer av livsmedel, oavsett om de är tillredda eller säljs som råvaror, och att det måste finnas en tydlig märkning av såväl innehåll som ursprungsland.

2004/05: MJ419 av Kerstin Engle och Anita Jönsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ursprungsmärkning av varor i handeln.

2004/05: MJ431 av Kerstin Lundgren (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ökad tillsyn av och forskning kring riskerna för grundvattnet till följd av det kraftigt växande antalet djupa borrhål som nu görs.

2004/05: MJ436 av Ulf Holm m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skyndsamt införa ett svenskt importförbud mot hund- och kattskinn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall driva frågan om ett totalt importförbud i hela EU av hund- och kattskinn.

2004/05: MJ438 av Solveig Hellquist (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbjuda tidelag.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att djurens situation uppmärksammas i misshandelsrelationer.

2004/05: MJ446 av Elizabeth Nyström och Patrik Norinder (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kodressörer.

2004/05: MJ447 av Michael Hagberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om permanent avlivningsmetod för uttjänta värphöns på Gotland.

2004/05: MJ455 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kunna kräva ökat ägaransvar med möjlighet till sanktioner mot ägare av sällskapsdjur som missköter sig.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en allmän översyn av tillsynslagen vad gäller sällskapsdjur.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda åldersgräns för inköp av sällskapsdjur.

2004/05: MJ456 av Birgitta Ohlsson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett centralt register över individer som har djurförbud bör införas.

2004/05: MJ461 av Nina Lundström (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tydliga innehållsdeklarationer för livsmedel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tydlig innehållsdeklaration avseende allergener.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om deklaration av saltinnehåll i livsmedel.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av insatser från Sverige på EU-nivå inom livsmedelsområdet för att förbättra konsumenternas tillgång till tydligt innehållsdeklarerad mat.

2004/05: MJ472 av Carin Lundberg och Lars Lilja (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kalori- och sockerdeklaration på livsmedel.

2004/05: MJ496 av Birgitta Ohlsson (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheterna till importrestriktioner vad gäller pälsar från djur uppfödda och dödade genom metoder som är förbjudna av djurskyddsskäl i Sverige.

2004/05: MJ499 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sockerinnehållet i barnmat.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolmaten.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samordning mellan Livsmedelsverket, Läkemedelsverket, Socialstyrelsen, livsmedelsindustrin, ideella föreningar, lekmanagrupper och andra aktörer inom skola och samhälle.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge hälsoaspekterna en starkare ställning inom EU.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om svensk livsmedelsforskning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en "Richterskala" för matlarm.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om obligatorisk salmonellakontroll av importerade köttberedningar.
12. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om ändring av livsmedelslagen så att livsmedels- och djurskyddstillsynen i Sverige kan stärkas i enlighet med vad som anförs i motionen.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ursprungsmärkning.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om märkning av hur livsmedel producerats.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av en nyckelhålmärkning inom EU.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om näringsdeklaration av socker och fett.

2004/05: MJ500 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att förlänga undantaget från EU:s normer om dioxinhalter i fisk.

2004/05: MJ506 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förädlingsstöd till företag som vill utveckla produkter vars värde delvis består i att särskilda djurskyddshänsyn tagits.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att exportstödet för levande djur bör avskaffas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att investeringsstöd bör ges till åtgärder som minskar djurtransporternas längd.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EU:s djurtransportdirektiv.
6. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till en avgift för äggproducenter som håller sina höns i oinredda burar.
7. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till hur regler om bedövning av djur vid kastrering skall införas i djurskyddslagen.
8. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till ändringar i djurskyddslagen i syfte att förbjuda sådana genetiska modifieringar som medför lidande för djuret, underminerar dess möjligheter till naturligt beteende eller medför nedsatt välbefinnande.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige aktivt bör verka för att EU upprättar ett program för hur den djupt rotade folkliga tradition som tjuvfäktning utgör kan transformeras till en mer acceptabel form av underhållning som är i överensstämmelse med EU:s normer om djurskydd.
17. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till ändring av brottsbalken så att tidelag förbjuds.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om s.k. kamphundar.
19. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i djurskyddslagen så att regeringen ges möjlighet att besluta om att tillsynen över djurskyddet skall flyttas över från kommunen till länsstyrelsen i de fall kommunen ej fullgör sina tillsynsskyldigheter.
20. Riksdagen begär att regeringen senast i samband med vårpropositionen år 2005 redovisar hur resursbehovet inom djurskyddet skall tillgodoses samt om uppgifterna eller regelverket till någon del behöver omprövas.
21. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till lagändring så att kommunernas samarbete om djurskyddstillsynen underlättas, i enlighet med vad som anförs i motionen.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör överväga om det behövs förändringar i regleringen av hur det lokala djurskyddsarbetet finansieras, varvid förutom finansiella aspekter även bör beaktas vikten av att djurhållare i olika delar av landet behandlas på ett så långt möjligt likvärdigt sätt.

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om hur tillräckliga resurser till läsveterinärerna kan säkerställas.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen uppmärksammar behovet av en förbättrad styrning och en väl fungerande uppföljning av djurskyddsarbetet.

2004/05: MJ508 av Anita Brodén m.fl. (fp):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om djurskyddsmyndighetens samordningsansvar i internationella organ.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förenklingar och återkopplingar av avrapporteringar till EU angående djurskydd.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att minimera tiden för slakttransporter och om borttagande av exportbidrag av levande djur.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av adekvat utbildning för samtliga djurskyddsinspektörer.

2004/05: MJ513 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa ett förbudsregister mot vanvård.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samhällets skydd för näringsidkare som arbetar med djurhållning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fortsatt svensk pälsnäring.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avgifter för djurtillsyn.

2004/05: MJ514 av Majléne Westerlund Panke och Pär Axel Sahlberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om märkning av socker i livsmedel.

2004/05: MJ515 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Claes-Göran Brandin (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ursprungsmärkning av livsmedel.

2004/05: MJ516 av Solveig Hellquist (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utekatter av hankön skall märkas och kastreras.

2004/05: MJ519 av Michael Hagberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av förstärkt och samordnad salmonellakontroll.

2004/05: MJ521 av Ingegerd Saarinen (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall verka för att utrymmesmat skall förses med en tydlig innehållsdeklaration.

2004/05: MJ533 av Jan Emanuel Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvalitetssäkring beträffande djurskyddstillsynen av hästar.

2004/05: MJ538 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om märkning av saltinnehåll i livsmedel.

2004/05: MJ539 av Anneli Särnblad och Kurt Kvarnström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att påskynda processen i beslut om omhändertaganden av djur och djurhållningsförbud.

BILAGA 3

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen
(1971:511)

Härigenom föreskrivs i fråga om livsmedelslagen (1971:511)
dels att 11 a, 24, 25, 28, 30, 33 och 35 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas fem nya paragrafer, 24 a–d och 31 §§,
av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*11 a §¹

Om livsmedel, som förvaras på ett tullupplag eller tullager eller i en frihamn, kan orsaka allvarliga personskador, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förbjuda att de återutförs.

Om livsmedel, som förvaras på en gränskontrollstation eller ett tullager eller i en frizon eller ett frilager, kan orsaka allvarliga personskador får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förbjuda att de återutförs.

24 §²

Statens livsmedelsverk utövar den centrala tillsynen över efterlevnaden av denna lag, de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de EG-förordningar som kompletteras av lagen. Länsstyrelsen utövar den närmare tillsynen inom länet. Den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet utövar tillsynen inom kommunen om regeringen inte har föreskrivit att tillsynen skall utövas av Livsmedelsverket.

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag, de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de EG-förordningar som kompletteras av lagen utövas av Livsmedelsverket, länsstyrelserna och kommunerna (tillsynsmyndigheter) i enlighet med vad regeringen bestämmer.

En kommuns tillsyn skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Livsmedelsverket samordnar övriga tillsynsmyndigheters verksamhet och lämnar råd och hjälp i denna verksamhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlämna vissa tillsynsuppgifter till ett enskilt kontrollorgan som är juridisk person.

¹ Senaste lydelse 1991:357.

² Senaste lydelse 1998:128.

24 a §

En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att tillsynsuppgifter som kommunen har enligt denna lag skall skötas helt eller delvis av den andra kommunen. Kommunen får dock inte överlåta befogenheten att meddela beslut i ett ärende.

Kommunen får också efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Föreskrifterna i 6 kap. 24–27 och 35 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd skall tillämpas på den som fattar sådana beslut.

24 b §

Livsmedelsverket får, i samråd med en kommun, besluta att den tillsyn över en viss verksamhet som kommunen annars har skall flyttas över till verket. Ett sådant beslut får fattas om verksamheten har stor omfattning, är särskilt komplicerad eller om det finns andra särskilda skäl.

Livsmedelsverket får besluta att tillsynen skall lämnas tillbaka till kommunen om verket och kommunen är överens om det.

24 c §

Om en kommun inte fullgör de skyldigheter som följer av kommunens tillsynsuppdrag, får Livsmedelsverket förelägga kommunen att avhjälpa bristen. Ett föreläggande skall innehålla uppgifter om de åtgärder som Livsmedelsverket anser nödvändiga för att bristen skall kunna avhjälpas.

24 d §

Om en kommun grovt eller under längre tid har åsidosatt sin tillsynsskyldighet när det gäller en viss verksamhet, får regeringen, på ansökan av Livsmedelsverket, besluta att ansvaret för tillsynen över den verksamheten skall flyttas över till Livsmedelsverket.

Regeringen får besluta att tillsynen skall lämnas tillbaka till kommunen.

25 §³

Tillsynsmyndighet får meddela föreläggande eller förbud som uppenbart behövs för att lagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall efterlevas.

I beslut om föreläggande eller förbud kan tillsynsmyndighet utsetta vite.

Underlåter någon att vidta en åtgärd som åligger honom enligt denna lag, de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen eller enligt tillsynsmyndighetens föreläggande, får myndigheten besluta om rättelse på hans bekostnad.

En tillsynsmyndighet får, utöver vad som särskilt anges i 24 c §, meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall efterlevas.

I beslut om föreläggande eller förbud enligt denna paragraf kan tillsynsmyndigheten utsetta vite.

28 §⁴

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur tillsynen skall bedrivas och om undersökning och annan kontroll som behövs för att lagen eller de EG-förordningar som kompletteras av lagen skall följas.

För kontrollen av kött får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om köttbesiktning och om uppgiftsskyldighet för den som lämnar djur till slakt. Sådana föreskrifter får meddelas för kött från olika djurslag i den utsträck-

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

- 1. hur tillsynen skall bedrivas,*
- 2. skyldighet för en tillsynsmyndighet att lämna information till en annan tillsynsmyndighet,*
- 3. köttbesiktning och uppgiftsskyldighet för den som lämnar djur till slakt.*

Föreskrifter enligt första stycket 3 får meddelas i den utsträckning de behövs från hälso- eller näringssynpunkt.

³ Senaste lydelse 1998:128.

⁴ Senaste lydelse 1998:128.

ning de behövs från hälso- eller
näringssynpunkt.

30§⁵

Till böter eller fängelse i högst ett år döms, om inte gärningen är ringa, den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot 6, 8, 16, 17 eller 19 §, 21 § första stycket eller 23 §,
2. bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 9 eller 10 §, 11 § såvitt avser hantering, 12 §, 20 §, 21 § andra stycket, 22 § tredje stycket, 28 § *andra stycket* eller 29 §,
2. bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 9 eller 10 §, 11 § såvitt avser hantering, 12 §, 20 §, 21 § andra stycket, 22 § tredje stycket, 28 § *första stycket* 3 eller 29 §,
3. vid märkning enligt föreskrift som meddelats med stöd av 13 § lämnar oriktiga uppgifter,
4. åsidosätter villkor som meddelats med stöd av 6 §,
5. bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 4 a § första stycket eller mot sådana bestämmelser om kvalitetsnormer eller andra villkor för handeln med livsmedel som finns i de EG-förordningar som kompletteras av lagen.

Om förpliktelse av betydelse från hälsosynpunkt eller för konsumentintresset uppsåtligen åsidosatts i större omfattning eller annars på ett allvarligt sätt, döms till fängelse i högst två år.

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet inte fullgör sina skyldigheter enligt 26 § första stycket andra punkten, döms till böter.

Till ansvar enligt första stycket döms inte, om gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Om ansvar för den som i strid mot föreskrift som meddelats med stöd av 11 § inför livsmedel till landet och försök därtill finns bestämmelser i lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

31 §⁶

Om ett vitesföreläggande eller vitesförbud har överträtts, döms inte till ansvar enligt 30 § för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

33 §⁷

Beslut av en kommunal nämnd enligt denna lag eller av en besiktningsveterinär enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 11 § eller 28 § *andra stycket* får överklagas hos länsstyrelsen.

Beslut av en kommunal nämnd enligt denna lag eller av en besiktningsveterinär enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 11 § eller 28 § *första stycket* 3 får överklagas hos länsstyrelsen.

⁵ Senaste lydelse 2000:1237.

⁶ Tidigare 31 § upphävd genom 1975:733.

⁷ Senaste lydelse 1991:1687.

35 §⁸

Beslut, som *Statens livsmedelsverk* i särskilt fall meddelat enligt denna lag eller med stöd av regeringens förordnande enligt lagen, får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Annat beslut, som *Statens livsmedelsverk* meddelat enligt lagen eller med stöd av regeringens förordnande enligt lagen, får överklagas hos regeringen. För tillvaratagande av konsumentintresset inom livsmedelsområdet får ett sådant beslut överklagas av organisation, vilken är att anse som central arbetstagarorganisation enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller motsvarande sammanslutning på arbetsgivarsidan.

Beslut, som *Livsmedelsverket* i särskilt fall meddelat enligt denna lag eller med stöd av regeringens förordnande enligt lagen, får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Annat beslut, som *Livsmedelsverket* meddelat enligt lagen eller med stöd av regeringens förordnande enligt lagen, får överklagas hos regeringen. För tillvaratagande av konsumentintresset inom livsmedelsområdet får ett sådant beslut överklagas av organisation, vilken är att anse som central arbetstagarorganisation enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller motsvarande sammanslutning på arbetsgivarsidan.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

⁸ Senaste lydelse 1995:1694.

2 Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)

Härigenom föreskrivs i fråga om djurskyddslagen (1988:534)¹ dels att 16, 24–26 och 27 §§ skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 24 a–d §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §

Tillstånd till verksamheten skall den ha som yrkesmässigt eller i större omfattning

1. håller, föder upp, upplåter eller säljer sällskapsdjur eller tar emot sällskapsdjur för förvaring eller utfodring,
2. håller, föder upp, upplåter eller säljer hästar eller tar emot hästar för förvaring eller utfodring eller använder hästar i ridskoleverksamhet, eller
3. föder upp pälsdjur.

Frågor om tillstånd prövas av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. En sådan nämnd får också återkalla ett beviljat tillstånd.

Vid tillståndsprövningen skall särskild hänsyn tas till att den sökande kan anses lämplig att bedriva verksamheten och att de anläggningar i vilka verksamheten skall bedrivas är lämpliga från djurskyddssynpunkt.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om

1. villkoren för att en verksamhet skall anses vara av större omfattning,
2. undantag från första stycket.

Regeringen får föreskriva eller, i samband med ett beslut enligt 24 d § första stycket, i det enskilda fallet besluta att frågor om beviljande och återkallande av tillstånd, i stället för vad som sägs i andra stycket, skall prövas av länsstyrelsen.

24 §

Djurskyddsmyndigheten utövar den centrala tillsynen över efterlevnaden av denna lag och, om inte annat är angivet, av de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Djurskyddsmyndigheten samordnar övriga tillsynsmyndigheters verksamhet och lämnar vid behov råd och hjälp i denna verksamhet.

En sådan nämnd som avses i

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen utövas av Djurskyddsmyndigheten, länsstyrelserna, andra statliga myndigheter och kommunerna (tillsynsmyndigheter) i enlighet med vad regeringen bestämmer.

En kommuns tillsyn skall fullgöras av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter

¹ Lagen omtryckt 2003:1077.

16 § utövar tillsynen inom kommunen om regeringen inte har föreskrivit att tillsynen skall utövas på något annat sätt. Nämnden skall ha tillgång till djurskyddsutbildad personal i den omfattning som behövs för att nämnden skall kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.

Tillsynen i övrigt skall utövas av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Polismyndigheten skall på begäran lämna den hjälp som behövs vid tillsynen.

inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Nämnden skall ha tillgång till djurskyddsutbildad personal i den omfattning som behövs för att nämnden skall kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.

Djurskyddsmyndigheten samordnar övriga tillsynsmyndigheters verksamhet och lämnar vid behov råd och hjälp i denna verksamhet.

24 a §

En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att tillsynsuppgifter som kommunen har enligt denna lag skall skötas helt eller delvis av den andra kommunen. Kommunen får dock inte överlåta befogenheten att meddela beslut i ett ärende.

Kommunen får också efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Föreskrifterna i 6 kap. 24–27 och 35 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd skall tillämpas på den som fattar sådana beslut.

24 b §

Länsstyrelsen i det län där en kommun är belägen får i samråd med kommunen besluta att den tillsyn över en viss verksamhet som kommunen annars har skall flyttas över till länsstyrelsen. Ett sådant beslut får fattas om verksamheten har stor omfattning, är särskilt komplicerad eller om det finns andra särskilda skäl.

Länsstyrelsen får besluta att

tillsynen skall lämnas tillbaka till kommunen om länsstyrelsen och kommunen är överens om det.

24 c §

Om en kommun inte fullgör de skyldigheter som följer av kommunens tillsynsuppdrag får länsstyrelsen i det län där kommunen är belägen förelägga kommunen att avhjälpa bristen. Ett sådant föreläggande skall innehålla uppgifter om de åtgärder som länsstyrelsen anser nödvändiga för att bristen skall kunna avhjälpas.

24 d §

Om en kommun grovt eller under längre tid har åsidosatt sin tillsynsskyldighet när det gäller en viss verksamhet, får regeringen på ansökan av länsstyrelsen i det län där kommunen är belägen, besluta att ansvaret för tillsynen över den verksamheten skall flyttas över till länsstyrelsen.

Regeringen får besluta att ansvaret för tillsynen skall lämnas tillbaka till kommunen.

25 §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om hur tillsynen *enligt denna lag* skall bedrivas.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande Djurskyddsmyndigheten, får föreskriva att det får tas ut avgifter för tillsynen och i ärenden enligt denna lag. Regeringen får överlåta åt kommunen att meddela föreskrifter om sådana avgifter.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om

- 1. hur tillsynen skall bedrivas,*
- 2. skyldighet för en tillsynsmyndighet att lämna information till en annan tillsynsmyndighet,*
- 3. att det får tas ut avgifter för tillsynen och i ärenden enligt denna lag.*

Regeringen får överlåta åt kommunen att meddela föreskrifter om avgifter enligt första stycket 3.

26 §

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

I beslut om föreläggande eller förbud får tillsynsmyndigheten sätta ut vite, dock inte i fall som avses i 29 §.

Om någon inte rättar sig efter lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller inte följer en tillsynsmyndighets föreläggande, får myndigheten besluta om rättelse på hans bekostnad. I brådskande fall får ett sådant beslut meddelas utan föregående föreläggande.

En tillsynsmyndighet får, *utöver vad som särskilt anges i 24 c §*, meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

I beslut om föreläggande eller förbud *enligt denna paragraf* får tillsynsmyndigheten sätta ut vite, dock inte i fall som avses i 29 §.

27 §

För tillsyn *enligt denna lag* har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls och att där besikta djuren, göra undersökningar och ta prover.

Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också för EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer och experter.

Polismyndigheten skall på begäran lämna tillsynsmyndigheten den hjälp som behövs vid tillsynen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.